

Glasilo Mestne občine Ljubljana, letnik XXIV, številka 6, julij 2019, ISSN 1318-797X

Ljubljana

4-11
Turizem v
Ljubljani

12-16
NUK –
Svetišče uma

26-28
O sveži
ljubljski solati

33-38
Ljubljansko
planinarjenje

V Ljubljani se dogaja!

dr. Uroš Grilc, foto: Nik Rovan

64 novih neprofitnih stanovanj v Polju je dokončanih: kmalu bodo razveselila nove lastnike. Soseska je dobila še novo knjižnico, lekarno in večnamensko dvorano.

Uresničila se je dolgoletna želja ljubljanskih rolkarjev, saj so na nekdanjem kotalkališču v parku Tivoli dobili nov sodoben park za rolkarje. Ste ga že preizkusili?

Kdo se še spomni nekdanjega letališča na današnji Letališki ulici? Mestna občina Ljubljana je v okviru javno-zasebnega partnerstva z družbo BTC obnovila stavbo nekdanjega letališča, ki so zaščitene kot kulturni spomenik. Več v septembrski številki glasila.

Junij je mesec parad ponosa po vsem svetu. V Ljubljani je parada potekala že 19., tokrat pod sloganom »Presezimo kulturo sovraštva«.

Na vrtu Plečnikove hiše v Trnovem so bili ovenčani letošnji Župančičevi nagradenci: ilustratorka Marlenka Stupica, plesalka in koreografinja Sanja Nešković Peršin, pianist Bojan Gorišek in režiserka Urša Menart.

Novo šolsko leto bo razveselilo učence in učitelje OŠ Vič. Tik pred koncem pouka je šola dobila nov prizidek z dvema sodobnima učilnicama, posodobljeno šolsko igrišče ter učilnico na prostem.

V okviru družbeno odgovornega projekta energetske prenovе je občina prenovila Viško hiško, v kateri ima prostore Slovenska filantropija. Župan Zoran Janković je ob otvoritvi povedal tudi tole: »Ko smo hišo pridobili, smo jo najprej nameravali porušiti, ker je bila v zelo slabem stanju, in na tem mestu urediti parkovno površino. K sreči smo se našli s Slovensko filantropijo in začeli pisati drugačno zgodbo, v kateri je grdi raček zrasel v laboda. Moram se zahvaliti dr. Peršolji in Borzenu, saj sta prišla do nas in ponudila donacijo v sklopu projekta.«

Mestna občina
Ljubljana

Mestna občina Ljubljana NAPOVEDUJE

javni razpis za štipendiranje nadarjenih dijakov in študentov za šolsko oziroma študijsko leto 2018/2019

Mestna občina Ljubljana napoveduje objavo javnega razpisa novih štipendij za nadarjene dijake in študente, ki imajo stalno prebivališče v Mestni občini Ljubljana, za šolsko oziroma študijsko leto 2019/2020 na spletnih straneh www.ljubljana.si.

Podrobnejše informacije v zvezi s prijavo lahko dobite od avgusta dalje na Oddelku za predšolsko vzgojo in izobraževanje MU MOL, Resljeva 18, 1000 Ljubljana, na številki 306 40 27 ali po elektronski pošti na naslovu katja.meznar@ljubljana.si.

Županovi dnevi odprtih vrat

Župan Zoran Janković ima **vsak prvi torek v mesecu dan odprtih vrat**, ko je v pritličju Mestne hiše, Mestni trg 1, **med 14. in 20. uro** osebno na voljo za pogovor z meščankami in meščani. Za pogovor se lahko prijavite po telefonu na Odsek za pobude meščanov, na telefonskih številkah **01/306 12 82** ali **01/306 10 65**.

OBIŠČITE NAS TUDI NA

[www.facebook.com/
GlasiloLjubljana](https://www.facebook.com/GlasiloLjubljana)

Ljubljana

Ljubljana utira pot prihodnosti, ki ljudem bogati življenje

Turizem

Turistični vodnik – predstavnik moje Ljubljane	4
Dan s turističnim vodnikom v Ljubljani	5
Ljubljana danes in jutri	5
Ljubljanska regija vas vabi na izlet!	7
Ljubljana je Ljubljana in pika!	11

Narodna in univerzitetna knjižnica

V zatišju poletja knjižnica drugače zaživi	12
Svetišče uma	12
Ljubljanske glavce	16
Plečnik – Živeti za populnost	16

Mesto literature

Oblikovanje predstave o mestu	17
Peter Škerl: cikel Ljubljana, Valentin	19
Oživljeni spomin na Župančiča	20
Ljubljancanka: Ivanka Mežan	21

Kultura

Potepanje po Ljubljani	22
65 let Gospodarskega razstavišča	25
100 umetnikov – 100 likovnih del	25

Urbana narava

Nazaj k naravi med mestnimi zidovi	26
Hrup je neželen zvok	28

Otroci v mestu

Jahanje, moj najljubši šport	29
Pol ure branja na dan prežene dolgočas stran!	29
Skok čez kozo je življenjsko ogrožujoča aktivnost	30

Mladi na sceni

Mesečni napovednik	30
Mladinsko ulično delo	31
Za lažjo izbiro študija	32
Novi zemljevid USE-IT	32

Šport

Plešivica in Debeli hrib	33
Razgibajmo Ljubljano	34
Ni nor tisti, ki gre gor	36

Mestni štipendisti	39
Delo Mestnega sveta	41
Napovednik dogodkov v četrtih skupnostih	41
Ljubljanski vestnik	44
Nagradni fotonatečaj	46
Meritve okolja	47

Fotografija na naslovnici

Portreti ljubljanskih fac: Ivanka Mežan, foto: Miha Fras

Fotografija na strani 3

Jože Mermal, foto: Aleš Beno

“Kot meščan uživam in se veselim ob vsakem sprehodu v osrčje našega mesta.

Izdajatelj: Mestni svet
Mestne občine Ljubljana,
Mestni trg 1. Zanj:
župan Zoran Jankovič.
Uredniški odbor: Marjan Sedmak (predsednik),
Urška Honzak, Ida Medved, mag. Verica Šenica Pavletič,
Lada Zei. Odgovorni urednik: dr. Uroš Grilc,
kontakt: 051/398 843,
glasilo@ljubljana.ljubljana.si.
Lektorica: Živa Čebulj,
Korektorica: Renata Vrčkovnik, Avtorica logotipa: Petra Černe Oven, Studio ID,
Oblikovalska zasnova: Miljenko Licul. Naslov uredništva: Glasilo Ljubljana, Mestni trg 1, Ljubljana. Tisk: Salomon d. o. o., Grafična priprava: Lupa design. Naklada: 121.800 izvodov.
Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasilo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

Te dni, ko sem prejel vabilo, da pripravim uvodnik za glasilo Ljubljana, poteka že 38. Maraton Franja BTC City Ljubljana, katerega glavni promotorji in podporniki so Mestna občina Ljubljana, Kolesarsko društvo Rog ter družba BTC. Povezani smo nanizali nemalo zavidljivih uspehov, ki so sloves praznika slovenskega kolesarstva nadgradili z mednarodno prepoznavnostjo Ljubljane. BTC je postal glavni pokrovitelj Franje leta 2003 in maraton je v tem času gostil skupaj približno 150.000 kolesarjev iz več kot 70 držav sveta. Maraton, ki je del svetovnega prvenstva ljubiteljskih kolesarjev, prenaša slovensko ime v svet in je neprecenljiv promotor Slovenije, posebej Ljubljane, ki je osrednje prizorišče dogajanja. Nenehno povečevanje kolesarskih poti utrjuje zavest o Ljubljani kot zeleni kolesarski destinaciji, ki je lani uvedla tudi Barjanko kot posebno kolesarsko doživetje na Ljubljanskem barju. Ta priljubljeni mednarodni dogodek omenjam, ker postaja kulturni, saj se ga poleg kolesarjev iskreno veselijo tudi tisoči navdušenih ljudi v vaseh in mestih ob kolesarski trasi in svoje veselje izražajo z glasbo, navijanjem in gostoljubnostjo. Z leti se utrjuje tradicija in se negujejo vrednote kolesarstva: sodelovanje, aktiven in zdrav življenjski slog, vztrajnost, zelena mobilnost, izpopolnjeno življenje ter nenehna rast in razvoj rekreativnega in tekmovalnega kolesarstva. Posledično smo trije glavni podporniki kolesarstva v Ljubljani pred leti soustanovili tudi prvo in doslej edino slovensko žensko profesionalno kolesarsko ekipo BTC City Ljubljana. Zamisel zanjo je zrasla spontano, na temelju zaupanja, izkušenj ter velikega porasta ženskega kolesarstva pri nas. Naša dekleta je mednarodna zveza kolesarjev leta 2018 uvrstila na 12. mesto svetovne lestvice, posamično pa so dosegale izjemne rezultate na vseh svetovnih kolesarskih prireditvah in s tem na najlepši način Ljubljano umestile na svetovni zemljevid športnih velesil.

Zgodba o uspehu je pot, ki si jo utiraš in na kateri vztrajaš, je trdo delo, ki ti je v veselje, predvsem pa so na njej ljudje, s katerimi rad soustvarjaš. Tako sem bil prepričan že leta 2007, ko je BTC začel dejavno sodelovati z Mestno občino Ljubljana pri največjem projektu urbane regeneracije v Sloveniji – Partnerstvo Šmartinska. V tem partnerstvu, ki temelji na projektu, za katerega je bil razpisan mednarodni natečaj in ga je izdelal švicarsko-japonski biro, smo prepoznali obetavne možnosti za diverzifikacijo poslovnih dejavnosti in razvoj BTC Cityja. Odprla so se številna izhodišča za nove, sodobne rabe mestnega prostora: poslovne, družbene dejavnosti, hotel, stanovanja itd. Ta projekt je bil pomemben prispevek k prostorskemu razvoju in ni vplival le na urbanizacijo in urejanje javnega prostora, temveč je prispeval tudi k temu, da se je ta del Ljubljane začel krepiti kot močno gospodarsko jedro Ljubljane z velikimi vlaganji, uglednimi mednarodnimi korporacijami in pospeševalnikom mladih podjetij. Zgradili smo Kristalno palačo, Zlatarna Celje je zgradila hotel Radisson Blu, nastaja IKEA z velikim, zelenim parkom. V teku je tudi projekt Intermodalni logistični center Ljubljana, kar je velika priložnost, da Ljubljana postane vodilni ponudnik kopenske logistike v jugovzhodni Evropi. Projekt je zamišljen partnersko in povezuje družbe Slovenske železnice, Mestno občino Ljubljana, Mercator, BTC in druge partnerje, vrednost naložb je ocenjena na 140 milijonov evrov. Osebnostno sodeloval pri nastanku teh strategij in se pri tem veliko naučil, predvsem o prednosti partnerskega sodelovanja in načrtovanja ter o socializaciji in humanizaciji prostora. Izhajajoč iz dobrih izkušenj, da s sodelovanjem dosežemo bistveno boljše rezultate, je nastalo tudi javno-zasebno partnerstvo med BTC-jem in Mestno občino Ljubljana »Obnova Starega letališča Ljubljana«, ki je prvi realizirani projekt javno-zasebnega partnerstva v Sloveniji na področju kulturne dediščine in je pred nekaj dnevi odprl vrata za javnost.

Kot meščan uživam in se veselim ob vsakem sprehodu v osrčje našega mesta, ki mu dajejo svoj čar in veličino obrisi srednjega veka, baroka, secesije, Plečnika, Fabianija, Vurnika ... in se pomladijo z vsakim na novo posajenim drevesom, urejenim parkom, novo fasado, novimi mostovi in preureditvijo nabrežja Ljubljanice. Ob tem se upramam, ali smo občani in gospodarstveniki res naredili dovolj, da bi tudi sami več prispevali k edinstvenemu projektu Zelena prestolnica Evrope 2016. Projekt nas je združeval in izobrazil na številnih področjih trajnostnega razvoja. Nadaljujmo izkušnjo Zelene prestolnice z vsem entuziazmom na področjih, ki so tega najbolj potrebna in so najbolj izpostavljeni, pri čemer mislim predvsem na promet. V BTC-ju smo podprli projekt souporabe 22 električnih vozil, kot nadgradnja dosedanjih oblik prevoza nastaja tudi projekt, ki spodbuja skupinsko vožnjo ljudi, ki se zjutraj odpravljajo v službo na isto destinacijo. Razvijamo tudi oblike sodelovanja pri razvoju samovozečih avtomobilov. Kljub temu da je Ljubljana obnovila in posodobila 1000 cest in ulic, za nadaljnji razvoj nujno potrebujemo nov zagon za zagotavljanje kakovostnega razvoja mobilnosti z novimi cestnimi povezavami in tirnim prometom med Brnikom, primestji Ljubljane ter trajnostnimi sistemi javnega prevoza. Podpiram razmišljanje in pripravo strokovnih podlag o potencialni poglobitvi železniških tirov v Ljubljani oziroma rešitvi s Tivolskim lokom ter novo obvoznico, trasirano izven mesta med Vičem, Vižmarji, Črnučami ter Sentjakobom ob razmisleku trajnostno mobilnega razvoja in o krepitvi javnega prometa. Sem zagovornik policentričnega razvoja, ker sem prepričan, da je to vrhunska zgodba za tisoče ljudi, ki so dnevno vezani na prevoze v Ljubljano.

Vsekakor za izjemne izvedene mestne projekte na številnih področjih, ki se jih je od leta 2007 nabralo več kot 2000, iskreno čestitam celotnemu vodstvu Mestne občine Ljubljana oziroma celotni veliki mestni družini, ki jo predstavlja skupaj več kot 12 tisoč sodelavk in sodelavcev. Kadarkoli pomislim nanje, se zavem, kako izjemno pomembno funkcijo opravljajo za mesto, prebivalce, za naše otroke in vnuke, za gospodarski, kulturni, trajnostni razvoj in za številne druge vrste razvoja ter s tem odločilno prispevajo k večji kakovosti življenja, ugledu in mednarodni prepoznavnosti naše prelepe Ljubljane.

Jože Mermal, častni meščan Ljubljane

Foto: Dunja Wedam

Turizem mora biti nam vsem v zadovoljstvo.

V pomladanskih in poletnih dneh ste po mestnih ulicah zagotovo srečali večjo ali manjšo skupino obiskovalcev, ki jih je spremljala oseba z zeleno izkaznico okoli vratu. Ste v njej morda prepoznali znanca, kolega, nekdanjega sošolca ali celo svojega soseda?

Turistični vodnik – *predstavnik moje Ljubljane*

Mateja Kregar Gliha, Društvo regionalnih turističnih vodnikov Slovenije

Turistični vodnik je domačin, ki ima kraj, v katerem živi in dela, tako zelo rad, da se je odločil, da bo lepote in posebnosti glavnega mesta predstavil obiskovalcem. Nekateri se s to dejavnostjo ukvarjamo že vrsto let, drugi so se začeli pred kratkim. Po osnovni izobrazbi smo od gimnazijskih maturantov do univerzitetno izobraženih zgodovinarjev, umetnostnih zgodovinarjev, ekonomistov, arhitektov, inženirjev in še bi lahko naštevali. Da bi postali turistični vodniki, smo morali opraviti izobraževanje, ki ga organizira Turizem Ljubljana. Po opravljenem izpitu smo pridobili licenco za turistično vodenje.

A poleg akademskega znanja ne sme manjkati tudi 'mehkih' vsebin. Le s pomočjo psihologije, komunikacijskih veščin, tehnik vodenja in predvsem poznavanja kulture naših obiskovalcev bomo mesto uspešno predstavili. Naš stik z obiskovalci je dinamična, dvosmerna komunikacija, zato vsebin ni nikoli dovolj. Tako mnoga izobraževanja, ki jih organizirajo različne mestne ustanove, besedila v mestnem glasilu in programi dogodkov: vse je koristen vir informacij. Redno spremljamo dogajanje v mestu. Obiskovalci so željni praktičnih informacij, ki jim bogatijo bivanje v Ljubljani. Prihajajo iz različnih kultur ter z različnimi izkušnjami in pričakovanji, a skupno jim je eno: izbrali so Ljubljano, da nas spoznajo.

Pustolovščine in presenečenja

Vsak dan, vsako vodenje je nov izziv, nova pustolovščina: presenečenj ne manjka. Nekdaj smo bili bolj faktografski, danes je to povsem drugače. Obiskovalci si želijo zaužiti polnost mestnega utripa. Želijo se vključiti v naš vsakdan. Bolj kot podatki jih zanimajo zgodbe, ki oživljajo zgradbe in koticke, mimo katerih hodimo. Tržnica je zagotovo tisti del mesta, ki ga nihče noče zamuditi. Navdušeni so nad njeno čistočo, nad barvitimi stojnicami. Solatar'ce in solatarji so pravi hit. Ob pogledu na sočno zelenjavo si obiskovalci zaželejo tudi sprehoda do vrtov Krakovega in Trnovega. Začuden so nad praktičnostjo mlekomata, bogatim svetom pokrite tržnice, raznobarnostjo cvetličnega trga. Ob pogledu na domačine, ki uživajo na dopoldanski kavi ob arkadah, tudi oni postanejo »žejni« in se jim priključijo, da začutijo dopoldanski utrip.

A čas teče in ogleda nadaljujemo po mestnih ulicah. Lokalni vodniki imamo prednost, ker mesto poznamo in gremo izven ustaljenih poti, se izognemo gneči. Radi jim pokažemo ozko ulico, ki jo sicer z lahkoto spregledamo, jih opozorimo na znak, ki je bil nekoč pomemben, danes pa ga komaj opazimo. Veseli so, ko na ulicah srečujemo svoje sosede, prijatelje in znance in se prijazno pozdravimo. Takoj se počutijo bolj domače. Zelo jim je všeč, ker ni hrupnega prometa. Ko jim razložimo razvoj in idejo mobilnosti v mestu, so navdušeni. Z veseljem se ustavimo ob razstavljenih nagradah v atriju mestne hiše in se pogovorimo o razvoju ideje, ki je pripeljala do Ljubljane, ki je danes v svetu vse bolj prepoznavna.

Turizem nam mora biti vsem v zadovoljstvo

Turistični vodniki si nikakor ne želimo, da bi turiste sprejeli kot nujno zlo in 'nebodijhtreba'. Turizem mora biti nam vsem v zadovoljstvo. Turistični vodniki z veseljem predstavljamo ljubljansko ponudbo: kvalitetne restavracije, kavarne, bare, izdelke domačih umetnikov, številne kakovostne kulturne predstave, dogodke ipd. Želimo si, da obiskovalci vzljubijo naš kraj in si zaželejo še več. Dejstvo je, da se v domače kraje vračajo z lepimi vtisi, s svojim priporočilom pa prispevajo k prepoznavnosti mesta v svetu. Dokazano je, da obiskovalec, ki ga po mestu popelje turistični vodnik domačin, v mestu porabi več denarja (torej podpira lokalno gospodarstvo) in se pogosteje vrača. Ob koncu vodenja ob sebi pravzaprav nimamo več obiskovalca, ampak novega prijatelja s povsem drugega konca sveta. Zatorej ne preseneča mnenje, da smo turistični vodniki ambasadorji miru.

A ne mislite, da so nam ljubi le tujci. Domačini so nam še posebej pri srcu. Z njimi se ustavimo skorajda pri vsaki hiši ali kamnu. Kako lepo je ob koncu vodenja slišati besede: »Sem prišel na vodenje, ker sem opazil, kako vodite tujce po mestu. Sem mislil, da ne bom nič novega izvedel, a sem prijetno presenečen. Resnično zanimivo in poučno. Drugo leto moramo ponovno kaj organizirati, izbrali si bomo novo temo!«

Se nam pridružite? Pocukajte nas za rokav. Skupaj nam zagotovo ne bo dolgčas!

 www.localguides-slovenia.com

Dan s turističnim vodnikom v Ljubljani

Most med narodi, mesti in državami

Staša Bizjak, foto: Dunja Wedam

Turistični vodniki pomembno vplivajo na vtis, ki ga turisti dobijo o Ljubljani.

Turistični vodnik je oseba, ki pomembno vpliva na vtis, ki si ga gost ustvari o ... na primer naši Ljubljani. V njem mora biti delček psihologa, da lahko vzpostavi dobro energijo med poslušalci in gledalci. Pa tudi živa knjiga mora biti. Spoznava tujce in njihove navade. Je nekakšen most med narodi, mesti ter državami. Morda tega poklica ne cenimo toliko, kot bi si zaslužil.

»K ar zgodilo se je, da sem se pred leti zadnji razpisni dan prijavil na tečaj za lokalnega turističnega vodnika. Dobri predavatelji so bili. Med njimi žal že pokojni Jože Hudeček, ki me je navdušil za pomen interpretacije informacij,« se spominja Urban Logar, vodnik po Brko turi. Ta je bila lani razglašena za najboljšo kolesarsko urbano vođeno turo v Evropi (easyJet Traveller Magazine). Doživljajska tura letos praznuje šele eno leto in je že prava uspešnica.

»Trije veliki brkači in jaz imamo ključ do skrivnosti Ljubljane in z velikim veseljem jih bomo delili z vami,« nas je nagovoril Urban, eden od samo dveh vodnikov, ki sta usposobljena 'brkača'. Poteka vsak petek ob tretji uri popoldan od aprila do oktobra. »Zdravo, a vidva sta tudi za Brko turo?« vprašam. »Ne vem, to bi naj

bilo presenečenje,« odgovori Barbara iz Portoroža. Soprog Borut se nasmeji in prizna, da rojstne dneve preživita na kreativen način.

»Kot nalašč ste danes trije udeleženci. Tudi naši glavni akterji so trije. S kolesom po najlepših ulicah Ljubljane boste začutili življenjski stil arhitekta, pisatelja in slikarja,« razloži vodnik ter nam dodeli vloge. Mene je doletela čast, da sem za en popoldan arhitekt Jože Plečnik. Barbara in Borut sta 'obula čevlje' pisatelja Ivana Cankarja ter slikarja Riharda Jakopiča. »Cankar je bil prvi 'kavč-surfer' ter prvi 'tviteraš'. Vedril je v mnogih stanovanjih in si misli zapisoval na nešteto drobnih listkov,« kot zanimivosti v primerjavi z današnjimi časi naniza Urban. Vsi trije pozorno poslušamo, na smeh nam gre. Naš spremljevalec še pove, mi prikimavamo: »Poglejte to fotografijo. Na njej je Plečnik, portret od strani, frizura in

Foto: Marko Delbello Ocepek

Petra Stušek, direktorica Turizma Ljubljana

LJUBLJANA DANES IN JUTRI

Petra Stušek,
direktorica Turizma Ljubljana

Ljubljana se je razvila v privlačno turistično destinacijo, ki vsako leto po obisku in nočitvah preseže zastavljene cilje. Torej, kako naprej? Kaj želimo postati? Kakšne goste si želimo? Koliko gostov in kje?

Prihodnost Ljubljane kot turistične destinacije gotovo narekuje naša zaveza trajnostnemu razvoju. Želimo ohranjati uspešno simbiozo med meščani in obiskovalci z ustvarjanjem ponudbe, zanimive tudi domačinom, ne le obiskovalcem. Z ustvarjanjem vsebine izven mestnega jedra želimo turistične tokove usmerjati v druge mestne predele in tako razbremenjevati središče mesta. Prizadevali si bomo nadgrajevati kulturno in gastronomsko ponudbo v mestu, ki bi skupaj z razvojem petzvezdičnih doživetij prepričala naše goste, da v Ljubljani in regiji ostanejo kak dan dlje. Veliko truda usmerjamo v privabljanje obiskovalcev tudi v manj toplih mesecih, ki so tradicionalno turistično manj obiskani. Dodatno pozornost posvečamo ponudbi v zaledju Ljubljane, pomagamo okoliškim občinam razviti privlačno turistično ponudbo in s pomočjo promocije tja usmerjamo obiskovalce in prebivalce. Ljubljana že dolgo ni skriti biser, ampak vidna in privlačna destinacija na evropskem turističnem zemljevidu. A le streljaj iz prestolnice je še toliko lepot in doživetij, ki jih ne poznamo niti domačini. In ravno to je dodana vrednost Ljubljane v srcu Slovenije: nekaj za vse, ki želijo več od mestnega turizma.

brki pa hipsterski. Ja, naš veliki arhitekt je bil hipster pred hipsterji.« Zanima me, katera so najpogostejša vprašanja, ki jih turisti postavljajo vodnikom. »Vprašajo me, kakšen je slovenski narod. Odgovorim jim, da smo kot koprive. Zelo odporni, ne pozebemo, in ko je to potrebno, znamo tudi speči. Povem jim tudi, da je slovenski jezik naša domovina. Naša narodna zavest se je ohranjala skozi našo slovenščino. Fascinira jih dejstvo, da se je tako majhnemu narodu skozi vsa evropska križišča uspelo ohraniti,« nam Urban vrže kost, da se zamislimo. Naše druženje traja slabe štiri ure. Sodobnemu človeku je identiteta naroda spolzela iz rok, zato so v zadnjem času v fokusu takšne ture, ki prebudijo zavedanje nekega naroda. Ni čudno, da je bila Brko tura nagrajena, pomislim ob slovesu.

📍 www.visitljubljana.com/sl/obiskovalci/ogledi-in-izleti/brko-tura/

Kdaj pelje avtobus na Triglav?

V Turizmu Ljubljana je skupaj sedemintrideset redno zaposlenih in študentov. Od tega šestnajst informatorjev, ki podajajo najrazličnejše informacije vsem, ki jih karkoli zanima o Ljubljani in Sloveniji. Informacijska centra sta dva, ob Tromostovju in na Krekovem trgu, kjer je tudi sedež Zavoda za turizem Ljubljana. Nace Tomc je informator. Pravi,

“Ljubljana že dolgo ni skriti biser, ampak vidna in privlačna destinacija na evropskem turističnem zemljevidu.

da moraš delo z ljudmi imeti rad. »Gostje so različni. Ves svet je že bil pri nas. Tudi različno razpoloženi so,« odgovarja na moja provokativna vprašanja. Pove, da še pred nekaj leti tujci večinoma niso imeli izdelanih načrtov, kaj želijo spoznati v Ljubljani. Danes so dosti bolj opredeljeni. Ene zanimajo muzeji, razstave in koncerti, druge narava, dobra praksa Ljubljane kot zelene prestolnice, tretje nakupovanje, četrte življenje lokalnega prebivalstva in kulinarika. Vsak ima svoj pogled na svet, a pričakovanja so eno, realnost drugo. Najdejo se tudi takšni, ki vprašajo, kdaj gre avtobus na Triglav. Pri Špancih je denimo edino vprašanje: katero točko morajo v Ljubljani obiskati. Konec julija in ves avgust, ko v Ljubljani že več let ni niti ene sobe na razpolago, se najdejo turisti,

Pred leti turisti večinoma niso imeli izdelanih načrtov, kaj želijo spoznati v Ljubljani. Danes so dosti bolj opredeljeni.

ki pridejo, ne da bi rezervirali prenočitev. Seveda jim to predstavlja velik stres. Tudi to je naše delo, da jim pomagamo najti najbližje prenočišče. Govorimo o Kamniku, Vrhniki ali celo nekoliko oddaljenem Celju.

Ganjeni, ko slišijo Zdravljico v svojem jeziku

»Živé naj vsi naródi, ki hrepené dočakat dan, da, koder sonce hodi, prepír iz světa bo pregnan, da rojak prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak!«

»Te globoko sporočilne in brezčasne verze ponavadi pod Prešernovim spomenikom tujim gostom preberem v prevodu v njihov jezik. Francosko govoreči turisti so vedno ganjeni in nekateri želijo kar kupiti zbirko Poezij,« pove turistična vodnica Ksenija Mravljica, ki je specializirana za vodstva v francoskem, češkem, angleškem in slovenskem jeziku. Klasična tura po centru Ljubljane je tudi za nas Slovence zanimiva. Saj veste, kakšni smo danes ljudje. Radi potujemo po svetu, na tujem nas vse bolj zanima. To, kar je pri nas, pa puščamo za neke druge čase. Sogovornico vprašam, kako doživlja svoje goste, toda zanima me predvsem njihovo zagotavljanje. Ksenija mi odgovori, da so Čehi zelo hvaležni gostje, ampak niso zapravljeni. Se pa tudi to počasi spreminja. »Francoze zanimata domača obrt in umetnost, za kakovost in avtentičnost

so pripravljeni odšteti kupček denarja. Narodi iz Azije in Bližnjega vzhoda kupujejo klasične spominke, predvsem kot darilo. Veliko jih pride kar z dvema kovčkoma, enim za spominke. Američani bolj zapravljajo za doživetja kot nakupe, saj pogosto potujejo daljše obdobje in so omejeni s prtljago.«

Vodnikov nasvet: Človek, vedno imej s seboj steklenico vode

Odpravim se na klasično turo po mestu. Tokrat je vodnik Anže Vrhovnik. Ob štirih popoldne se vsak dan pred Mestno hišo začne dvourni ogled po mestu. V skupini nas je šest: Španka, Mehičan, Britanec, dva Nemca in jaz. Skupina je prikupna, še posebej, ko se predstavimo in vsak pove, kaj ga je pripeljalo v našo prestolnico. Španka je prišla v Krško na simpozij, posvečen šolstvu, Mehičan in Britanec sta na festivalu salse v Rovinju. Zakonca iz Nemčije pa na njeno pobudo, saj je Ljubljano že obiskala poslovno, zdaj jo je želela pokazati še možu. Anže mi pove, da kot vodnik dela že štiri leta. Za njim je že 2.500 vodstev! To pa je kilometrina, pomislim. Ob koncu dvournih ture ga vprašam, kaj je najpogostejša napaka, ki jo naredijo turisti. Kot strela z jasnega izusti: »Premalo vode pijejo.« Zato velja vzeti na znanje – človek, vedno imej s seboj steklenico vode. V Ljubljani jo lahko napolniš na številnih pitnikih.

Turizem v številkah

Glede na pozitiven trend rasti prihodov in nočitev v preteklih letih in prvih mesecih tega leta se pričakuje rahla rast tudi v času visoke sezone, če se ne zgodi kaj nepredvidenega. Leta 2018 je bilo **1.022.851** prihodov in **2.179.914** nočitev, povprečna doba bivanja je bila **2,1** dne. Največ nočitev so opravili obiskovalci iz Italije, Nemčije, ZDA, Velike Britanije, sledijo obiskovalci iz azijskih držav, Francije in Španije. Potrošnja pristočnega turista je leta **2018** znašala skupaj s stroškom nočitve **101,80** evra (brez prevoza; vir Ninamedia), leta **2016** pa je bila potrošnja pristočnega turista **91** evrov (vir: Valicon).

Ljubljanska regija vas vabi na izlet!

www.visitljubljana.com

Daša Kastelic, Turizem Ljubljana

Kamnik, Kravavec, Vrhnika, Dobrova - Polhov Gradec, Medvode, Domžale, Lukovica, Litija, Grosuplje, Cerklje na Gorenjskem in Ig. Ti kraji so od Ljubljane oddaljeni le nekaj deset kilometrov in vas vabijo, da jih odkrijete!

Če potujemo okrog Ljubljane v smeri urinega kazalca, lahko obiščemo petindvajset občin, ki skupaj s prestolnico sestavljajo Ljubljansko regijo, hkrati pa kot velik zelen objem tvorijo obroč okoli nje. Tokrat vam predstavljamo namige za spoznavanje devetih krajev, ki so lahko idealne

popoldanske izletniške točke ali pobegi čez konec tedna, ki ponujajo spoznavanje bogate naravne in kulturne dediščine, pestra kulinarika doživetja ali sproščujoč oddih v naravi.

Foto: Jure Korber

Izlet v Kamnik

Kamnik je vse v enem. Starodavno mesto se ponša z bogato kulturno dediščino, ki jo lahko poglobite spoznate v renesančnem dvorcu Zaprice ali na obisku kulturnih dogodkov in prireditev v starem mestnem jedru, ki v vseh letnih časih vabi s svojim pestrim dogajanjem. Cvetenje kliče k obisku znamenitega Arboretuma Volčji Potok, kjer se vrstijo številne razstave, ki z različnimi vsebinami vabijo obiskovalce k občudovanju narave in njene raznolikosti. Na izlet ali rekreacijo se lahko odpravite ob slikovito reko Kamniško Bistrico ali na najprivlačnejšo planoto v Sloveniji – Veliko Planino, znano po številnih naravnih in etnoloških zanimivostih, vključno s pastirskim naseljem. Na sprostitve se podajte v najvišje ležeče terme v Sloveniji – Terme Snovik, ljubitelji golfa pa k igri vabi Golf Arboretum, ki leži v naravni pokrajini sredi borovega gozda.

Kamnik z okolico s svojo bogato kulinariko postaja vse bolj prepoznaven cilj za sladokusce. Tradicionalne jedi, združene pod skupno znamko »Okusi Kamnika«, so predstavljene v jedilnikih nekaterih ponudnikov, med katerimi priporočamo gostilno Repnik, ki goste očara s svojo visoko kakovostjo in butično domačnostjo.

www.visitkamnik.com

Foto: Iztok Medja

Izlet na Kravavec

Kravavec je priljubljena točka za zimske športne aktivnosti, nič manj pa ni zanimiva v toplejšem delu leta. Ko se sneg umakne s planine, se ta obarva v zeleno, smučišča pa zamenjata šopek pohodniških tur in poletni park s številnimi aktivnostmi.

Do izhodišča za pohodništvo, kolesarjenje in adrenalinske podvige tako kot pozimi tudi poleti vozi kabinska žičnica. Ta vas v slabih desetih minutah prepelje s 602 m na 1450 m nadmorske višine, med vožnjo pa se pred vašimi očmi razstre osupljiv razgled na Ljubljansko kotlino ter Julijske in Kamniško-Savinjske Alpe.

Poletni park ponuja več različnih aktivnosti: pustolovski park, plezalni stolp, hojo po vrvi (slackline), frizbi golf, trampoline, lokostrelstvo. Na Kravcu vas po zimski sezoni pričaka pustolovski park s poligonom in ovirami, ki vodijo skozi gozd. Po tlakovani poti se lahko tudi spustite z gorskimi gokarti ali skiroji, ljubitelji adrenalina lahko skočite na gorsko

kolo, ljubitelji razgledov in zelišč pa na potep z zeliščarko Francko.

Pot pastirskih škrtov na Kravcu je družinska pohodna pot, na kateri otroci iščejo skrivnostni izrek, s katerim bodo pregnali urok nagajivih pastirskih škrtov. Ob tem se na igriv način naučijo veliko zanimivosti o pastirjih, ki na Kravcu še danes pasejo preko 400 glav živine, pa o nabiranju gorskih zeli, o živalih, ki živijo v gorah, pa seveda o pastirskih škrtih.

Kravavec je priljubljen tudi med navdušenci nad spusti na dveh kolesih. Ponaša se s 27 kilometri označenih kolesarskih poti in spustov za vse okuse ter stopnje kolesarskega znanja, hkrati pa se lahko pohvali tudi z največjo višinsko razliko v spustih med Bike parki v Sloveniji. V Restavraciji Kravavec ali Brunarici Sonček vam bodo postregli s priljubljenimi planinskimi in slovenskimi jedmi. Letošnja novost pa so redne avtobusne povezave iz Ljubljane do spodnje postaje kabinske žičnice.

www.rtc-kravavec.si

Izlet na Vrhniko

Vrhnika je imela skozi vso zgodovino velik vpliv na bližnjo Ljubljano. Tam blizu so izviri Ljubljanice, v rimskem času pa je tu bilo strateško pomembno naselje Nauportus. Vrhnika je znana tudi kot rojstno mesto enega največjih slovenskih pisateljev, Ivana Cankarja, zato si med potepanjem privoščite Cankarjevo skodelico kave. Ustavite se v Bistri, kjer v istoimenskem gradu v osrčju slikovitega parka domuje edinstveni tehniški kulturnozgodovinski muzej Slovenije. V Kulturnem centru na Vrhniki vas bo očarala razstava Moja Ljubljana, ki razkrije številne skrivnosti te reke. Za čudovito panoramsko fotografijo

pa se podajte na Planino nad Vrhniko in se povzpnete na najvišji leseni razgledni stolp v Sloveniji (22 m), ali na družinsko odkrivanje Ljubljanskega barja po pravljčno-doživljajski Poti močvirskih škratov na Mali plac. Morda vas pritegnejo Rimljani in sprehod po novi učni poti ob ostankih rimskega zidu, ki je najdaljši rimski spomenik na naših tleh. Rekreatijski kolesarji boste navdušeni nad dvema označenima kolesarskima potema, ki se nahajata v hribovitem zaledju Vrhnike. Ljubitelje domače kulinarike pa očara ponudba gostišča Kuren, ki se po mnenju gastronomskega portala Gurmana uvršča med najboljše gostinske lokale v Sloveniji.

www.visitvrhnika.si

Foto: Daša Kastelic

Izlet v Medvode

Ob sotočju Save in Sore, na stiku Sorškega polja in Ljubljanske kotline ter z zaledjem Polhograjskih Dolomitov ležijo Medvode, zelena vrata glavnega mesta, kot so se poimenovali sami. Sakralno kulturno dediščino občine predstavlja devetnajst cerkva ter množica znamenj in kapelic po vseh krajih občine. Iz Smlednika vodi križev pot s 14 kapelicami do razvalin Starega gradu, ki je eden od treh medvoških gradov, zanimivih tako umetniško kot arhitekturno. Tretji je renesančni dvorec Lazarini

v Valburgi z znamenitimi freskami v viteški dvorani. Narava nudi možnosti za pohode, kolesarjenje in jahanje, za slednjega se dogovorite v jahalnem centru v Hrašah. Ljubiteljem golfa je na voljo golf igrišče pri Smledniku z 18 luknjami z luksuzno restavracijo Evergreen.

Zbiljsko jezero z gostinskimi lokali ob nabrežju je imeniten kraj za druženje, jezero pa daje življenjski prostor tudi mnogim vrstam ptic. Na vožnjo po jezeru se lahko podate s čolnom, ob njem pa s kočijo. Ljubitelji

kampiranja lahko postavijo šotor v kampu Smlednik v Dragočajni, kjer niso pozabili niti na naturiste, saj je del kampa namenjen izključno njim.

Odlične kulinarčne prilžnosti je vredno okusiti

v gostilni Mihovec v Zgornjih Pirničah, v gostilni Belšak na Slavkovem domu na Golem Brdu in gostilni Dobnikar.

www.visitmedvode.si

Foto: arhiv TIC Medvode

Foto: Aleš Fevžer

Izlet v Dobrovo - Polhov Gradec

Na Polhograjskem k spoznavanju krajev vabijo številne znamenitosti arheološke, zgodovinske, etnološke, kulturne in naravne dediščine. Pot naj vas zanese do Polhograjske graščine, kjer lahko občudujete grajski park, večstoletno lipo ter Neptunov vodnjak. Na isti točki si lahko ogledate izredno zanimiv Muzej pošte in telekomunikacij ali pa doživite nepozabno čajanko z grofom Blagajem. Polhov Gradec je privlačen tudi za družine z otroki, saj se v neposredni bližini graščine nahaja Polhov doživljajski park, ki je prav posebna

družinska gozdna dogodivščina. Od tam vodijo tudi številne pohodniške poti, na primer na Mali vrh ali pa na slikovito Goro. V teh koncih je doma tudi čebelarstvo Božnar, kjer lahko kupite katerega od njihovih odličnih medenih izdelkov. Za ljubitelje sira je pravi naslov Sirarstvo Orešnik, kjer izdelujejo kozje in ovčje mlečne izdelke po tradicionalnih postopkih, nepozabno kulinarčno izkušnjo dobrot Blagajeve dežele z lokalno pridelano hrano pa lahko doživite v gostišču Grič, kjer ustvarja mladi chef Luka Košir.

www.visitpolhovgradec.si

Izlet v Domžale

Domžale sodijo med mlajša slovenska mesta in so pomembno izobraževalno, kulturno in športno središče, ki leži ob magistralni cesti Ljubljana-Maribor.

Ponašajo se z gradom Krumperk iz 16. stoletja. V njegovi okolici so urejene sprehajalne, jahalne in kolesarske poti, na grajskem travniku ima prostor konjeniški klub. Nedaleč od gradu si lahko ogledate dve kraški jami, Železno in Babjo jamo, v bližnjem Jamarskem domu na Gorjuši pa vas bodo navdušile zbirka kapnikov iz vseh slovenskih jam, arheološka in Robičeva naravoslovna zbirka.

Svoj pečat je v Dobu pri Domžalah pustil tudi Plečnik s krstilnim kamnom v lokalni cerkvi. Del Plečnikove arhitekture najdemo tudi v okolici čudovitega Česminovega parka, kjer v poletnih mesecih poteka tudi kino na prostem.

Možnost rekreacije in sprostitve v naravi nudi lepo urejena rekreacijska pot ob Kamniški Bistrici. Obiščete lahko tudi Slamnikarski muzej, kjer so predstavljeni značilni domžalski slamniki, orodja, s katerimi so jih izdelovali, postopki izdelave ter zgodbe, povezane s slamnikarsko preteklostjo, ki ima kar 300-letno tradicijo.

Kulinarično razvajanje nudijo v gostilni Pirc, v gostilni Repanšek, v gostilni Keber in Janežič. Za ljubitelje lokalnega

piva in dobrih burgerjev pa je poskrbljeno v Stari fabriki.

www.visitdomzale.si

Foto: Aleš Fevžer

Izlet v Lukovico

Foto: arhiv občine Lukovica

Lukovica leži ob regionalni cesti Ljubljana-Celje v hribovitem, z gozdovi poraslem območju, znanem kot dolina Črnega grabna. Na severu je obdana s Tuhinjsko in na jugu z Moravsko dolino. Te kraje so poznali že Rimljani, saj je tod potekala znamenita rimska cesta na vzhod, Aquileia-Emona-Celeia.

Na tem koncu je veliko naravnih lepot ter znamenitosti pestre zgodovine. Zelo lep je delno obnovljeni grad Brdo iz začetka 16. stoletja na Brdu pri Lukovici, ki ga obdaja slikovita okolica grajskega parka z ribnikom in drevoredoma. Prijeten sprehod lahko naredite okoli mirnega Gradiškega jezera, kjer je ob

večerih tudi zelo lep sončni zahod.

Po okolici Lukovice vodijo številne pohodniške in planinske poti. Priporočamo ogled Čebelarkega centra Slovenije na Brdu pri Lukovici. V njem se lahko seznanite s pestro zgodovino čebelarstva na Slovenskem, poskusite in kupite med in druge čebelje pridelke ter se podate na zeliščno-čebelarstvo učno pot (www.czs.si).

Ne pozabite pa zaviti tudi do Trojan in si privoščiti slastni in slaveni krof tega konca. Za dodatno napolnjene želodce se zapeljite do gostilne Pri Bevcu, gostilne Furman ali do dvorca Rus.

Izlet v Litijo – v srce Slovenije

Občina Litija leži v vzhodnem delu Osrednjeslovenske regije in hkrati v središču Slovenije, saj se na njenem ozemlju nahaja geometrično središče Slovenije GEOSS. Srce ponosno utripa ob repliki knežjega kamna na Geossu, ponosno predstavlja vaško situlo, vabi na popotovanje iz Litije do Čateža in dobrojedcem namenja izvrstne kulinarčne užitke v številnih gostilnah in na turističnih kmetijah.

Litija slovi po politično-satiričnem pustnem karnevalu, hkrati pa je tudi izhodiščna točka ene od najbolj priljubljenih izletniških poti v naši državi – Popotovanje iz Litije do Čateža, na kateri

se vsako leto na drugo soboto v novembru zbere več kot 20.000 pohodnikov, ki stopajo po poti Levstikovega potopisnega spisa iz leta 1858.

Med najbolj znanimi izletniškimi kraji v občini Litija so Vače, ki sodijo med pomembnejša arheološka najdišča v Sloveniji. Posebno doživetje lahko obiskovalci, željni adrenalina, doživijo v pustolovskem parku v neposredni bližini GEOSS-a. Namenjen je zabavi in preizkušanju spretnosti otrok in odraslih.

Dobro se boste lahko najedli na turistični kmetiji Pr'Lavrič na Malih Selah pri Vačah, v gostišču Celestina, ki se nahaja na stičišču treh občin Litije, Zagorja in Radeč, ter gostilni Juvan.

Foto: Aleš Fevžer

Izlet v Grosuplje

Na začetku Dolenjske, sredi položnega hribovja z značilnimi številnimi manjšimi dolinami in kraškimi polji, leži občina Grosuplje. Območje zaznamuje bogata kulturna in zgodovinska dediščina. Od mnogih gradov so ostali le razvaline gradu Čušperk, grad Boštanj in dvorec Praproče s spominsko sobo pisatelja Louisa Adamiča. Tabor Cerovo s cerkvico sv. Nikolaja je eden redkih protiturških taborov, ki so se ohranili do današnjih dni.

Med naravnimi znamenitostmi kraljuje Županova jama, čudovita izletniška točka v poletnih mesecih, ko človek potrebuje umik v hlad. Odkrili so jo leta 1926 v bližini Tabora. Vhod v jamo je skozi jamo Ledenica, prvo od sedmih

dvoran, ki jih povezuje več kot 600 metrov urejenih poti. V jami najdete kapnike, rove, kristalno čisto vodo, pozimi pa tudi ledene kapnike v Ledenici (za obisk jame se je treba predhodno najaviti na www.zupanovajama.si). Blizu je tudi atraktivna naravoslovna učna pot Po sledih vodomca.

Zanimiv kraški pojav je tudi presihajoče Radensko polje, ki sodi med devet najizrazitejših presihajočih kraških polj v Sloveniji. Lepot Grosupljega in okolice se lahko naužijete, če se peš ali s kolesom podate po pokrajini. Za kulinariko je v občini dobro preskrbljeno. Priporočamo obisk gostilne Krpan, Kramar, Vodičar, Pr' atku, Slamar ter gostilne Lunca.

www.visitgrosuplje.si

Foto: Jaka Ivančič

Izlet na Ig

Občina Ig se razprostira delno po Ljubljanskem barju in delno po hribovju, kjer sta najvišja Krim in Mokrc. Ig je z Ljubljano povezan z znamenito Ižansko cesto, zgrajeno leta 1827.

Ižanska pokrajina je kulturni spomenik tako po najdbah koliščarskih naselij izpred 6000 let kot po antičnem (rimskem) obdobju. Dve območji prazgodovinskih kolišč v občini Ig sta v okviru nominacije Prazgodovinska kolišča okoli Alp, v kateri je Slovenija sodelovala skupaj s Švico, Francijo, Nemčijo, Avstrijo in Italijo, vključeni na Unescov seznam svetovne kulturne dediščine.

Ne samo bogata preteklost, tudi sedanost ponuja veliko priložnosti za obisk in ogled te krajev. Ribniki v dolini Drage nudijo dom številnim

vrstam ptic. V okolici sedmih ribnikov je urejena Gozdna učna pot Draga. Dolga je 3,2 km in opremljena s 27 lesenimi tablam z imeni drevesnih vrst, ki jih srečujete ob poti.

Soteska reke Iške privabi v poletnih mesecih številne sprehajalce, ki se zatečejo v hlad hudourniškega kanjona Iški vintgar. Pohodnikom pa je izredno ljub kopasti Krim, ki je najvišji vrh v okolici Ljubljane. Območje občine Ig nudi mnogo užtkov tudi kolesarskim navdušencem, saj si lahko na redko prometnih cestah in poteh najde vsak kolesar svojim sposobnostim primerno turo, od lahkotnih voženj po barju do zahtevnejših po ižanskem hribovju.

Za gurmanske užitke obiščite gostilnico Furman na Igu, gostišče Iški vintgar ali Kmetijo pri Klančarju.

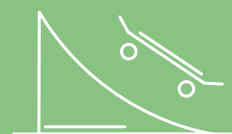
Foto: Lothar Piltz

LJUBLJANA. Zate še bolj aktivna.

Kolopark Fužine
Foto: Nik Ročan

Z novimi športnimi objekti,
koloparki in parki
za rolkarje.

LJUBLJANA. **Zate.**
www.ljubljana.si

#ljzate

Mestna občina
Ljubljana

[Facebook](#) [Instagram](#) [Twitter](#) Spremljajte profil @visitljubljana na Facebooku, Instagramu in Twitterju in delite svoje slike ter jih označite s ključnikoma #ljubljana region in #visitljubljana, saj uredništvo vsak dan izbere eno od slik z navedenima ključnikoma in jo deli na uradnem profilu Turizma Ljubljana.

Ljubljana je Ljubljana in pika!

Besedilo in foto: **Staša Bizjak**

Julija, Vjesta, Sergej

Marina Karakonova

Olaf

Kapedia (levo) z družino

Julija, Vjesta, Sergej,

Sankt Peterburg, Rusija
Najprej smo šli v Bratislavo zaradi svetovnega prvenstva v hokeju na ledu. Odločili smo se, da podaljšamo pot vse do Ljubljane. Nismo pričakovali takšne urejenosti. V predmestju Ljubljane smo po vaseh opazili starejše ljudi v družbi mlajših. Nekateri so skupaj delali na vrtovih, drugi so se družili. Prav prijetno jih je bilo videti, kako sobivajo. Pri nas to ni v navadi. Ko postaneš star, nisi več za nobeno rabo. Mladi se lahko veliko naučimo od starejših, pa tudi oni od nas. Ljubljanski grad je čudovit. Pogled na Ljubljano pa sproščen. Arhitektura, ujeta med Alpe in gozdove, je neprecenljiva.

Marina Karakonova,

Sofija, Bolgarija
Obisk Ljubljane mi bo ostal v spominu kot eden najsrečnejših dogodkov v življenju. Šarmantna in tiha Ljubljana me spominja na brezskrbna otroška leta. Če verjamete ali ne, sem takoj, ko sem vstopila v središče mesta, pustila za sabo vse svoje probleme in obveznosti. Verjetno ima mesto zelo pozitivno energijo. Zahvaljujem se podjetju, ki je nas, novinarje, povabilo ravno v vaše mesto, čeprav ta multinacionalka ne izvira iz Slovenije. Dogodek je potekal na Ljubljanskem gradu.

Olaf,

Bruselj, Belgija
Ljubljano sem obiskal zaradi korporativnega sestanka. Povedali so mi, da postaja vaše mesto priljubljeno središče za sklepanje poslov. Ima dobro infrastrukturo, hotele, okusno hrano, pozitivno klimo. Spomnim se kranjske klobase, ki je bila postrežena na preprost način. Ko rečem preprost, pomeni, da je pogled na krožnik lep in pristen. Spal sem v hotelu Vander, tudi o njih imam same dobre vtise. Še se bom vrnil. Kot turist, brez obveznosti.

Kapedia z družino, Mumbai, Indija
Brat je lani obiskal Ljubljano in bil tako zelo navdušen, da smo jo

hoteli še mi doživeti. Odločili smo se, da jo prehodimo po dolgem in počez. Brez vožnje z avtobusom, tega imamo že doma dovolj. Okoli Tromostovja nam je najbolj všeč. V naslednjih dneh bomo najeli avtomobil ter se odpeljali še do Dubrovnika.

Vladimir,

Moskva, Rusija
Pravijo, da je Ljubljana mala Praga. S to trditvijo se nikakor ne strinjam. Ljubljana je Ljubljana in pika! To je majhno slovansko mesto, v katerem živijo Slovenci, največ turistov pa prihaja iz Kitajske (smeh). Malo sarkazma ne škodi, a ne? Iskreno sem si želel obiskati Ljubljano že od srednješolskih let. Navdušila me je knjiga nekega srbskega filozofa, ki je opisal Jugoslavijo in njena glavna mesta. Ljubljano je opisal kot inteligentno, emancipirano in spogledljivo žensko. Preteklo je kar nekaj vode in zdaj sem tukaj. In uživam. Zelo!

Jonathan in Martha,

Baltimore, ZDA
Študentskim kolegom sva predlagala, da obiščemo Slovenijo. Razlog so bile lepe fotografije na spletu. Pred tem nismo vedeli za vašo državo. Smo pa zato sedaj zelo radovedni, in čeprav smo šele prišli, se kar s težko prtljago ustavljamo v centru Ljubljane in jo sproti doživljamo. Brez kakih posebnih načrtov. Vidi se, da mesto živi, zato čas tukaj hitro teče.

Selena, Anthony in Dana,

Aruba
S kolegi študenti smo se spoznali na Nizozemskem. Ker je Aruba njena nekdanja kolonija, imamo pravico do študija v tej evropski državi. Jutri nameravamo še na Bled. V spominu nam bo ostala ljubljanska tržnica, ki kljub majhnosti ponuja hrano, ki zastopa vaše območje. Dober kruh imate.

Santiago,

Kolumbija
Jaz bi dodal še, da se zelo veselim pohodniške ture po vznožju Julijskih Alp, ki jo načrtujemo pojutrišnjem.

Vladimir

Jonathan in Martha

Selena, Anthony in Dana

Santiago

V ZATIŠJU POLETJA KNJIŽNICA DRUGAČE ZAŽIVI

Foto: osebni arhiv

V teh dneh se je v Narodni in univerzitetni knjižnici polagoma umirilo živahno vrvenje, ki ga vsako leto v pozni pomladi spodbudi izpitno obdobje na fakultetah Univerze v Ljubljani. Množice mladih so prihajale in odhajale, kmalu po osmi zjutraj so se začeli polniti sedeži Velike in časopisne čitalnice, središča za samostojno učenje, prenosni računalniki so našli svoje mesto na mizah kavarne, in ko je dopuščalo vreme, tudi v atriju. Vse do desetih zvečer.

Toda izpitno obdobje se izteka in tako knjižnica zaživi svoje poletno življenje. Veliko študentov bo odšlo, gotovo pa bo tudi letos vrsta raziskovalcev in univerzitetnih profesorjev čas po zaključku pedagoških obveznosti izkoristila za poglobljeno raziskovalno delo. Knjižničarji bomo poletno zatišje izkoristili za (pre)urejanje zbirk, pripravo gradiva za digitalizacijo in postopke zaščite, mojstri različnih strok se bodo lotili vzdrževalnih del. Kolikor mogoče tiho in nemoteče.

Veliko bolj gostoljubno bomo lahko čez poletje odprli vrata turistom in različnim zainteresiranim obiskovalcem, ki si bodo ob popoldnevih, sobotah in nedeljah lahko ogledali tudi srce Plečnikove arhitekturne mojstrovine – Veliko čitalnico Narodne in univerzitetne knjižnice. Seveda jih bomo, tako kot vse druge obiskovalce, povabili k ogledu razstave o bogatem kulturnem življenju Slovencev na Hrvaškem, ki bo na ogled v Razstavnici dvorani NUK-a.

Juljski večeri vabijo tudi na festival **Poleti v NUK**. Že šesti po vrsti poteka pod zvezdami v čudovitem atriju sredi Plečnikove palače znanja. Vse do 20. julija se bodo zvrstili tako nastopi mladih in obetavnih kot tudi znanih in priljubljenih glasbenih ustvarjalcev različnih zvrsti in žanrov, srede pa bodo posvečene gledališkim predstavam, povezanim v cikel Gledališče v atriju. Organizator festivala je KUD Arhiteka. Najmlajši obiskovalci imajo v knjižnici svojega prijatelja, simpatičnega in radovednega čukca, ki vse noči nabira znanje med tisočnimi knjigami na knjižničnih policah, se zapleta v pogovore z mojstrom Plečnikom, sprašuje o delu knjižničarjev in spoznava pomembne moške in ženske slovenske znanosti in kulture. Čez leto otroci lahko Čukca Nukca obiščejo vsako prvo soboto v mesecu.

Ko ne bomo z vami, dragi prijatelji in obiskovalci, se bomo Nukovci pripravljali na jesenske naloge in dogodke. Že zdaj vas vabimo na jesensko razstavo, ki bo predstavila znamenito knjižnico razsvetljenca Žige Zoisa. Snovali bomo tudi program za prihodnje leto in vsebino nove knjižnice. Ozirali se bomo tudi v leto 2024, ko bomo obeležili 250. obletnico ustanovitve Licejske knjižnice, iz katere je zrasla današnja Narodna in univerzitetna knjižnica.

Pridružite se nam, veseli vas bomo.

*Martina Rozman Salobir,
ravnateljica Narodne in
univerzitetne knjižnice*

NARODNA
IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

dr. David Petelin

Foto: Dunja Wedam

Različno obdelane kamnite klade v fasadi so iz ostankov emonskega zidu in iz ljubljanskih hiš,

Stavba Narodne in univerzitetne knjižnice je najpomembnejše arhitekturno delo mojstra Jožeta Plečnika, ki je knjižnico zgradil kot hram slovenske kulture; je svetišče, posvečeno znanju in slovenski pisani besedi, ter veličastna mestna palača.

Svetišče uma

Plečnikova Narodna in univerzitetna knjižnica

porušeni v potresu leta 1895.

Na mestu, kjer danes stoji med Slovenci najbolj priljubljena Plečnikova stvaritev, je skoraj tri stoletja stal Turjaški dvorec, najimenitnejša, najlepša in največja mestna palača baročne Ljubljane, ki je bila znana pod imenom Knežji dvorec (nem. *Fürstenhof*). Leta 1660 je profani dvorec začel graditi Volk Engelbert grof Turjaški (nem. *Auersperg*), vrhovni

poveljnik Vojne krajine, deželni maršal, tajni svetovalec cesarja in deželni glavar Kranjske. Izobražen in humanistično navdahnjeni plemič je v vlogi mecena podpiral umetnost ter vabil v Ljubljano številne italijanske umetnike, arhitekte, kiparje, glasbenike in slikarje.

Dvonadstropna palača, ki je gostila zabave za ljubljansko elito z italijanskimi operami in nemškimi gledališkimi predstavami,

je bila v obliki črke U. Pročelje in stolpič sta bila obrnjena na Gosposko ulico, druga dva trakta s sobanami pa sta se naslanjala na mestno obzidje, kjer je stala razgledna altana z balustradno ograjo. Notranji del stavbe so s treh strani obdajali oboki iz toskanskih stebrov, na sredini pa je bilo četverokotno dvorišče z okrasnim paviljonom. Stavbo je v osrednjem delu krasila svečana dvorana z iluzionistično poslikavo z upodobitvijo Faetonovega padca in drugimi mitološkimi prizori. Dvorec je obdajal razkošen baročni park, kjer so rasli limonovci in pomarančevci, okrasne stavbe in antični kipi, iz kasnejšega uršulinskega vrta pa se je ohranil le del vodnjaka, ki danes stoji na Novem trgu.

Auerspergerjeva knjižnica

Grof Volk je kot podpornik jezuitov postavil po Valvasorjevem načrtu tudi Marijin steber pred šentjakobsko cerkvijo, veljal pa je tudi za velikega zbiratelja knjig. Njegova zasebna knjižnica, ki je bila med večjimi v tem delu Evrope, je obsegala skoraj 7000 naslovov (knjige, inkunabule, rokopise) in 18 oddelkov (matematika, medicina, teologija, lovstvo, zgodovina itd.). Naslove je popisal in uredil njegov prijatelj ter prvi zgodovinar Ljubljane Janez Ludvik Schönleben. Znameniti velikonočni potres leta 1895 je na palači pustil le nekaj razpok, a ker tedanji knez Karel Auersperg ni bil pripravljen stavbe obnoviti, so jo podrli. Selitvi knjig iz Ljubljane pa je botroval predvsem politični in nacionalni spor med Turjačani ter novo jugoslovansko oblastjo po prvi svetovni vojni.

Renesančne, baročne in razsvetljenske knjižnice

Prve javne knjižnice so se pojavile že v antiki, najznamenitejša in najobsežnejša je bila helenistična knjižnica v Aleksandriji. V srednjem veku so bile knjige redke in dragocene, za prepisovanje in hrambo pa so skrbeli predvsem samostani in redke univerze. Antični koncept javne knjižnice je želel obuditi Francesco Petrarca že leta 1362 v Benetkah, prvo javno knjižnico pa je ustanovil florentinski patricij Cosimo de Medici. Preoblikoval je zasebno biblioteko umrlega Niccolòja Niccolija, da je postala dostopna izobraženim meščanom v sklopu dominikanskega samostana San Marco.

Knjižnice kot javne ustanove so tako vzcvetele šele v renesančni Italiji in njihovih baročnih naslednicah v številnih

Foto: arhiv NUK

Ob padcu nemškega poštnega letala je bila poškodovana Velika čitalnica.

Foto: Dunja Wedam

NUK hrani najpomembnejše srednjeveške rokopise, inkunabule, renesančne in baročne tiske ter vsak obvezen izvod,

evropskih deželah (Vatikanska knjižnica 1475, Medičejska knjižnica – Biblioteca Laurenziana 1571, beneška Marciana 1468), koncept odprtih in dostopnih knjižnic s poudarjenim znanstvenim značajem pa se je dopolnjeval tudi s kasnejšimi razsvetlenskimi knjižnicami 18. stoletja (Kraljeva knjižnica v Parizu, knjižnica Britanskega muzeja in Dvorna knjižnica na Dunaju).

Javna škofijska knjižnica – prva javna knjižnica na Slovenskem

Javne in zasebne knjižnice, ki so jih kranjski plemiči in meščani obiskovali ob študijskih potovanjih (fr. *Grand Tour*) in poslovnih obiskih tujine, so postale vzor tudi za nastanek prve javne knjižnice v Ljubljani in na Slovenskem. Že leta 1693 ustanovljena Academia operosorum, družba humanistično izobraženih plemičev, meščanov in cerkvenih dostojanstvenikov, si je med drugim zadala cilj ustanoviti in zgraditi javno znanstveno knjižnico. To se je zgodilo 30. maja 1701, ko so operozi ljubljanski škof Žiga Krištof Herberstein, prošt Janez Krstnik Prešeren in dekan Janez Anton Dolničar podpisali ustanovno listino Javne škofijske knjižnice. Knjižnica je nastala z donacijo zasebnih knjig in denarnih sredstev ter z namenom, da bo odprta vsem izobražencem ne glede na stan. Knjige ustanoviteljev so sprva hranili nad zakristijo nove baročne stolnice sv. Nikolaja, ob zidanju Karlovega kolegija leta 1708 pa so v semeniški stavbi določili tudi prostor za knjižnico, ki je bila zasnovana kot

celostna umetnina s stropnimi freskami in obogatena z elegantno izrezljanimi hrastovimi knjižnimi policami. Izjemno knjižnico s knjigami v latinskem, nemškem, italijanskem in francoskem jeziku so za javnost polagoma zaprli šele konec 18. stoletja. Semeniška knjižnica je kasneje služila predvsem duhovnikom in bogoslovcem, ki so od srede 19. stoletja začeli postopoma zbirati tudi slovenske in slovanske knjige, zato je dobila tudi novo ime Knjižnica slovenskih bogoslovcev oz. Cirilska knjižnica.

Licejska knjižnica

Ob koncu 18. stoletja je vlogo javne knjižnice počasi prevzela državna Licejska knjižnica, ki je nastala leta 1774 po razpustitvi jezuitskega kolegija ob šentjakovski cerkvi. Tistega leta je namreč cesarica Marija Terezija izdala odlok o ustanovitvi liceja, 637 rešenih knjig v požaru uničenem kolegiju pa je postalo osnova za knjižnico. Vanjo so prihajale tudi stare knjižne latinske in nemške zbirke iz drugih razpuščenih in podržavljenih samostanov (bistrska kartuzija in stiška opatija) ter iz zapuščin plemiških in meščanskih donatorjev. Licejska knjižnica v opuščenem frančiškanskem samostanu na današnjem Vodnikovem trgu je kot avstrijska visokošolska knjižnica služila predvsem profesorjem in študentom, šele nato preostalemu ljubljanskemu izobraženstvu. V času razsvetljenstva in z vzponom romantike je postala nepogrešljiv del slovenskega literarnega preroda, posebno mesto pa zavzema njen dolgoletni vodja Matija Čop, ki je od leta

1830 knjižnico načrtno širil s slovenskimi knjigami ter ji položil temelje za nastanek osrednje narodne knjižnice. Licejka je imela od leta 1807 pravico do prejemanja obveznega izvoda vseh tiskov z območja dežele Kranjske, po ukinitvi ljubljanskega liceja leta 1850 pa je knjižnica postala deželna študijska knjižnica.

Zoisova knjižnica in slovenski kulturni nacionalizem

Semeniška in Licejska knjižnica sta bili sprva manj pomembni za razvoj slovenske narodne identitete, ki se je gradila na temelju zavesti o identiteti slovenskega jezika s Trubarjevo standardizacijo knjižnega jezika. Šele zavedanje o enotnosti slovenskega jezika je rodilo zavest o obstoju slovenskega naroda. Slovensčina je bila eden izmed jezikov na Kranjskem (latinščina jezik Cerkve, nemščina jezik javne uprave in francoščina jezik diplomacije), slovenstvo pa novo rojevajoča se narodna identiteta, ki se je iz Kranjske širila v druge okoliške dežele. Slovenski kulturni nacionalizem so v drugi polovici 18. stoletja oblikovali duhovnik Marko Pohlin in kasneje ostali intelektualci, med katerimi je bil najpomembnejši baron Žiga Zois, ki je od leta 1780 okoli sebe zbiral najpomembnejše kranjske pesnike, pisatelje in znanstvenike ter postal glavni mecen ter mentor slovenskega preroda.

Vse do baronove smrti leta 1819 je bila knjižnica v drugem nadstropju Zoisove palače na Bregu skoraj 40 let simbolno in dejansko središče slovenskega kulturnega

ki izide na Slovenskem.

obveljalo zemljišče porušenega Knežjega dvorca. Leta 1931 izdelan načrt je ostal v arhitektovem predalu zaradi pretečenega bančnega kredita za gradnjo, dodatno pa so projektiranje ovirali administrativni postopki z novimi standardi opeke in spremenjenimi pristojnostmi za gradnjo, lastniki sosednjih hiš, ki so celo razveljavili gradbeno dovoljenje, konkurenčni Vurnikov funkcionalistični projekt in beograjsko nasprotovanje.

Zaradi finančne prikrajšanosti je vodstvo univerze februarja sprožilo t. i. Akademsko akcijo, ki se je razširila tudi med študente, ki so množično protestirali in zahtevali univerzitetno knjižnico. S pomočjo lože Valentin Vodnik in srbskih bratov je šele uspelo, da sta Banovinski svet in jugoslovansko ministrstvo za prosveto predvidela sredstva v proračunu in hipotekarno posojilo za ljubljansko knjižnico. Tudi kralj Aleksander je ljubljanskemu akademskemu zboru obljubil, da bo podpiral prizadevanja za gradnjo knjižnice. S spremenjenim Plečnikovim načrtom in novim asistentom Edvardom Ravnikarjem se je gradnja začela 5. oktobra 1936, ko je ban dr. Marko Natlačen zasadil prvo lopato.

Spodnji del fasade monumentalne palače je oblikovan s svetlo rustificirano grobo obdelano kamnito oblogo. Osrednji ekspresivni del, ki se igrivo prepleta v kombinaciji opeke in različno obdelanih kamnitih klad iz arheoloških ostankov emonskega zidu in porušeni ljubljanski hiš v potresu leta 1895, po Fabianijevem vzoru monumentalizira kmečko gradnjo na Krasu ter druge arhitekture (firenška palača Medici Riccardi, rimska vila Zuccari in dunajska Zacherlova hiša). Fasadni plašč krasijo izstopajoča angleška okna, streha pa je zaključena z okrasnim vencem in gladko atiko. Vhodni portal, nad katerim visi stilizirana podoba Triglava, je obogaten s težkimi bronastimi dvokrilnimi vrati, okrašenimi z neobičajno visokima kljukama v obliki konjske glave, ki ponazarjata mitološkega krilatega konja Pegaza oziroma simboličnega vodnika obiskovalcev v svet znanja. Okolico stavbe obdajajo Dolinarjev kip Mojzesa in herme kulturnikov (Priatelj, Nahtigal, Ramovš in Kidrič).

Plečnikovo svetišče duhovnosti je bilo zgrajeno v duhu renesančnih palač. Gradnjo je izvajal stavbenik Matko Curk, končali pa so jo tik pred vojno marca 1941. Zaradi vojne nevarnosti in strahu, da bo fašistična vojska zasedla prazno novozgrajeno hišo, so Ljubljanci organizirali živo verigo ter prenesli knjige iz gimnazijskih prostorov na Poljanah. Kljub temu je stavbo 29. januarja 1944 poškodovalo nemško poštno letalo, ko je pilot poskušal prisilno pristati na ravni strehi knjižnice. Letalo je predrla streho nad čitalnico ob Gosposki ulici in eksplodiralo. Prvotna oprema je bila popolnoma uničena, od 50.000 knjig jih je bibliotekarjem uspelo rešiti samo 4000, poleg posadke pa je umrla še ena oseba zaradi hudih opeklin. Med drugo svetovno vojno je v knjižnici delovalo več skrivnih bunkerjev, javka za ilegalni tisk in močno odporiško gibanje.

nacionalizma, kjer so raziskovali, utrjevali in uvajali slovenščino v kulturno življenje. Zoisova knjižnica je bila ena največjih na Kranjskem, vsebovala pa je najpopolnejšo evropsko zbirko slovenskih, slovanskih in slavističnih del, med drugim skoraj vse slovenske tiske od Trubarja naprej. Po smrti barona Zoisa so leta 1824 njegovo knjižno zbirko odkupili in jo premestili v Licejsko knjižnico.

Iz študijske v univerzitetno knjižnico

Obdobje kraljevine Jugoslavije po prvi svetovni vojni prinese novo fazo razvoja osrednje slovenske knjižnice. Njen novi položaj se je odražal v organizacijski obliki s preimenovanjem v Državno študijsko knjižnico leta 1919, ko je ob ustanovitvi Univerze v Ljubljani prevzela tudi vlogo osrednje univerzitetne knjižnice. Dve leti kasneje so jo preimenovali v Državno biblioteko, leta 1938 pa je postala Univerzitetna knjižnica v Ljubljani. Toda preden se je knjižnica preselila v Plečnikovo mojstrovino, prepleteno s simboli, lokalnimi gradbenimi elementi, domačim znanjem in zakulisnimi političnimi zgodbicami, ki so zavlačevale gradnjo vse do leta 1936, se je skoraj desetletja stiskala v neprimernih prostorih gimnazije ob Poljanski cesti.

Akademsko akcija

Pobudnika za izgradnjo nove knjižnice sta bila profesorja France Kidrič in Ivan Prijatelj. Prvi Plečnikov načrt iz leta 1927 je predvidel stavbo univerzitetne knjižnice v parku Tivoli ob bok drugim načrtovanim visokošolskim stavbam, na koncu pa je

“ Plečnikovo svetišče duhovnosti je bilo zgrajeno v duhu renesančnih palač.

Plečnikova mojstrovina

Plečnik je štirinadstropno stavbo v obliki nepravilnega trapeza z dvema dvoriščema navezal na nekdanji rimski in srednjeveški zid na Vegovi ulici, ki jo je nekaj let poprej oblikoval kot kulturno alejo z bustami slovenskih glasbenikov. Glavni vhod v knjižnico je načrtno premaknil na stransko Turjaško ulico (znanje se ne razdaja na velika vrata), ki ga je z dolgim stopniščem in stebriščem povezal s počez ležečo veliko čitalnico. Simbolični obred iniciacije učenja je kot Platonova prisposoba votline prikazan kot pot skozi temachno stopnišče iz črnega poliranega podpeškega kamna v svetlo čitalnico: znanje je dostopno le posvečenim, ki prehodijo težko pot vzpenjanja k modrosti. Velika čitalnica z lesenim stropom, ki je orientirana na vzhod in zahod, se na zunaj odpira z velikimi okni, ki jih na zunanji strani krasita simbolična psevdodjonska stebra z bronastimi volutami.

Narodna in univerzitetna knjižnica

Po osvoboditvi je bil knjižnici s posebnim zakonom priznan status slovenske nacionalne knjižnice in njen naziv spremenjen v Narodno in univerzitetno knjižnico (NUK) v Ljubljani, prenovljeno Veliko čitalnico pa so za javnost slavnostno odprli na Prešernov dan, 8. februarja 1947. Leta 2000 je bila stavba protipotresno utrjena, arhitekt Marko Mušič pa je v duhu postmodernistične interpretacije Plečnika preuredil kletne prostore s kavarno, kjer ob priložnostih potekajo različni kulturni dogodki. Vse od leta 1986 pa si strokovna javnost, državna oblast in Univerza v Ljubljani prizadevajo za postavitev nove stavbe NUK II na območju med Slovensko, Zoisovo in Emonsko cesto.

Najslavnejši slovenski arhitekt Jože Plečnik, ki je narisal načrt za mojstrovine, kot so Tromostovje, Narodna in univerzitetna knjižnica, pokopališče Žale in Ljubljanska tržnica, si je v Trnovem zgradil prijeten dom, ki še danes odpira vrata arhitekturnih avantur željnim radovednežem. Od Plečnikovega rojstva mineva že skoraj 150 let, a ob vstopu v hišo se še vedno počutiš, kakor da bo mojster vsak čas pokukal izza ovinka. Na delovnem pultu ga namreč čakajo skodelica kave, skrbno ošiljen svinčnik ter nedokončan načrt. Na omaro je naslonjena sprehajalna palica, ob njej čakajo čevlji, na mizi pa teniška žogica, ki bi rada znova razveseljevala njegovega psička.

Ilustracija: Alenka Kramer/MGML

Zanima nas: Kako je bilo ime Plečnikovega psička?

A) Belko B) Sivko C) Bučko

Izmed vseh pravih odgovorov, ki bodo do **31. 8. 2019** prispeli na naslov ljublanske.glavce@gmail.com, bomo izžrebali tri nagrajence, ki bodo prejeli družinsko vstopnico za ogled Plečnikove hiše v družbi razigranega tiskanega otroškega vodnika Arhitektura je avantura.

Pravilni odgovor na junijsko vprašanje je: pokrivalo, ki ga je nosil Ignacij, se imenuje **turban**. Dobitnice družinskih vstopnic za obisk muzeja so Anđela Tasić, Cvetka Meden in Božena Stibilj. *Čestitamo!*

Plečnik – Živeti za popolnost

»Smotrnost, konstrukcija, poezija«

Nada Breznik

Knjiga Petra Krečiča o Jožetu Plečniku se pridružuje zdaj že zelo obsežnemu opusu del o našem znamenitem arhitektu. Njegov pomen se je ponovno razširil po svetu po letu 1986, ko je pariški center George Pompidou gostil razstavo o njegovem delu, ki je kasneje potovala po mnogih evropskih mestih pa tudi po ZDA.

Po besedah avtorja je knjiga biografija, ki želi predstaviti Plečnikov osebni, človeški obraz in značaj, njegov odnos do sveta in do lastnih porazov. »V tej knjigi je vse res, ali bi lahko bilo res, glede na njegovo življenje.« Vrzeli v virih je pisec polnil z domišljijo. Jože Plečnik je na arhitekturo gledal kot na umetnost in tako je tudi ustvarjal. Navdihovala ga je antika, vendar ni bil posnemoval, temveč preoblikoval in iskalec lastne estetike. Kot profesor in mentor v Pragi in v Ljubljani je svoje mojstrstvo in poglede na stroko zvesto prenašal novim generacijam arhitektov. Skozi delo sledimo Plečnikovemu življenju, šolanju, družini in njenemu vplivu, njegovim profesorjem, učencem in redkim prijateljem. Od umanjkanja vsakršne želje do bodočega poklica v mladosti, skozi šolanje na obrtnih šolah v Ljubljani in Gradcu, do razsvetljenja, ko je bil sprejet pri znamenitem profesorju Ottu Wagnerju na Dunaju, ki mu je sledilo navdušenje in trdo delo. »Smotrnost, konstrukcija, poezija,« v te tri besede je Wagner strnil svoj pedagoški in arhitekturni kredo.

Knjiga nam razkriva Plečnikovo zadržano, disciplinirano naravo, ljubosumno varovanje intimnosti ter vizionarstvo, zaobjemanje prostorov svojih kreacij kot celot, ki ne izključujejo filigranskih podrobnosti in dekorativnih dodatkov. Jože Plečnik se je v času svojega ustvarjanja soočal z različnimi, bolj ali manj naklonjenimi okoliščinami, sopotniki in sodelavci. Bil je oboževan in zasmehovan. Druga svetovna vojna in vse, kar je sledilo, je svet v mnogočem predrugačila. Spremenile so se prioritete, odnosi med ljudmi, odnos do arhitekture in umetnosti. Vse to je človeka s ponosno držo nekoliko ohromilo, zavrlo pa ne. Snoval in delal je do poznih let.

Njegove umetnine krasijo Prago, Dunaj in Beograd, Ljubljana pa je najlepša in trajna razgrnitev njegovih del, ki nas Ljubljančane obkrožajo in uokvirjajo naša življenja. Kot povsem samoumevne smo sprejeli njegove trge, nabrežja, pročelja, cerkve, mostove in spomenike. Privzgojil nam je estetski čut, mestu je vdahnil dušo. Ljubljani je vtisnil izvirnost.

Plečnikovo hišo na Karunovi 4–6 lahko obiščete vsak dan, od torka do nedelje, od 10. do 18. ure.

Foto: Andrej Peunik/MGML

Omanov kelih, 1936. Med kelih z izrazito plastično reliefno obdelavo z dodatnim okrasom kamnov izstopa Omanov kelih. Oble ploskve kelih so opremljene z malimi reliefi predpodob Kristusove daritve.

Konec junija so v Vatikanskih muzejih otvorili razstavo Plečnik e il Sacro. Jože Plečnik, architetto e designer sloveno / Plečnik in sveto. Jože Plečnik, slovenski arhitekt in oblikovalec, ki na ogled postavlja 33 izbranih predmetov liturgičnega posodja tega slovenskega arhitekta.

Tema oblikovanja sakralnih predmetov je v opusu sodobnih arhitektov in oblikovalcev precej izjemna, in tu je Plečnik ustvaril v svetovnem merilu nekaj enkratnega, tako po številu izdelkov kot tudi po njihovi kakovosti in izvirnosti.

Razstava, ki postavlja na ogled skrbno pripravljen izbor Plečnikovih kelihov, monštranc, ciborijev in zakramentarijev, je postavljena v središče Vatikanskih muzejev, v sobano na vhodu v vatikansko galerijo Pinacoteca Vaticana.

Oblikovanje predstave o mestu

Ob 25-letnici Ljubljanske knjige

Uroš Zupan, foto: Dunja Wedam

Naše predstave o oddaljenih krajih in mestih se oblikujejo skozi umetnost. Umetnost nam v zavest tovari »informacije«, ki seveda niso prave informacije in niso omejene na suhoparne notice in opisovanje sveta, temveč gre za celovite, večplastne podobe, ki so jim dodane človeške usode. Podobe, ki se razlijejo po našem notranjem platnu. In ostanejo tam, tudi ko prenehamo gledati, poslušati ali brati.

“Ob tebi sem in z otroki letim na papirnatih avionih
in ne čutim tal, razvezane strehe hiš, bleščeča reka,
trije mostovi kot čipka in preko vsega letim na
papirnatih avionih.

Matjaž Klopčič in Andrej Hieng

Seveda lahko predstave o določenih mestih pridejo do nas prek pripovedovanja, ki pa se nadgradi v čisto fantazijo, kot v naslednjem primeru: Ivan Cankar je na začetku črtice Najlepša podoba zapisal: »Najlepša podoba mojih mladih sanj je bila Ljubljana. Vse se je razmahnilo, vse na široko razmeknilo v prsih, kadar sem pomislil nanjo. Niso mi veliko pripovedovali o njej; sam sem si bil ustvaril podobo, ki je bila sijajna brez primere.«

Ampak nismo vsi kot Cankar. Zato potrebujemo spodbudo. Oporo. Pomoč.

Zagotovo je tudi podoba Ljubljane v zavest ljudi, govorim iz lastne izkušnje, prišla na ta dva načina. Skozi pripovedovanje, še bistveno bolj in močnejše pa skozi umetnost. Ni treba biti ravno strokovnjak za določena področja umetnosti, treba je imeti le malo zgodovinskega spomina, da bi lahko naštel delo, ki so nam v zavesti pomagala oblikovati predstavo o Ljubljani, pa če smo tam živeli ali ne. Mogoče še bolj, če nismo živeli, saj nam je bila nekako nezavedno jasna razlika med poezijo in zgodovino.

Le kdo se ne bi spomnil Čapove *Vesne* in tiste skrajne bohotnosti Ljubljane, hiš pod gradom, spusta po ozkih ulicah in Tivolija, cvetočih kostanjev, kot da je mesto tik pred tem, da se bo od visoke svetlobe in bujnosti dobesedno raztreščilo? Ali pa čistega antipoda *Vesni*, Hladnikovega *Plesa v dežju*, ki je Smoletovim neimenovanim prostorom iz romana *Črni dnevi in beli dan* dal prepoznavne lokacije (Cankarjevo in Hribarjevo nabrežje, grad); temne, nočne, zimske, deževne dneve, potopljene v meglo.

Tu je seveda še Klopčičeva *Sedmina*, posneta po literarni predlogi Bena Zupančiča, s strelskim obračunom pred Moderno galerijo, kjer Mirko Bogataj alias Popaj v ponavljajočih se sekvencah pade pod streli italijanskih okupatorjev. Pa *Na papirnatih avionih* s središčem mesta in vsem, kar spada zraven: Tromostovjem, Čopovo, pošto, kavarno Union, Rožnikom ... In še dva filma

Knjige še vedno živijo z Ljubljano in Ljubljana diha s knjigami. V poletnih mesecih mesto oživlja tudi Knjižnica pod krošnjami.

me takoj asociativno »vržeta« v Ljubljano oziroma sta bistveno zaznamovala in določila mojo predstavo o mestu: *Sreča na vrvici*, kjer je prelet kamere skozi mesto gledalca navdal z občutkom, da je Ljubljana čisto, resno, pravo, urbano, da ne rečem moderno središče z Bratovševo ploščadjo kot »otroškim rajem«, in *To so gadi*, ki je »odprl« Trnovo, Gradaščico, ujeto med Eipprovo in Gradaško, Trnovski most. Skratka: mesto in narava hkrati.

Tudi v glasbi imamo podobne primere, komade, ob katerih smo sanjali in si predstavljali življenje v prestolnici ali pa ga, če smo bili tam doma, preprosto živeli in primerjali s svojim. Odločilna so bila verjetno besedila popevk, ki so jih med drugim pisali tudi pesniki in odlični tekstopisci, popevk, ki so jih pele Bele vrane pa Ditka Haberl, Majda Sepe, Marjana Deržaj, Berta Ambrož in drugi. In tudi tu imamo, podobno kot v kinematografiji na liniji *Vesna-Ples v dežju*, temnejši antipod, ki ne pristane na idilične, hrepenenjske ali rahlo nostalgичne podobe, temveč si emocionalno izpolnitev poišče v pankerskem *angstu*: komad »Lublana je bulana«, ki ga šibajo Pankrti na svojem prvcu *Dolgcajt*.

Primeri, ki sem jih naštel, naj bi sodili v polje popularne kulture, a tudi t. i. visoka umetnost, če ta distinkcija sploh še obstaja, je zelo rada pomagala »konzumentom« pri ustvarjanju predstave o mestu. Imamo namreč knjigo, ki »lovi« *genius loci* Ljubljane in v kateri so na enem mestu zbrani z njo povezani literarni vrhunci. Imenuje se *Ljubljanska knjiga*.

Knjiga letos praznuje 25-letnico izida. Izšla je leta 1994 pri Slovenski matici, kot prva in glede na nabor tekstov, ki je bil zbiratelju Andreju Inkretu na razpolago, tudi najboljša iz serije knjig, ki so v naslednjih letih sledile njenemu zgledu. Besedila slovenskih literatov je dopolnjevalo slikovno gradivo, ki ga je izbral Milček Komelj in med katerim je nekaj antoloških slik Ljubljane: Jakopičeve *Križanke*, Jamov *Šenklaž*, *Nedeljsko*

popoldne v majhnem mestu pod Alpami Maksima Sedeja mlajšega, *Tišina III* Metke Krašovec ...

Pravzaprav je imela Ljubljana veliko srečo, kajti literarna umetnost je bila darežljiva. Tekstov, ki so jih uporabili za prizorišče dogajanja, je bilo namreč precej. A še bolj kot to je osupljajoče dejstvo, da je bila Ljubljana včasih glavno, včasih izhodiščno, včasih pa stransko prizorišče v čistih vrhuncih slovenskega pisanja. V najboljših, kanoničnih delih.

Če pomislim na druge, predvsem velike kulture, se mi zdi, da bi lahko vlekli vzporednice in tudi pri nas prišel do nekakšnih analogij. Recimo nekako takole: ob omembi Londona človek pomisli na Dickens, ob Parizu na Balzaca, ob Moskvi na Tolstoja, ob Berlinu na Döblina ... Pri nas bi takšen enačaj lahko potegnil med Ljubljano in Lojzeto Kovačičem. Njegovo prozno pisanje je seveda osrednje delo naše književnosti in tudi osrednjega pomena pri *Ljubljanski knjigi*. In to z odlomki iz njegovih dveh najboljših romanov, *Prišlekov* in *Resničnosti*. Za dodatek so tu še odlomki iz *Ljubljanskih razglednic*.

A ni samo Kovačič tisti, ki pripomore k temu, da knjiga predstavlja temeljno branje o Ljubljani. Tam so Izidor Cankar z začetkom romana *S poti*, ki do mesta ni preveč prijazen, Kocbek s *Tovarišijo*, Vitomil Zupan z odlomkom iz *Komedije človeškega tkiva*, Beno Zupančič z odlomkom iz *Sedmine*, točno tistim, ki tako izstopa v Klopčičevi filmski upodobitvi romana, pa Mate Dolenc z *Vampirjem z Gorjancev*, s hipijevsko Ljubljano, ki ima svoj prostor tam nekje med Križankami, Mrakom in Lovcem kot centralnimi točkami, in Drago Jančar s *Poročilom z roba*, ki na ozemlju mesta preživlja osamosvojitveno vojno in daje svojim občutkom in dogodkom obliko, da se ne bi preselili v pozabo.

Tam so seveda še drugi teksti, a pred vsemi čisti biser esejistično-memoarskega pisanja o Ljubljani: *Iz dnevnika. O mestih*.

Posebej o Ljubljani, ki ga je napisal mojster Andrej Hieng, ki v tem tekstu Ljubljano naredi za veliko skrivnost. Meša kulturo, branja, svetlobo, velika mesta in mednje trosi spomine na dom, na Ljubljano, in tako ustvari mesto, ki je obsijano z neko neminljivo, nadnaravno lučjo, ki ga osvetljuje od znotraj in od zunaj. Ta tekst pa se drži Camusovega pravila, da je naloga pisateljev, da ohranijo

upanje, da bodo spet našli skrivnost univerzalne umetnosti, ki bo s ponižnostjo in mojstrstvom slednjič oživila osebe v njihovem telesu in trajanju.

Ko beremo tekste iz *Ljubljanske knjige*, namakamo prste v ljubljansko meglo ali pa nam na obrazih trepeti segret zrak, kot v Kovačičevem pisanju, in življenja junakov postanejo naša lastna življenja.

A da izstopim iz zlate dobe in nekakšne svetleče preteklosti. Tudi danes, v tem časovnem žepu, ki me ločuje od izida knjige, lahko najdem prozne tekste (pesnikom in fotografom delam krivico in jih puščam ob strani), ki bi lahko prispevali odlomke k neki novi, za zdaj še čisto fantazijski *Ljubljanski knjigi*. Takšni so recimo Skubičev *Grenki med*, pa Vojnovičevi *Čefurji raus!*, pa Filipčičevo pisanje v *Problemih* in *Motu* in še kaj. Seveda pa obstajajo tudi slike, ki bi mirno lahko rabile kot slikovno gradivo med teksti, npr. Kobalove fantazmagorije, ki določene dele mesta predelujejo v metafizične slike, Kalanovi izseki iz družinskega življenja z Ljubljano v ozadju ...

In tu je tudi nekaj filmov, ki bi lahko v zavesti neke druge generacije nosili odgovornost za predstavo o Ljubljani v določenem času, v večini primerov v sedanjosti, v samostojni državi: Košakov *Outsider*, Pevčev *Pod njenim oknom*, Šterkova *Ljubljana*, Hočvarjev *Jebiga*, Cvitkovičev *Šiška Deluxe*, Kozoletovo *Nočno življenje*, pa film Urše Menart *Ne bom več luzerka* ... V glasbi pa, ampak to je predvsem in najprej čisto zasebno opažanje, ne nekaj, kar bi bilo podprto z dokazi: ob poznih in počasnih spomladanskih in poletnih popoldnevih, ko ni več tiste naglice, čutim nekakšen enačaj med Ljubljano in počasno, minimalistično in repetitivno glasbo Milka Lazarja. Nekakšno povezavo. Kot da se je ravno v njej ujel in naselil duh mesta.

Umetnost, ne samo literarna, je bila z Ljubljano prijazna in darežljiva, in želim si, da bi bilo tako tudi v prihodnje. Da bi umetniška dela še naprej subtilno »tovorila« informacije o mestu v zavest ljudi, informacije, ki so seveda večplastne podobe z dodatki človeških usod – naših življenj. Naših življenj v nekem mestu, v nekem času, na nekem planetu.

Slovenska kinoteka
in Ljubljana, Unescovo mesto literature,
vabita na

Poletje na platnu in med platnicami

**Med podobami
in besedami žensk**

12.–18. avgust 2019

Letni kino Slovenske kinoteke
na Muzejski ploščadi Metelkova

projekcije filmov • pogovori o knjigah,
filmih in temah, ki jih odpirajo •
pop-up knjigarna

Pridržujemo si pravico do spremembe programa.
Če bo deževalo, program odpade.

PON, 12. 8.

19:00
Ljubljanska feministična tura
21.00
Film: Brez strehe in zakona
(Agnès Varda, Francija,
1985, 106' [sp])

TOR, 13. 8.

20.00
Predavanje:
Transformacije knjige
Viharni vrh
Leonora Flis
21.00
Film: Viharni vrh
(Andrea Arnold, VB, 2011,
129' [sp])

SRE, 14. 8.

20.00
Pogovor:
Vstopate v človeško srce
Julija Potroč, Tadeja Spruk
21.00
Film: Angel za mojo mizo
(Jane Campion, Nova
Zelandija, 1990, 158' [sp])

ČET, 15. 8.

20.00
Predavanje:
O življenju in delu
Hannah Arendt
Vlasta Jalušič
21.00
Film: Hannah Arendt
(Margarethe von Trotta,
Nemčija, 2012, 113' [sp])

PET, 16. 8.

20.00
Pogovor:
Kultura na »svobodi«
Aljoša Harlamov,
Petra Meterc, Nika Kovač
21.00
Film: Ne bom več luzerka
(Urša Menart, Slovenija,
2018, 88' [ap])

SOB, 17. 8.

20.00
Branje in predavanje:
#jaztudi: prekinimo tišino!
Improške, Nika Kovač
21.00
Film: Mustang
(Deniz Gamze Ergüven,
Francija/Nemčija/Turčija/
Katar, 2015, 94' [sp])

NED, 18. 8.

20.45
Predavanje:
Filmi predmestja
Petra Meterc
21.00
Film: Banda punc
(Céline Sciamma, Francija,
2014, 112' [sp])

Vstop na vse dogodke je BREZPLAČEN.

kino
teka
slovenska kinoteka

**LJUBLJANA:
MESTO/CITY
OF/LITERA-
TURE ...**

Brez ust
govorim,
nezastopnim
molčim.

VALENTIN VODNIK

duhovnik, literat,
narodni preroditelj,
časnikar in učitelj
(1758–1819)

dr. David Petelin

»Ne hčere ne sina / po meni ne bo. / Dovolj je spomina, / me pesmi pojó,« zvenijo Vodnikovi stih pod njegovim spomenikom, ki je tudi prvi slovenski narodni spomenik, postavljen pred nekdanjim Licejem na današnji osrednji tržnici. Šiškar Valentin Vodnik, sprva frančiškan in kasneje duhovnik, se je v slovenski kulturni spomin zasidral predvsem kot narodni buditelj in plodovit literat raznovrstnih besedil. Vodnikova zapuščina je izredno bogata, saj je prvi pesnil v kranjskem jeziku, izdal prve kuharice in pratike, pisal šolske učbenike ter ogromno prevajal. Raziskoval je antične ostanke Ljubljane, zbiral ljudske pesmi, uvajal slovenščino v šolstvo ter spisal več gimnazijskih učbenikov. Med drugim je Vodnik veliko planinaril in pripomogel k temu, da je Triglav, najvišji vrh dežele Kranjske, postal nesporen simbol slovenstva. »Sklad na skladu se vzdiguje / golih vrhov kamni zid; / večni mojster ukazuje: / 'Prid, zidar, se les učit!'« so verzi, ki jih je spisal po odpravi na Triglav leta 1795, katere pobudnik je bil vsestransko razgledani mecen Žiga Zois. Prav v njegovi palači se je zbirala pečica razsvetljensko navdahnjenih mož, ki še danes predstavljajo gradnike slovenske identitete, tam pa se je verjetno rodila tudi ideja o prvem slovenskem časopisu Lublanske novice. Zaradi pretirane naklonjenosti francoskim Ilirskim provincam (1809–1813) je avstrijska oblast Valentina Vodnika prisilno upokojila. Njegova rojstna hiša, Vodnikova domačija na Vodnikovi cesti 65, je danes prizorišče številnih in raznovrstnih kulturnih dogodkov. Veseli bodo vaše družbe.

Na prejšnji strani:

Peter Škerl: cikel Ljubljana, Valentin

Oživljeni spomin na Župančiča

Nada Breznik

Mestom bodo vedno vdihovali dušo in merili utrip njihove umetnice in umetniki, tako v Parizu ali New Yorku kakor v Ljubljani. Utrip časa, ki traja. Vedno bodo po njih slovele krčme in kavarne, kamor so zahajali.

Zato je prav v gostilni Pri Kolovratu, kjer se je pred drugo svetovno vojno Oton Župančič sestajal s penati, svojimi stanovskimi prijatelji, umetniki in intelektualci, le nekaj dni pred 70. obletnico pisateljeve smrti potekala predstavitev knjige *Spomini na Otona*, ki jo je napisala njegova žena Ani Župančič, rojena Kessler. Spomine na moža je začela pisati v zadnjih letih svojega življenja, za tisk sta jih uredili vnukinja Alenka Župančič, ki je skrbnica pisateljeve dediščine, in sourednica Neva Brun. Spremnno besedo je napisala dr. Urška Perenič.

Knjiga Ani Župančič prispeva nove razsežnosti k poznavanju dela in osebnosti Otona Župančiča, akademika, politika, pesnika, esejista in prevajalca. Osebnost pisatelja osvetljuje s podrobnostmi, dogodki in potezami, ki jih je dano opazovati in razumeti le osebi, ki je človeku tako blizu. Ne manjka ne humornega ne kritičnega pogleda na soproga, s katerim je preživela več kot tri desetletja. Živahna, izobražena in dovzetna za vse lepo je bila vpeta v dogajanje tistega časa, poznala je njegove prijatelje in znance iz literarnih

in kulturniških krogov, vedela je za mnoga razočaranja, s katerimi se je soočal. Knjiga je opremljena s fotografijami in dokumentarnim gradivom, anekdotami, posameznimi verzi in odlomki pisateljevih razmišljanj ter s popisom oseb, navedenih v spominih.

Oton je nekaj časa delal v arhivu na ljubljanskem magistratu. »Arhivarski prostori v starem magistratu so bili majhni, kakor celice, zato hli in natrpani do stropa z rokopisi in listinami.« Nadzirali so ga ozkosrčni mali uradniki, ki so ga čakali z uro v roki. V službo je prihajal uro kasneje, kot bi moral. Groza ga je bilo urejanja knjig in papirjev, tako svojih kot tistih v arhivu: »V papirjih ljubim nered.«

Rad je »krokal«, kadil in pel, rad je bil urejen, rad si je privoščil vsaj malo razkošja v stanovanju, kot so lepe preproge in udoben naslanjač. To je le nekaj zanimivih drobcov iz spominov na moža, častnega meščana Ljubljane od leta 1941, enega prvih članov Slovenske akademije znanosti in umetnosti, po katerem so poimenovane tudi nagrade Ljubljane za izjemne stvaritve na področju umetnosti in kulture.

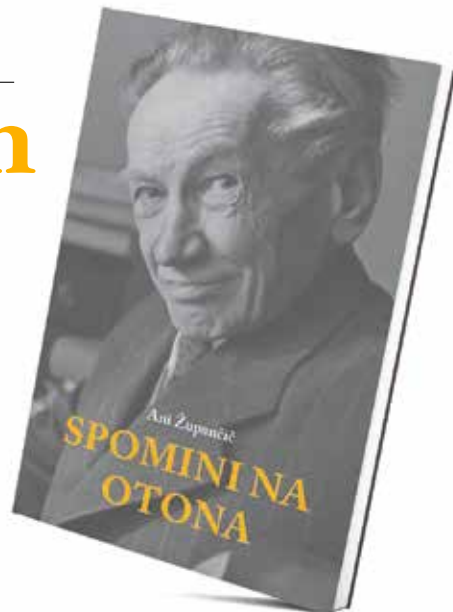

Foto: Dunja Wedam

V Mestni knjižnici Ljubljana, v enoti Knjižnica Otona Župančiča, je na ogled pisateljeva soba. Zapustil jo je Mestnemu muzeju in v sodelovanju obeh ustanov so jo odprli leta 2008.

Ljubljanačanka: Ivanka Mežan

Ljubljana je res ljubljena!

Lora Power, foto: Miha Fras

Ivanka Mežan je Ljubljanačanka; zvezda gledaliških odrov, filmskih platen in televizijskih ekranov. Tiha, nežna, spoštljiva, nikoli vpadljivo odeta. Rojena Mariborčanka, ki je v prestolnico prispela iz Novega mesta. »In sicer na II. dekliško gimnazijo,« začne pripovedovati. »Pa ne pozabite napisati, da danes tam deluje Ministrstvo za zunanje zadeve.«

Življenje jo je nagradilo s tremi otroki, šestimi vnuki, delom v Drami ter številnimi nagradami.

Le kdo se še spomni vseh levitev nekega kraja? A gospa Ivanka jih kar niza: spomine na stavbe, ki so naseljevale te in one urade, prigode z ulic s številnimi imeni in čarne življenjske drobce, ki so se prepletli z njeno biografijo in biografijo našega mesta.

Njen najbolj živ mladostni spomin sega na začetek 2. svetovne vojne. »Pred očmi imam Italijane, ki so pridrveli v Ljubljano na motorjih s prikolicami! Strahotno me je bilo strah, še posebej nekega vojaka, ki je imel na čeladi zataknjeno črno perje.«

V njeni družini je bilo šest otrok. Mati je bila učiteljica, oče pa profesor, slikar, ki je v Jakopičevem paviljonu v Tivoliju ustvarjal v družbi z Božidarjem Jakcem, Nikolajem Pirnatom in Francetom Miheličem. Gospa Ivanka se spomni mnogih razstav, ki so se tam zvrstile. Kot tudi otroških let, ko so pozimi nosili hrano siničkam in vevericam. In dijaške dobe, ko se je že udeleževala promenade – od Tivolija do pošte. »To je bilo pogledov!« se zasmije. »Radovedne, hudomušne očke – v njih je vzcvetela marsikatera ljubezen. Prav

romantično!« Tam je bilo tudi telovadno društvo, Narodni dom, drsališče ..., a po okupaciji Ljubljane je prišel čas za narodnoosvobodilni boj in Ivankino partizansko gledališko iniciacijo.

Med obujanjem spominov pomisli tudi na gledališko mojstrico Marijo Nablotsko. »Bila je neverjetna, čudovita igralka,« opisuje odločno Rusinjo, ki se je v Slovenijo zatekla po oktobrski revoluciji ter nekaj časa živela v Ruski hiši (Švicariji). Prevetrila je takratne zatohle odre in vnesla moderne igralske metode. Gospa Ivanka jo je spoznala takoj po osvoboditvi, ko je dobila delo v ljubljanski Drami, tam pa se je spletlo prijateljstvo s še eno ljubo dušo – Milo Kačič. »Ure in ure bi lahko govorila o njej ... O, kaj vse bi vam ona vedela povedati o Ljubljani!«

A vrnimo se k naši sogovornici. Življenje jo je nagradilo s tremi otroki, šestimi vnuki ... »In delom v Drami!« Ter številnimi nagradami. A ji nič kaj ne godi, ko jih začnem naštevati. »Hvaležna sem za priznanja, bodrijo me. Ampak, veste, ljubši mi je stisk roke naključnega človeka, ki me ustavi na cesti in začne praviti, da se

me spomni iz te ali one vloge.« Vlog je v njeni zapuščini veliko: izdelala jih je več kot sto. Škoda le, pravijo poznavalci, da med njimi ni nobene komedije. Kot je potrdil naš fotograf, je gospa Ivanka prava komedijantka, med fotografiranjem je skoraj debelo uro stresala šale.

Ko podraživa spomin, naj razkrije še kaj o tisti povojni Ljubljani, se skozi njene povedi bistri prijazno, domače mesto, polno majhnih, intimnih ulic. »Občutek sreče mi je dajala,« pravi. »Tega intimnega občutka ni več. Kot tudi ne tistih odnosov. Med seboj smo se bolje poznali, več stikov je bilo med nami. Bolj smo bili povezani. Danes je drug svet, izgubila se je domačnost.«

Toda za veliko srce je veliko lepote povsod. »Ljubljana je res čudovita! Ulice so postale širše in večje, mesto je živahno, lepo, živi! Koliko ljudi srečaš na ulicah in na tržnici! Postanemo, se kaj pogovorimo, čeprav se ne poznamo, kajti Ljubljana nas druži, čutimo povezanost, ponos in hvaležnost gospodu županu in njegovi četi.«

Na koncu sklene: »Ljubljana ima srce. Ljubljana je res ljubljena!«

Potepanje po ljubljeni

Poletje v Ljubljani

Jedrt Jež Furlan

»Prijetna, ljubka, šarmantna,« sta Laurence in Alexa Heuschen odgovorila na vprašanje, kakšna se jima zdi Ljubljana. Govorila sta o svoji hčerki in njenih karakternih podobnostih z mestom, katerega ime nosi njuna prvorojenka. Hčerko kliče »Luba«, kar je okrajšava za »ljubljenja«.

Foto: Corpi Urbani

Poletna Ljubljana vabi s svojim razkošnim kulturnim dogajanjem.

Mesto Ljubljana nastopa v romanih, oglasih in je glavna junakinja filma Ljubljana je ljubljena Matjaža Klopčiča, ki razmišlja: »Zdi se mi, da so bile ženske vedno odločujoče pri oblikovanju biografij vseh mojih prijateljev in sodelavcev pri filmu. Mislim, da mi je pri tem zadnjem filmu vendarle uspelo preusmeriti pozornost na ženske, ki so v slovenskem filmu vedno na neki način osebe na robu.« Ljubljana je kot ženska. Filmsko usodna, šarmantna, a tudi polna nasprotij, kar je danes razvidno iz poletnega programa v mestu. Kraljica drame. Meščanska in uglajena, a zna tudi zažagati z drugačnimi toni. Prijazna do otrok in zahtevna v ponudbi za odrasle. Se vam zdi klišejsko, stereotipno? Pa ni, nič pri Ljubljani.

Če je bil Klopčičev film sprehod po vojni in z otroškimi spomini prepredeni Ljubljani, sledi malček drugačen sprehod po nekaterih poletnih poteh Ljubljanke. Podajte se nanje z ljubljenimi. A tudi če se boste v mesto odpravili sami, ne boste pravzaprav nikjer osamljeni.

Predstave in glasbene poslastice

Poletna 10ka v Tobačni #21 vabi na odprt mikrofon. Vstanite s kavčev, odlepите se od računalnikov, stopite na oder in povejte, kar se vam zdi, da je treba povedati. Enkrat na mesec bodo na Poletni 10ki

prirejali stand-upe, kjer lahko nastopi kdorkoli. Slišali boste lahko čisto sveže fore priznanih komikov ali pa podprli nekoga, ki bo prvič stopil na oder. Skratka, večeri presenečenj.

Mini poletje na Križevniški ulici se je začelo junija in bo trajalo do septembra. Delavnice za otroke, starejše od dveh let, bodo ob nedeljah ob 18. uri pod vodstvom Mateje Lukežič. Na prvi julijski (21. 7.) bodo izdelali posebno masko pravega junaka in rešili svet. Potem pridejo na vrsto gusarji in zmaji. Avgusta bo med drugim tudi predstava Kakčeve dogodivščine, očarljiva švedska zgodba, ki otrokom duhovito, brez zadržkov in tabujev pojasnjuje zabavno temo. Zaključijo prvega septembra s predstavo Estera ali praznik usod, ki skozi vsakdanje življenje predstavlja družino kot mrežo prepoznavnih odnosov in dejavnosti. Z uporabo likovnih sredstev, ki temeljijo na judovski ikonografiji, bodo opozarjali na posebnosti kot na privlačne, neznane in večini skrivnostne navade.

Rekorder med poletnimi dogodki je Festival Ljubljana. V obsežnem rednem programu bo 16. julija tudi večer plesa. Predstavi Sarabande slovitega koreografa Jiříja Kyliána in Domus Aurea Diega Tortellia. Italijanska plesna družba Aterballetto se bo predstavila s projektom Bach Project, ki ob Bachovi glasbi raziskuje odnos med plesom in glasbo oziroma

med klasično kompozicijo in njeno sodobno preobleko. 19. julija bo koncert na besedila Gertrude Stein Songs of Wars I Have Seen režiserja in skladatelja Heinerja Goebbelsa in dirigentke Žive Ploj Peršuh. Gertrude Stein v svoji knjigi govori kot sosedje o vseh in o vsem ter to kombinira s svojimi komentarji o hrani, psu, vremenu in s političnimi pogledi o Američanih, Francozih, ujetnikih v Nemčiji. Uprizoritveni koncert bodo izvajali člani Mednarodnega orkestra Ljubljana.

22. avgusta bo muzikal Mojster in Margareta gledališča LDM. Novaya Scena iz Sankt Peterburga. Ruski roman Mojster in Margareta Mihaila Bulgakova velja za literarno mojstrovino 20. stoletja. Prefinjena kritika tedanjega življenja in družbe je izjemno duhovito in žgečkljivo delo, prežeto s filozofsko mislijo, ki v ospredje postavlja temeljna in večna vprašanja dobrega in zla. Gledališče LDM. Novaya Scena iz Sankt Peterburga se je povezalo s kar 6-imi skladatelji, 6-imi libretisti in 66-imi umetniki ter ustvarilo preplet fantazije in resničnosti, ki s 666-imi kostumi popelje gledalce v središče fantazije. Muzikal bo v ruščini s slovenskimi in angleškimi podnapisi.

Sledil bo domači muzikal Mamma Mia in koncert Vlada Kreslina z gosti. V začetku septembra bo večer Svetlane Zakharove in prijateljev. Proti koncu septembra ne smete

Foto: Nik Rovar

Tudi 67. Festival Ljubljana so otvorili v velikem slogu.

zamuditi koncerta Marka Hatlaka in Vlatka Stefanovskega.

Za protiutež se podajte v Metelkovo mesto. 16. julija vas čakata Cookie in Bor\$aleano, ki nadaljujeta serialko Trillity. Umazani zvoki ameriškega juga, z dobro odmerjeno dozo zaprašenih kasnetnih posnetkov memphis rapa, narezanih dobrot ter recikliranega phonka. Naslednji dan sledi avstrijska predskupina DeeCRACKS in CJ Ramone iz ZDA. Slednji v punk rock zgodovini zasega neprecenljivo mesto: »Ko si enkrat v družini Ramones, si Ramone za celo življenje. Ne posedam naokoli in ne poskušam pisati Ramones pesmi,

a sem bil velik fen vse od otroških let.« Vsekakor velja program preverjati sproti na www.metelkovamesto.org, pogledajte, kaj vse nudijo KUD Mreža, Mizzart, Menza pri koritu, klubi Tiffany, Monokel in Gromka, galerija Alkatraz in Channel zero.

Skok iz glasbe v tišino razstav

Po vsem tem glasbenem miksu se bodo prilegle razstave. V Prirodoslovnem muzeju bo do konca leta interaktivna razstava Naše veliko malo morje. Do konca avgusta izveste vse o čebelah v Slovenskem etnografskem muzeju. V iskanju svobode 1968–2018 je fotografska

FILM POD ZVEZDAMI

Ob izteku avgusta. Na Kongresnem trgu Ljubljana svoje prebivalce in obiskovalce vsako leto obdari z brezplačnimi projekcijami vrhuncev sedme umetnosti.

- 26. 8. ob 21. uri: **Ninočka / Ninotchka**, Ernst Lubitsch (ZDA, 1939, čb, 110 min). Ob 80. obletnici filma.
- 27. 8. ob 21. uri: **Elena in moške / Eléna et les Hommes**, Jean Renoir (Francija/Italija, 1956, barvni, 95 min). Uvodni film v retrospektivo Jeana Renoirja.
- 28. 8. ob 21. uri: legendarni film **Nekateri so za vroče / Some Like It Hot**, Billy Wilder (ZDA, 1959, čb, 121 min). Ob 60. obletnici filma.
- 29. 8. ob 21. uri: **Brianovo življenje / Monty Python's Life of Brian**, Terry Jones (VB, 1979, barvni, 94 min). Ob 40. obletnici filma.

Vstopnine ni. Filmi bodo predvajani v izvornem jeziku s slovenskimi podnapisi.

razstava o študentskih protestih v Evropi, ki je do sredine avgusta na ogled v Muzeju novejših zgodovine. Skoraj do konca septembra si lahko v Narodnem muzeju na Metelkovi ogledate slavno modro posodo z Gosposvetske, ki jo pozna ves svet. Na razstavi (Ne)odkrita arheologija Ljubljane so predstavljene arheološke raziskave z Gosposvetske, Slovenske, Prešernove in Erjavčeve ceste, iz Križank, z Dalmatinove in Vegove ulice ter izpred Univerze v Ljubljani, ogledate si jo lahko v Mestnem muzeju Ljubljana do sredine septembra. Tam je na ogled tudi razstava Južna ozvezdja: Poetika neuvrščenih. Bi

bunker

23/8 19.30 Urša Vidic: **ZID**, otvoritev instalacije SI
20.00 Alessandro Serra (po Macbethu Williama Shakespeara), Sardegna Teatro & Compagnia Teatropersona: **MACBETTU** IT
22.00 Otvoritvena zabava

24/8 19.00 Alessandro Serra (po Macbethu Williama Shakespeara), Sardegna Teatro & Compagnia Teatropersona: **MACBETTU** IT
21.00 Mart Kangro, Juhan Ulfak, Eero Epner: **DELAVNICA** EE
22.00 Eclipse: **MONSTRUM NOSTRUM**, performans in otvoritev razstave SI

25/8 18.00 Teresa Dillon: **MTCD – VIZUALNA ANALOGIJA: MOJE STROJNO ŽIVLJENJE** UK
20.00 Jaha Koo: **CUCKOO** BE, KR
21.30 Mart Kangro, Juhan Ulfak, Eero Epner: **DELAVNICA** EE

26/8 18.00 Teresa Dillon: **MTCD – VIZUALNA ANALOGIJA: MOJE STROJNO ŽIVLJENJE** UK
19.00 Daria Deflorian & Antonio Tagliarini: **IZKOPAVANJE** IT
21.00 Tina Satter/Half Straddle: **JE TO SOBA: dobesedni prepis Reality Winner** US

27/8 18.00 Maria Lucia Cruz Correia: **GLAS NARAVE: SOJENJE** PT, BE
20.30 Tina Satter/Half Straddle: **JE TO SOBA: dobesedni prepis Reality Winner** US
22.00 Daria Deflorian & Antonio Tagliarini: **IZKOPAVANJE** IT

29/8 9.30–18.00 Mednarodna konferenca trans-making: **O ČUSTVENEM MATERIALIZMU**
19.00 Maria Lucia Cruz Correia: **GLAS NARAVE: SOJENJE** / PT, BE
20.00+22.00 Walid Raad: **LES LOUVRES in/ali BRANJE MRLIČA** LB, US
21.30 Kate McIntosh: **V MNOGIH ROKAH** NZ, BE

30/8 9.30–18.00 Mednarodna konferenca trans-making: **O ČUSTVENEM MATERIALIZMU**
18.00 Tanja Radež: **NABIRALCI PRAHU**, otvoritev SI
18.00+21.30 Kate McIntosh: **V MNOGIH ROKAH** NZ, BE
20.00+22.00 Walid Raad: **LES LOUVRES in/ali BRANJE MRLIČA** LB, US
21.00 Dimitri de Perrot: **MYOUSIC** CH

31/8 19.00+21.00 Walid Raad: **LES LOUVRES in/ali BRANJE MRLIČA** LB, US
20.00 Ursula Martinez: **DRUŽINSKO RAZKRITJE – 20 LET KASNEJE** UK
21.00 Dimitri de Perrot: **MYOUSIC** CH
22.00 Zaključna festivalska zabava

Pridržujemo si pravico do spremembe programa.
 Informacije in rezervacije vstopnic: info@bunker.si, 051 269 906
 Organizacija: BUNKER, LJUBLJANA

lahko obstajala neuvrščena sodobnost? In če, kakšna bi bila? Prav tam so na ogled tudi grške pravoslavne ikone V Irwinovih okvirjih.

V Moderni galeriji bo do sredine septembra razstavljena vizualna umetnost v Kraljevini Jugoslaviji. Ne zamudite razstave v Narodni galeriji Prostor v prostoru, prve pregledne razstave, ki slovensko scenografijo prikazuje zgodovinsko, stilno, likovno in gledališko. Razpoke je razstava avdio-vizualnih performansov ob 50-letnici Radia Študent v Muzeju sodobne umetnosti Metelkova. Z razstavo stripov v Narodni galeriji Alan Ford praznuje 50 let. Zgodovinska arhitektura od novih gospodarjev zahteva, da si jo prisvojijo, a da bi jo lahko prenovili za današnjo rabo, potrebujemo nove arhitekturne posege, o tem na razstavi Prenavljamo! v fužinskem Muzeju za arhitekturo in oblikovanje. Ob praznovanju stoletnice Univerze v Ljubljani Katedra za oblikovanje tekstilij in oblačil Oddelka za tekstilstvo, grafiko in oblikovanje predstavlja prvo pregledno razstavo Kreatorji, prav tako na Fužinah. Oblikovanje za državo je oblikovalska razstava Miljenka Licula, njegovo delo še danes sooblikuje naš vsakdan s pomembnimi dokumenti. Razstava bo v Mestni hiši do 25. julija. Nekaj korakov stran je fotografska razstava Prikrto v Kresiji. V Steklenem atriju Mestne hiše bo do konca avgusta na ogled pop-up razstava študentske platforme »Galerija 7:069« S02E04. Tokrat predstavlja Kabinete čudes, v katerih so bile razstavljene naravne, tehnološke in medicinske kuriozitet, sprva zasebne zbirke premožnejšega sloja, čez čas pa so se odprle tudi širši javnosti. Cekinov grad bo do konca septembra gostil retrospektivo fotoreporterja Edija

Šelhausa. Čisto blizu je Mednarodni grafični likovni center, kjer od leta 1955 poteka bienale, ena najodmevnejših grafičnih prireditev na svetu. Do konca septembra.

Spet potep po glasbi in skok na Grad

Za prehod s tihih razstav v glasbo se ustavite v Stekleniku, odprt je v delovnem času Rastlinjaka Tivoli. Tam Bojana Šaljić Podešva v 8-kanalni zvočni inštalaciji vIDEN skuša zajeti odtis, kaj sliši oziroma česa ne. Zvočna razstava do sredine septembra. V juliju vabljeni tudi vsak četrtek v bližnjo Švicarijo, saj se tam odvijajo koncerti domače sodobne glasbe, od elektronskih do povsem hibridnih usmeritev.

Iz Tivolija v Šiško. Kino Šiška bo 28. julija gostil metal iz ZDA Queensrÿche. Sredi avgusta nas bodo na eksotično potovanje z eklektično zmesjo rocka, krauta, acid folka in še česa vodili japonski psihedeliki Kikagaku Moyo. Deerhunter, eden ključnih bendov sodobnega indie rocka, končno prihajajo v Slovenijo z novim albumom, in sicer 22. avgusta. Pet dni kasneje se bo tam oglasil eden vodilnih predstavnikov sodobnega hiphopa, R&B-ja in neosoula, zvezdniški glasbenik in producent Anderson.Paak, sveži dobitnik grammyja za najboljši rap nastop.

Sprehod na Ljubljanski grad vas bo ponovno pomiril. Do 3. 8. si privoščite Film pod zvezdami: Rocketman, Bolečina in slava, Maria Calas, Mrtvi ne umirajo, Zvezda je rojena, Stan in Olio, Tatiči, Pavarotti, Vsi vejo. Če greste na filmske projekcije malo prej, si lahko ogledate še razstavi Gradovi na Slovenskem in Friderik grajska podgana ter ilustracije Jelke Reichman: Dvanajst slonov, fotorazstavo

Matjaža Krivica Litij: Gonilna sila 21. stoletja ter Vzoredne svetove Alana Hranitelja.

Brez glasbe ne gre tudi na gradu. PikniKoncert je družinsko srečanje ob dobri glasbi, hrani in pijači na gradu in Tivoliju. Ne zamudite benda tAman ali multiinstrumentalista Uroša Buha. Od 26. do 30. avgusta bo na vrhu mesta počitniško varstvo za otroke. Čakajo jih nepozabne srednjeveške počitnice na Ljubljanskem gradu, kjer bodo z izkušenimi animatorji potovali v čas viteškega življenja, prosti čas pa preživljali v naravi ter se preskušali v številnih veščinah, kot sta lokostrelstvo in mečevanje, ter se zabavali s srednjeveškimi igrami.

Poletje brez plesa ni pravo poletje

Na koncu nujno sledi poletni ples. Festival Vibra že od leta 2013 vsako poletje vabi v Ljubljano vrhunske plesne ustvarjalce, koreografe, pedagoge, plesalce in teoretike iz Slovenije in tujine. Potekal bo od 26. do 31. avgusta. Poleg delavnic in raziskovalnih projektov, namenjenih profesionalnim in polprofesionalnim plesalcem, vabijo na predstave v Plesnem teatru Ljubljana. Clara Furey in Peter Jasko začeta s predstavo Razvezane zgodbe, predstavo o dveh telesih, ki preizkuša naš strah pred neoprijemljivim, nezaznavnim ter predlaga edino možno rešitev: srečanje z Drugim. Sledila bo predstava Incognito Lali Ayguadé. Osrednja točka predstave je človeško telo oziroma njegova fizikalnost in virtuoznost, hkrati pa tudi njegova abstraktnost.

A to še zdaleč ni vse! Sprehodite se po ljubljani, ustvarite si svoj film in odkrijte bogastvo dogodkov, ki se še skrivajo v gubah poletne tunike naše prestolnice.

ŠTEVILO OBISKOVALCEV KULTURNIH PRIREDITEV V LJUBLJANI (LETA 2017):

102.148	Festival Ljubljana
119.432	Kinodvor
159.005	Kino Šiška
108.884	Muzej in galerije mesta Ljubljane
98.600	Pionirski dom
405.002	Ljubljanski grad, kulturne prireditve
103.569	Mestno gledališče ljubljansko
42.237	Slovensko mladinsko gledališče
132.225	Lutkovno gledališče Ljubljana
18.285	Mednarodni grafični likovni center

AVGUST

HAMO & TRIBUTE 2 LOVE
BURZUAZIJA

RAMBO AMADEUS & FIVEWINNETOUS
LE SERPENTINE

BOHEM
UP N' DOWNS

/

MOONLIGHT SKY
DABLABLUES

RHYTM & BLUES ALL YOU CAN DANCE BY DJ IGGY

ZABRANJENO PUŠENJE
IMPERIJ

NOCTIFERIA
KIWI FLASH

MANOUCHE

NIPKE & THE NIPPLES
N'TOKO

JOHN E DOE
E-PLAY

/

DRILL
EMKEJ & MUZICARI

CRVENA JABUKA
SEVEN DAYS IN MAY

SOUL FINGERS
SAGADUDAB

SLON IN SADEŽ
ROKENROL ORKESTER

AVGUST

URNIK FESTIVALA
 Odprtje prizorišča: 10:00 – 18:00
 Začetek večernega programa: 18:00
 Program na glavnem odru: 20:00 – 22:00
 Koncert v dvorani: 22:00 – 00:00
 Klubska zabava z Djji: 00:00 – 05:00

16 ZAKLONIŠČE PREPEVA
LUSTERDAM

17 SAM'S FEVER
HOUNDDOGS

18 /

19 OPČA OPASNOST
AMBRA

20 TORUL
BOMBYX LORI

21 MIZ
MANIFEST

22 KING FOO
METALSTEEL

23 ZLATKO
RECYCLEMAN – EX.ALI EN (DJ SET)

24 EACH ONE TEACH ONE

25 /

26 LETEČI POTEPUHI
GUŠTI

27 ZALAGASPER
BALLADERO

28 VIPERSTONE
INFECTED
RENATA MOHORIČ & I.C.E.

29 MRFY
KOKOSY

30 BOGUNOV
BRIGAND

31 TABU DOKUMENTARNI FILM
TABU
TRAFFIC RELIGION

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

Facebook: CSKFP
 www.trmovfest.si
 KUD Trnovec
 CSK France Prešeren
 Karunova ulica 14, Ljubljana – Trnovo

65 let Gospodarskega razstavišča

Marjana Lavrič,
Gospodarsko razstavišče

Le kdo od Ljubljančanov ga ne pozna? Morda po zaslugi njegove značilne moderne funkcionalistične arhitekture z gobastimi konstrukcijami, paviljona Jurček ali Batičeve fontane Urška in povodni mož, ki je postala njegov simbol?

Foto: Jani Ugrin

Letno se na Gospodarskem razstavišču odvije 250 različnih dogodkov, ki jih obiše več kot pol milijona ljudi.

Na Gospodarskem razstavišču so se vse do izgradnje Hale Tivoli (1963–65) odvila številna mednarodna športna prvenstva. Tu je imela leta 1956 nacionalna televizija svoj prvi studio, v katerem je nastopal tudi znameniti Frane Milčinski - Ježek. Leta 1959 je imel tu svoj koncert legendarni kralj jazzza Louis Armstrong. Tu je leta 1964 gostovala Slovenska popevka, na kateri je Marjana Deržaj za nepozabno Poletno noč dobila prvo nagrado občinstva. Prav tu so Slovenci prvič od blizu videli barvni televizor ...

Gospodarsko razstavišče (GR) je bilo ustanovljeno leta 1954, da bi nadaljevalo bogato sejmsko dejavnost predvojne Ljubljane, ki se je z Ljubljanskim velesejmom odvijala v Tivoliju. Nastalo je na pobudo slovenskega gospodarstva in trgovinske zbornice kot profesionalna organizacija za prirejanje sejmov in razstav in se v 65 letih razvilo v sodoben prireditveni center v središču prestolnice.

365 dni dogajanja

Tu so bila priljubljena silvestrovanja, vinski sejmi, skupaj z najstarejšim ocenjevanjem vin na svetu, ter številni sejmi mode, elektronike, cvetja, zelenja in gob ter Slovenski avtomobilski salon.

Nekateri sejmi se odvijajo v organizaciji samega Gospodarskega razstavišča, kot so specializirani sejmi s področja graditeljstva, pohištvene industrije, zdravega življenjskega sloga ter zelenega turizma. Letos se začenjajo še Dnevi medgeneracijskega sožitja.

Mejnik v kongresni dejavnosti je zagotovo VII. Kongres Komunistične partije Jugoslavije aprila 1958 v prav za to zgrajeni dvorani Kupola. Kot spomin nanj so postavili železobetonski obelisk. Sledili so mednarodni kongresi in simpoziji s področja znanosti, tehnologije, medicine, elektronike, kulture in drugih področij. V zadnjih osmih letih beležijo kongrese v evropskem ali svetovnem merilu, kot so kongres o avtoimunih boleznih (2010), kongres skavtov z vsega sveta (2014), agrarnih ekonomistov (2014), fizikov (2015), kongres o fetalni medicini (2017), farmacevtski kemiji (2018) ter s področja prometne infrastrukture (2018). Letos bo Gospodarsko razstavišče gostilo srečanje Evropskega združenja za otroške nalezljive bolezni ter najpomembnejši poslovno-politični dogodek v samostojni Sloveniji, 4. konferenco pobude Tri morja. Gospodarsko razstavišče je tudi prepoznavno zbirališče ljubiteljev

popularne glasbe in prostor za različne družabne prireditve. V Slovenijo so pripeljali tudi vrsto uspešnih svetovnih razstav: najprej leta 2013 razstavo Genij – Da Vinci, sledili sta ji še razstavi Možgani – zgodba od znotraj ter 1001 izum – zlata doba islamske civilizacije. V nekaj mesecih si jih je ogledalo od nekaj 10.000 do 70.000 obiskovalcev. Januarja letos so se po treh mesecih poslovili še od ene izjemno uspešne razstave, Body Worlds Vital.

Največji in najstarejši povojni prireditveni center pri nas

Gospodarsko razstavišče je največji in najstarejši prireditveni center v Sloveniji. Vse dvorane, razen dvorane Kocka, nosijo pečat moderne funkcionalistične arhitekture in so tudi zaščitene kot arhitekturna dediščina.

Cilji so za direktorja Gospodarskega razstavišča Iztoka Bricla jasni: »Da polovico prihodkov ustvarimo s sejmsko, polovico pa s kongresno dejavnostjo. K temu bo veliko pripomogla gradnja osem milijonov vredne nove multifunkcijske kongresne dvorane, ki jo bomo začeli graditi leta 2021. Sprejela bo do 3000 udeležencev, kar bo za Ljubljano kot novo prepoznavno kongresno destinacijo pomembna pridobitev.«

100 UMETNIKOV – 100 LIKOVNIH DEL

Živa Čebulj, foto: David Lotrič

AIR4 Ravnika Gallery Space vse do 31. avgusta vabi k pregledni prodajni postavitvi, ki na enem mestu predstavlja nadgrajen izbor 100 prodornih domačih in mednarodnih umetnikov različnih generacij. Umetniki, ki prihajajo iz Tokia, Aten, Beograda, Pariza, Porta in Ljubljane, so prav za to priložnost ustvarili 100 originalnih likovnih del. Raziskujejo vsebinske raznolikosti v slikarstvu, risbi in mešani tehniki v formatu A4.

Druga edicija razstave AIR4 ohranja idejno seme projekta, ki je vzklilo prejšnje leto: ljubiteljem sodobne likovne umetnosti ponuja druženje z ustvarjalci ter spojitev inovativnega s cenovno dostopnim. AIR4 se tako premika h grajenju tradicij, z odpiranjem novih poglavij pa intuitivno in odgovorno sledi živi, raznoliki kreativnosti ustvarjalk in ustvarjalcev.

R RAVNIKAR
GALLERY
SPACE

Nazaj k naravi med mestnimi

Veronika Sorokin, foto: Dunja Wedam

Nadvse spodbudno je, da se ljudje v modernem urbanem okolju vse bolj zavedamo, da za kakovostno in zdravo življenje v mestu potrebujemo tudi nekaj malega obdelovalne zemlje, na kateri se upravičeno razveselimo svojih pridelkov. Evropske iniciative o zeleni infrastrukturi in zelenih mestih so obrodile sadove. Tudi v Ljubljani lahko v zadnjem času sledimo vzornim in domiselnim primerom sonaravnega in ekovrtnarjenja, za katere so še posebej zanimive nekoliko manj vsakdanje lokacije.

V modernih mestih se prej ali slej soočimo s prostorsko stisko bivalnega okolja, čim se s svojih balkonov v stanovanjskih soseskah ozremo na asfaltno ploščad in pomislimo, kako bi lahko s pridom izkoristili vsako ped zemlje. Sobivanje z naravo je za človeka nekaj najbolj naravnega, še toliko bolj, če se znajde med mestnimi zidovi, strnjenimi blokovskimi naselji ali vrstnimi hišami. Rousseaujev klic »nazaj k naravi« iz francoskega razsvetljenstva je aktualen tudi v sodobnem času razuma in napredka.

Od zaščenega Krakovega do Trnovega

Vrtovi v Krakovem, ki je s posebnim odlokom zaščiten kot urbanistično-arhitekturni spomenik, in njive v bližnjem Trnovem so bili dolga leta glavno oskrbovalno zaledje z zelenjavo za Ljubljance. Na levem bregu Ljubljanice zunaj mestnega obzidja so se že v 13. stoletju načrtno naselili predstavniki nemškega viteškega reda – križniki, ki so živeli v samostanu v Križankah. Vaščani Krakovega so plačevali davke samostanu in ne mestni oblasti. Danes vemo, da je bil ta del predmestja od nekdaj nekaj posebnega, na kar nas opozarja že poseben tip gradnje – nizke hiše z dvokapnimi strehami, z vhodi s stranskih uličic, pri čemer je vsaki od hiš pripadalo tudi nekaj gredic obdelovalne zemlje.

Sprehod iz Krakovega do Trnovega nam pokaže preplet urbanega z ruralnim oz. kmetijsko-obdelovalnim načinom življenja.

Na njej še danes vidimo marljive roke Krakovčank in Krakovčanov, ki na gredah gojijo vrtnine za svojo oskrbo, prav tako je nekaj gredic namenjenih zeliščaricam.

Spomin na solatar'ce in osamela kmetija sredi blokov

Gospa Marija Zavšek iz Krakovega se še živo spominja časov, ko so Trnovčanke in Krakovčanke svoje cize dnevno rinile na tržnico in nazaj domov od Trnovskega pristana po Krakovskem nasipu in skozi staro Ljubljano čez Čevljarski most. Pridne gospodinje, ki jih poznamo pod lokalnim vzdevkom solatar'ce, so zaslovene s hrustljivo ljubljansko ledenko, ki so jo v 19. stoletju v večjih količinah izvažali celo v Gradec, na Dunaj in v Prago. Sogovornica Marija se med pogovorom živahno vživi v čase, ko je bila tudi sama mlada, in pove: »Vsaki hiši v Krakovem so pripadale štiri grede. Poleg solate smo gojili še redkvice in zelje, ker je zemlja tu mokra. Danes pridelujem le nekaj malega zase; solato, stročji fižol, grah, peteršilj in predvsem rože.«

Do solataric, ki so marljivo obdelovale lepo urejene vrtove in si danes v ljubljanski zgodovini zaslužijo posebno mesto, ima spoštljiv odnos. Jasno poudari, da to niso bile branjevke, ker so vse pridelke vzgojile same, jih same pripeljale na tržnico in jih tam prodajale. Branjevci so bili namreč

prekupčevalci z zelenjavo, ki niso imeli svoje zemlje.

Tradicija pridelovanja solate se je kasneje razširila čez Gradaščico na trnovsko gmajno, kjer je bil do sredine 19. stoletja občinski pašnik. Med blokovsko stanovanjsko sosesko, zgrajeno v 80. letih prejšnjega stoletja, v času razvijanja novega Trnovega, danes domuje kmetija Peršin. V svoji dolgoživosti in zavezanosti tradicionalnemu načinu pridelave vrtnin velja za edinstveni primer kmetije, ki sobiva z mestnim središčem in še danes oskrbuje meščanske kuhinje z lokalnimi pridelki.

Pot od cegelnice do domače ajsarce

Lastnik Andrej Peršin se s ponosom razgovori o dolgi tradiciji kmetije in neprekosljivem pomenu »Solatendorfa«, kot se je v preteklosti rado reklo ljubljanski »solatni vasi«, kjer je domača ledenka oz. ajsarca doživela svoj kulturni status. Solata z mestnega roba ljubljanskega barja, pridelana iz avtohtone semenske baze, ki se vzgaja že več rodov in osvaja Ljubljance že dobrih dvesto let, danes velja za ljubljansko ikono. Urbani poljedelec Andrej je že iz tretje generacije Peršinovih, ki se ukvarjajo s pridelavo in prodajo sadik ter zelenjave na osrednji ljubljanski tržnici.

Leta 1787 je na mestu današnje kmetije stala opekarna, ki je bila v lasti posestnice

zidovi

Julijane Pogačnik. Andrejev praded Jakob Peršin iz Stožic je leta 1882 kupil nepremičnino skupaj z zemljiščem in kasneje, leta 1920, po odsluženju avstro-ogrski vojski, tam postavil kmetijo. Zelenjavo je na tržnici najprej prodajala Andrejeva stara mama Frančiška Peršin, nato so prodajo prevzele branjevke, kasneje pa oče Mihael Peršin. Sogovornik se spominja, da se je med okopavanjem zemlje v njej še dolga leta našlo precej kosov opeke, pepela in različnega odpadnega materiala, kar jih je na rodovitni zemlji še edino spominjalo na že davno opuščeno dejavnost v Trnovem, opekarstvo, ki je tu cvetelo zlasti zaradi barjanskih ilovnatih tal. Do leta 1980 so imeli v sklopu kmetije tudi nekaj konj, predvsem za delo na njivah, leta 1996 pa so vso živino, še zadnjih pet krav, dokončno opustili in se posvetili izključno kultivirani pridelavi vrtnin.

Simbioza mesta z lokalno in ekološko pridelanim

Andrej Peršin velja danes na mestni tržnici pa tudi v mestnem jedru za pravcato posebnost, saj je edini med prodajalci, ki že od leta 2003, ko je prevzel kmetijo, zelenjavo na trg pripelje s cizo. Tradicionalni način prevoza pridelkov na trg mu veliko pomeni, saj se v tem skriva tudi njegov spoštljiv odnos do dejavnosti, ki so jo opravljale že generacije pred njim.

Na takšne ali drugačne dovtipe nekaterih, da je treba iti danes v korak s časom ali kaj spremeniti, tudi ko govorimo o vrtninah, samozavestno zamahne z roko in pove: »Ne vem, kaj bi bilo treba spremeniti. Solato vendar jemo tako, kot so jo jedli naši predniki. Pa še fitnesa ne potrebujem, ker se na zraku vsak dan zdravo razgibam. Pri tradicionalnem prevozu zelenjave na tržnico vztrajam zaradi tradicije in prepoznavnosti. Če bi se postavil za stojnico, bi bil le eden od prodajalcev. Ko stojim pri cizi, je povedane že pol zgodbe.«

Kmetija Peršin s živim primerom sozvočja mesta kot sinonima modernosti s tradicionalnim, lokalnim in ročnim načinom pridelave zelenjave vsekakor velja za ljubljanski unikum. Na podobne primere boste v drugih evropskih prestolnicah ob vsej prizadevnosti in trudu le poredko našli. Andrej Peršin o ohranjanju tradicionalnega načina življenja, ki ga ni treba prestavljati na periferijo, pove: »To, da se s poljedelstvom ukvarjam v mestnem jedru, vidim kot prednost. Na ta način lahko združujem oboje – mesto, kamor se mi ni treba voziti, in obdelovalno zemljo. Edina slaba stran pridelave zelenjave v prestolnici je, da sem, razumljivo, omejen s prostorom.«

Strešni vrt Gimnazije Jožeta Plečnika v Ljubljani

Zgovoren in zanimiv primer pridelave zelenjadnic, začimb in dišavnic v središču mesta, pri čemer gre obenem za izziv optimalne izkoriščenosti strešne površine in vključevanja biološke pridelave zelenjave v srednješolski učni proces, je tudi projekt Gimnazije Jožeta Plečnika v Ljubljani. V letošnjem letu urbani šolski vrt, nad katerim dijaki, profesorji in obiskovalci ne skrivajo navdušenja, obenem pa se je od tam lepo naslajati nad razkošnim pogledom na Trg republike, stavbo Državnega zbora in obronke Rožnika, obeležuje že četrto obletnico. Profesorica biologije Darja Silan, pobudnica vzpostavitve vrta in koordinatorica za srednje šole v programu Ekošola, je o projektu dejala: »Sama zamisel je bila nekaj podobnega kot pri znani ljudski pripovedki o juhi iz kamna, ki jo v različnih variacijah poznajo številni evropski narodi. Sprva nisem natančno vedela, kaj bo nastalo, toda vsakdo je k zamisli nekaj dodal, pokazal motivacijo, pripravljenost za sodelovanje in danes smo na šolski vrt vsi zelo ponosni.«

Njihova učilnica na prostem je na 50 m² veliki terasi, na katero lahko dijaki stopijo kar iz učilnice za biologijo. Pri njeni postavitvi, sestavljanju podesta in izvedbi nizkih ter visokih gred za rastline je v okviru izvedbenih delavnic in delovnih akcij poleg učiteljev sodelovalo še veliko drugih pridruženih podjetij, obrtnikov in

društvo Pazi!park. Semenarna Ljubljana je denimo prispevala korita, semena, sadike, zemljo, zbiralnik za deževnico in zasaditvene posode, podjetje Knauf Insulation je z inovativnimi rešitvami iz zelenega programa Urbanscape sodelovalo pri pripravi podlage za sajenje, omenjeno društvo pa je poskrbelo za izobraževanja o osnovah urbanega vrtnarjenja.

Pri rednem vzdrževanju šolskega vrta med študijskim letom sodelujejo dijaki od 1. do 3. letnika, ki se lahko pohvalijo celo z raziskovalno nalogo pri predmetu fizike, katere rezultat je bila izvedba avtomatsko vodenega kapljičnega namakalnega sistema.

Prijetno s koristnim

Brbončice se kaj hitro prebudijo, ko izvemo, da na gimnazijski terasi obrodijo nepogrešljive zelenjavne vrste, številne začimbe in dišavnice ter jagodičevje, vse od brusnic, ameriških in sibirskih borovnic do šmarne hrušice. Poleg tega, da se mladi na strehi sredi mesta učijo tehnik sonaravnega vrtnarjenja, pa je spodbudno tudi, da vse, kar pridelajo, s pridom uporabijo. V popoldanskem urniku za šolske malice občasno pripravljajo različne zelenjavne namaze in solate, v toplih mesecih pa se osvežijo z naravnimi napitki iz melise.

Koncept šolskega vrta kot učilnice na prostem se je ob slovenskih šolah začel

“ Dr. Gojko Stanič
na 26 m² gredic in
korit na strešnem vrtu
letno pridelava do 400 kg
zelenjave.

vidneje razvijati že konec 18. stoletja in pomembno je, da se tradicija ohranja tudi danes. Pridobivanje neformalnega in praktičnega znanja gre z roko v roki z rednim učnim programom in je za osrednje akterje – mlade in njihovo vizijo o prihodnosti neprecenljivega pomena.

Gojkov gaj na strehi

Vznemirljiv primer urbanega vrtnarjenja sredi prestolnice, ki se obenem spogleduje z vizionarskim načrtovanjem in iskanjem inovativnih rešitev za sonaravno vrtnarjenje v zelenih mestih, najdemo tudi v ljubljanski Koleziji. Njegov idejni oče je upokojeni univerzitetni profesor dr. Gojko Stanič, pravnik in politolog, ki ga je na drzno zamisel že pred dobrima dvema

»Kralja solate«, kot se ga je oprijel zavidanja vreden vzdevek, lahko na tržnici srečate že v jutranjih urah, v dežju in soncu, od aprila do novembra, ko tja pripelje sveže, še zjutraj pobrane glave solate, druge vrtnine in sadike.

desetletjema privedlo razmišljanje o prihodnosti. Po vseh napovedih in ocenah vemo, da bo v mestih živel vse večji delež populacije, kar pomeni tudi, da bomo morali korenito spremeniti življenje v mestih.

Že ko se z ulice ozremo na večstanovanjsko vilo z mansardo, nas njeno prijetno zelenilo, v katero so ovite zunanje stene, po katerih se skoraj do strehe vzpenjajo marelice, hruške, kivi, grozdje, oblikovani v pergole, in rajski gaj na strešni terasi zvabita v začarani svet pravljic. V Gojkov gaj nas sicer ne zapelje prikupna pesem Motovilke z dolgimi, pšeničnimi lasmi iz pravljice bratov Grimm, temveč bogati zelenjavni in sadni nasadi ter dišavnice na balkonih.

Izziv, ki si ga je zadal gospod Gojko, poln raziskovalne vneme, avtor knjige *Sonaravni vrt na strehi*. *Kako vsak dan v letu do sveže in zdrave zelenjave*, je iz povsem nedolžnih začetkov v vsem tem času obrodil bogate sadove. Na 26 m² gredic in korit na strešnem vrtu letno pridelal do 400 kg zdrave in sveže zelenjave, ki je družinskemu članom ob maksimalnem izkoristku temperature in svetlobe na voljo vse leto. Uporablja rodovitno prst s kar 18 % humusa, pognojeno z domačim kompostom, oplemenitenim z lesnim pepelom in ogljem.

Premišljena strategija samooskrbe po načelu »z vrta v kuhinjski lonec« ne razočara niti v mrzlih zimskih mesecih, ko je na strešni terasi na voljo vse od rukole, zimske

solate, radiča, motovilca, pora do brstičnega ohrovtu. Sogovornik ponosno pove, da jih vsako sezono katera zelenjava preseneti in razveseli, ko obrodi že veliko prej, npr. krompir sredi maja ali pa glavna solata sredi marca! Nepogrešljiv, sočni paradižnik pa imajo vsako leto na dosegu vse od junija do novembra.

Zeleno sredi asfaltne prostranosti

Absolutni izkoristek slehernega kotička obdelovalnih površin na vrtu in upoštevanje naravnih okoliščin, ki so dane sodobnemu človeku, živčemu v mestu, je tudi glavni moto dr. Gojka Staniča pri zasnovi koncepta sonaravnega in ekovrtnarjenja v urbanem okolju. Poudarja, da je pri odločitvi za vrt na strehi potrebno upoštevati predvideno mehanično obremenitev strešne konstrukcije, ki jo izračuna inženir statike, ter preudariti o njeni primernosti tudi glede na konstrukcijo hiše.

Z alternativnimi rešitvami za gojenje rastlin v mestnih naseljih, večjim izkoristkom obstoječih obdelovalnih površin in podaljšano sezono pridelave vrtnin na sonaraven način se znižajo tudi življenjski stroški, življenje sredi asfaltne prostranosti pa postane polnejše, sproščujoče in bolj zdravo.

Več o projektu trajnostnega prebivanja in viziji zelenega prestrukturiranja naselij si lahko preberete na:

www.suligreen.weebly.com

Hrup je neželen zvok

Branko Čeh, Srednja zdravstvena šola Ljubljana

Zvok v Ljubljani postaja vse bolj pomemben. Z njim je v našem mestu povezana kakovost življenja. Neprijetno zvočno okolje škodljivo vpliva na naše zdravje in počutje ter moti zbranost pri delu.

V Ljubljani povzročata pomemben delež hrupa cestni in železniški promet. S hrupom najbolj obremenjena območja so ob ljubljanski obvoznici ter na glavnih mestnih vpadnicah: Celovška, Dunajska in Tržaška cesta. Sledijo še Barjanska, Dolenjska, Šmartinska in Zaloška cesta. Bolj ko se mesto razvija, več je dejavnosti mestnih prebivalcev, ki povzročajo hrup, saj se razvijata industrija in promet, veliko je tudi preglasnih glasbenih prireditev. Zato so nujno potrebni ukrepi za zniževanje hrupa v mestu. Ekološki mestni avtobusi, e-vlakec Urban, Kavalirji, sistem izposoje koles Bicikelj, uvedba cone 30 v naselja ... vsi ti ukrepi so dobrodošli. V Ljubljani smo v mestnem središču, potem ko smo ga zaprli za ves promet, močno znižali hrup. Tako lahko zjutraj v centru mesta slišimo ptičje petje, čez dan pa sproščene zvoke pogovorov ljudi, ki so na sprehodu, obisku ali po opravkih.

Hrupno okolje ne vpliva dobro na naše zdravje. Ljudem povzroča težave z glasom (hripavost), vznemirjenost, bolezn srca in ožilja ter nevrološke težave. Hrup povzroča motnje spanja,

slabšo koncentracijo in otežuje učenje. Okvara sluha je običajna posledica dolgotrajnega izpostavljanja močnemu hrupu. Pridobimo jo na obeh ušesih in je trajna. Nastane lahko tudi zaradi kratkega in izredno močnega hrupnega sunka. Okvaro sluha pogosto spremlja tinitus ali piskanje, brenčanje, zvonjenje v ušesih.

Tudi dijake Srednje zdravstvene šole Ljubljana moti »hrup zaradi obnavljanja cestišč in preglasna glasba v nekaterih lokalih« (Tina), »hrup, ki nastane, ko nekdo obnavlja stanovanje« (Lia), »prehrupna obvestila po zvočnikih v trgovinah in včasih preglasna glasba« (Sonja). Tudi Ludvik je jasen: »Prihajam s podeželja, zato me v Ljubljani moti hrupen promet, še posebej motorji.« Aleksander pa se zavzame za trajnostne oblike prometa: »Mislim, da bi bilo v Ljubljani tišje, če bi Ljubljančani uporabljali kolesa in avtobuse namesto vsak svojega avtomobila.«

Vsi moji sogovorniki pa so poudarili, da se s hrupom običajno spopadejo z glasbo z mobilnih telefonov. Strokovnjaki svetujejo, da poslušanje glasbe s slušalkami ne sme biti preglasno, saj si lahko trajno poškodujemo sluh. Bolj varne so naglavne slušalke, saj občutno utišajo okoliški zvok, glasba iz njih pa ne vpliva tako močno na ušesni bobnič kot pri vtičnih slušalkah.

JAHANJE, MOJ NAJLJUBŠI ŠPORT

Kaja Štampelj Petrovčič, 7. razred, OŠ Vič

Počitnice so super zato, ker se lahko posvetimo stvarjem, ki jih imamo radi.

Sama imam na primer zelo rada živali in športe, ki jih vključujejo. Zato že tri leta jaham.

Seveda pazim, da sem pri jahanju prijazna do živali. Nikoli ne bi jahala konja, če bi mu to škodilo, kot to delajo ponekod. Upam, da bodo takšno mučenje enkrat dokončno ukinili.

Jahat hodim med šolskim letom enkrat na teden, želim pa si, da bi v prihodnje lahko to počela dvakrat na teden.

Jaham v Stožicah. Tam poleti, v času šolskih počitnic, pripravijo tudi konjeniške tabore. Trajajo pet dni, otroci pa takrat jahajo v dopoldanskem času.

Moja učiteljica Mojca je zelo prijazna, hkrati pa zna biti tudi ravno prav stroga. Jaham še z drugimi jahači, saj menim, da je jahanje družabni šport. Ure jahanja so zato zabavne in poučne.

V Stožice pridem ob pol štirih. Običajno se še malo pogovarjam s sojahači in pozdravim mucke, ki jih tam srečujem, potem pa skrtačim konja, mu nadenem sedlo in uzdo ter pripravim stremena. Nazadnje si nadenem še čelado in jahalne rokavice.

Ob štirih sem pripravljena in se lahko odpravim v manežo. Tja včasih prijaham ali pa pridem peš ob konju.

V maneži konja najprej dobro sprehodim, da se oba ogrejeva. Nato začnem z lahkim kasom, kasneje s sedečim kasom in končam z galopom. Po galopu konja spet temeljito sprehodim.

Med jahanjem delam po maneži različne vzorce, kroge in menjave.

Ko končam, konja razjaham in ga običajno predam naslednjemu jahaču. Občasno ga odpeljem nazaj v hlev, mu tam odstranim opremo in ga spet skrtačim.

Jahanje ni le sedenje na konju. Pri tem športu morajo ves čas delati tako noge kot roke, saj moramo konja nenehno usmerjati in pri tem tudi misliti, kako in kam ga bomo vodili. Torej morajo delati tudi možgani.

Jahanje me veseli, saj je ta šport družaben, zabaven, zanimiv, tekmovalen in vključuje druženje z živalmi. Ko jaham, se počutim bolj povezana z naravo, kot bi s konjem postala eno.

CASORIS
moj prvi spletni časopis

POL URE BRANJA NA DAN PREŽENE DOLGČAS STRAN!

Vesna Trobec, Mestna knjižnica Ljubljana

V Mestni knjižnici Ljubljana s projektoma Poletavci – poletni bralci in NajPoletavci spodbujamo otroke in mlade k sproščenemu branju med počitnicami.

Projekt se je v devetih letih razširil že v 17 splošnih knjižnic v Sloveniji pa tudi preko meja in postal nacionalni projekt poletnega branja med osnovno- in srednješolci. Sodelujejo tudi otroci slovenskih šol v zamejstvu v Italiji in učenci dopolnilnega pouka slovenščine v Berlinu, Tuzli, Banjaluki in Tesliću.

Poletavcem se lahko pridružite otroci med 7. in 12. letom, ki 30 dni vsaj pol ure na dan berete, kar želite: knjige, stripe, časopise, članke v revijah, recepte pa tudi turistične vodnike. Seznam, v katerega vpisujete, kaj ste prebrali, poiščite v najbližji knjižnici ali si ga natisnite (www.mklj.si/poletavci).

Izpolnjen seznam oddajte do 11. septembra v svoji knjižnici ali pošljite na naslov: Mestna knjižnica Ljubljana, Kersnikova 2, 1000 Ljubljana (s pripisom: za Poletavce). Z rednim branjem vzpostavite navado, ki prinese tudi nagrado – priznanje in majico na zaključni prireditvi Dan za Poletavce, ki bo 20. septembra. Lahko pa se potegujete tudi za glavno nagrado – skiro, ki ga podarja podjetje Hervis.

Tudi mladi od trinajst do šestnajst let lahko uživajo v branju in se pridružijo **NajPoletavcem**. Preberite tri knjige po lastni izbiri, ki so lahko v tiskani ali elektronski obliki (e-knjige v slovenskem jeziku najdete na Biblos.si). Svoje podatke in kratko mnenje o prebranem oddajte na spletni strani, na zaključni prireditvi pa vas bodo prav tako čakale številne nagrade. Na zaključni prireditvi se boste potegovali za glavno nagrado – bralnik, ki ga podarja založba Beletrina.

Odzivi otrok in staršev so izjemno spodbudni za vse, ki se ukvarjamo s knjigo in branjem. Otroci, ki še niso popolnoma samostojni bralci ali pa branja ne marajo, s pomočjo tega projekta postajajo samostojni in navdušeni bralci. Projekt je prejel tudi priznanje Slovenske sekcije IBBY 2014 za izjemne dosežke na področju promocije mladinske književnosti in branja.

Knjižničarji Mestne knjižnice Ljubljana in vseh ostalih sodelujočih knjižnic z veseljem navdušujemo otroke, mlade in starše za branje med počitnicami, delimo nasvete in namige za sproščeno počitniško branje.

Otroke in mlade zato vabimo, da tudi letošnje počitnice preživite v družbi dobrih knjig. Izberite si knjigo, pripravite udoben ležalnik, poiščite senco in skočite v pester svet črk in besed, saj »pol ure branja na dan prežene dolga stran«.

www.mklj.si

Mnenja staršev o projektu:

Tudi moj sin Rok se je letos pridružil Poletavcem in se, čeprav ni preveč navdušen bralec, ob tem zelo zabaval in se hkrati zelo dobro naučil brati. Tako je skupaj s Poletavci postal pravi bralec in z veseljem tudi sam iz šolske knjižnice prinese svoje priljubljene knjige.

Rokova mama

Najlepša hvala za paket! Hči je bila res prijetno presenečena in zelo ooooooosno ponosna na svojo nagrado. Res ste naredili nekaj dobrega. In še povečali njeno veselje do knjig!

Piina mama

Iskrene čestitke za tako zanimiv projekt. Sin zelo rad bere, knjige kar 'požira', projekt Poletavci pa mu je dal še dodaten zagon. In če kje na ulici, v trgovini, na klopici ... vidite osemletnega dečka s knjigo v rokah, bi bil to lahko naš Kevin. Hvala, da spodbujate naše otroke k branju!

Kevinova mama

mestna
knjižnica
Ljubljana

SKOK ČEZ KOZO JE ŽIVLJENJSKO OGROŽUJOČA AKTIVNOST

Jure Bornšek

V mojo ambulanto prihajajo zanimivi ljudje in eden izmed njih mi je ostal še posebej v spominu. Nekdanji vrhunski trener slovenskih olimpijcev, večkrat sam udeleženec teh veličastnih iger. Jure, če pogledam nazaj, mi je res žal, da smo toliko odličnih otrok spregledali ali jim nismo dali priložnosti. Še sedaj jih imam vsaj pet v glavi, ki bi lahko posegli po olimpijskih medaljah, pa so morali končati, bodisi zaradi poškodb ali prekomernega treniranja, bodisi ker starši niso imeli denarja in so otroci premožnejših staršev dobili prednost.

Takoj sem se spomnil prijatelja, ki mi je opisal zgodbo svojega 17-letnega sina. Odličen košarkar, družina ga podpira, ampak mu pušča odločitve, kaj bo počel. Nekega dne je v njihov klub prišel novi sponzor, zraven pa tudi sponzorjev sin. Prijatelj sin je bil posajen na klop, kljub vpoklicu v reprezentanco in preseganju 25 točk na tekmo. Oče je hitro spregledal in ob polčasu ene izmed tekem državnega prvenstva vprašal sina: ali si poškodovan, da sediš na klopi? Ne, je odgovoril sin. Potem pa spakiraj opremo in greva domov. Na poti s tekme mu je sin priznal, da je že sam imel iste misli in je komaj čakal, da se vse konča. Kadarkoli grem mimo njihovega doma, ju vidim zunaj skupaj igrati košarko. Kljub slabi izkušnji ima košarko rad in se bo z njo ukvarjal še naprej. Ne morem mimo mojega dobrega prijatelja, ki je učitelj športne vzgoje na osnovni šoli. Stalno se pritožuje, da so osnovne gibalne sposobnosti otrok slabe, preval znanstvena fantastika, skok čez

kozy pa življenjsko ogrožujoča aktivnost. Starši prepovedujejo otrokom ukvarjanje z drugimi športi z obrazložitvijo, da bodo v svojem športu slabši. Toda dokazano je, da ukvarjanje samo z enim športom lahko privede do omejenih gibalnih sposobnosti in preobremenitvenih poškodb. Dokazano je, da otroci, ki v mladosti trenirajo manj, bolj kakovostno in kombinirajo več športov, kasneje postanejo športno uspešnejši. Zgledovati se po peščici vrhunskih športnikov, ki so v istem športu od četrtega leta, je večinoma utopično. Dejstvo je, da so nekateri športi temeljni in se moraš začeti z njimi ukvarjati prej, vendar to ne izpodbija dejstva, da se je večina zgodovinsko najuspešnejših športnikov začela ukvarjati samo s svojim športom šele po 12. letu starosti.

Naši otroci imajo pravico do tega, da se sami odločijo, s katerim športom se bodo ukvarjali, seveda v okviru zmožnosti staršev in okolja, v katerem živijo. Pravico se imajo ukvarjati z več športi, četudi samo enkrat tedensko. Pomislimo na svojo mladost. Ali smo za igranje košarke in nogometa potrebovali dvorano ali specializirano igrišče? Stopimo iz cone udobja, ne prenašajmo svojih neizživetih sanj na otroke, spodbujajmo jih na zdrav način. Živimo v deželi, kjer šport ni življenjsko odrešenje, temveč način življenja. Znan trener olimpijcev je nekoč rekel: rajši vidim sto povprečno sposobnih otrok na igrišču in nobenega olimpijca kot enega olimpijca in prazno igrišče.

MESEČNI NAPOVEDNIK *Mladi na sceni*

Počitniški program v Mladinskem središču Vič
15. 7.–1. 9., vsak delovnik od 9. do 15. ure

V Mladinskem središču julija in avgusta poteka počitniški program za otroke in mlade od 9. leta dalje. www.msvic.si in FB/MladinskoVIC

Izmenjevalnica #73: Rojstni dan!
19. 7. od 16. do 20. ure,
Humanitarni center, Tržaška c. 132

V juliju praznujemo že šest let Izmenjevalnice! Vabljeni na dogodek blagovne menjave – prinesi hrano, izdelke za higieno in čistila, izmenjaj za rabljena vintage oblačila in predmete. Pridružite se nam na dogodku, torta bo!

Izmenjevalnica v središču Ljubljane
3. 8. od 10. do 16. ure, Paviljon na Kongresnem trgu, Ljubljana

Izmenjevalnico bomo v poletnih mesecih izvedli na prostem! Pridružite se nam na dogodku blagovne menjave – prinesi hrano, izdelke za higieno in čistila in jih izmenjaj za rabljena, vintage oblačila in predmete. Če bo deževalo, bomo dogodek izvedli na naši stalni lokaciji v Hostlu Tresor na Čopovi ulici 28.

Mala šola grafike – Sitotisk
19. 8. ob 18. uri, Društvo ŠKUC, Stari trg 21

Sitotisk je edina vrsta tiska, pri katerem barvo na papir, tekstil itn. prenašamo preko prepustnega sita, ki ga pred tem na potrebnih mestih zaščitimo. Na naši delavnici boste sita pripravili s pomočjo lesenih obročev za vezanje in neprepustne dele izdelali z lepilom.

POGUMNE ODLOČITVE – Karierni tabor za dijake
29.–31. 8., Lucija

Odkrij, v čem si dober, katere poti vodijo do tvojega zelenega poklica, spoznaj kompetence prihodnosti ter preživi zadnje poletne dni na morju v super družbi.

talentiran.si

Španski jezikovni tabor
15.–19. 7., Lucija
23.–25. 8., Gorenjska

Tabor je namenjen mladim med 15. in 29. letom starosti, ki želijo izboljšati znanje tujega jezika skozi pogovor na neformalen način. Na španskem taboru nam bosta delala družbo rojena govornica iz Španije, vi pa boste prispevali k odlični družbi.

talentiran.si

Nemški jezikovni dnevi
26.–28. 8. 2019, Črnomelj

Jezikovni tabor je najbolj ql stvar za preživljanje poletnega časa in učenje tujega jezika. Sploh če se odvija v sklopu Črnfesta!

talentiran.si

Poletna avantura z Mladimi zmaji

Mladi zmaji vabimo, da z nami preživite poletne počitniške dni! Pripravili smo raznolik program strokovno vodenih aktivnosti za kakovostno preživljanje prostega časa v naših četrtnih mladinskih centrih Bežigrad, Črnuče, Šiška in Zalog, na potepih po Ljubljani, Sloveniji pa tudi čez mejo! Mladi med 10. in 29. letom vabljeni na doživetje vznemirljivih poletnih dni na izletih, taborih, poletnih šolah in ostalih aktivnostih naših centrov. Skupaj bomo odgovorili na poletne izzive, se prepuščali adrenalinu ter skakali v globine zabave in novega znanja!

www.mladizmaji.si

Brezplačni aktivnosti v Dnevnem centru »Skupaj v skupnosti«

Tudi letos bomo razveselili starše in poskrbeli za otroke in mladostnike, saj za njih organiziramo brezplačne aktivnosti od 19. 8. do 30. 8. 2019 od 9. do 14. ure na Kunaverjevi 2 v Dravljah. Skupaj se bomo zabavali, športali, se potepali, ustvarjali in se lušno imeli. Število mest je omejeno, zato je potrebna predhodna prijava na [051 300 380](tel:051300380) ali na dnevni.center@skupajvskupnosti.si.

Ob tem prijazno vabimo tudi prostovoljce, ki se nam želijo pridružiti pri aktivnostih in spremstvu otrok, da nas kontaktirajo na zgornji e-naslov.

Dogodki v SMC Rakovnik
15.–19. julij: 3. teden oratorija
22.–26. julij: 4. teden oratorija
29. julij–2. avgust: 1. teden počitniškega varstva otrok
5.–9. avgust: 2. teden počitniškega varstva otrok
12.–16. avgust: 3. teden počitniškega varstva otrok (razen 15. 8.)

19.–23. avgust: Športne počitnice
26.–30. avgust: Biblijaland
26.–30. avgust: Popoldanski/večerni treningi košarke

[https://rakovnik.si/smc/](http://rakovnik.si/smc/)

Več dogodkov in informacij za mlade najdeš na www.lmit.org

MLADINSKO ULIČNO DELO

Veronika Zakonjšek

S prvimi pomladanskimi žarki so se na ulice vrnile ekipe strokovno usposobljenih mladinskih delavcev in študentov, ki na različnih lokacijah Ljubljane izvajajo mladinsko ulično delo. Med njimi so aktivni predvsem Ulični zmaji, ki predstavljajo »terenski del« Javnega zavoda Mladi zmaji, ter Mreža Mlada ulica, ki deluje pod koordinatorstvom Zavoda Bob.

»Terensko delo izgleda tako, da gremo ven iz matičnih enot, tj. mladinskih centrov, ven na ulice in z mladimi ustvarjamo dogodke, delavnice. Na tak način jih poskušamo opolnomočiti, da bi lahko tudi sami čim več prispevali k ustvarjanju svoje lokalne skupnosti,« razlaga Nejc Benčič, vodja ekipe Uličnih zmajev. Njihovo delo temelji na športnih, umetniških in socialnih aktivnostih, pogovorih, razvijanju idej in pobud, s katerimi poskušajo mlade čim bolj vključiti v svoje raznolike dejavnosti, ki se raztezajo vse od Gameljna, Bratovševe ploščadi, Celovških dvorov in Štepanjskega naselja.

Stremenje k soustvarjanju projektov pa poudarjajo tudi pri Mreži Mlada ulica. »Naša ciljna skupina so tudi mladi, ki bi si želeli delati z mladimi. Tem omogočamo sodelovanje pri pisanju razpisov, intervjujev, člankov, v administraciji in nasploh pridobivanju praktičnih izkušenj,« sta pojasnili Tina in Sara na Zavodu Bob. S tem mladim nudijo kvalitetno polje učenja in delovanja v demokratičnem, nehierarhičnem kolektivu, ki temelji na principu delovanja »od spodaj navzgor« in na soglasnem sprejemanju odločitev.

Souporaba javnih prostorov in pogovori na klopcah

»Mladinsko ulično delo Zavoda Bob poteka v večernih urah na t. i. »hotspots«, popularnih zbirališčih mladih po Ljubljani, kot so park Zvezda, Severni mestni park Navje in Trnovska plaža,« razlaga Tina Spruk, diplomirana psihologinja in mladinska delavka na Zavodu Bob, ki že od leta 2013 aktivno deluje tudi na področju uličnega dela. Na teren se navadno odpravijo v paru ali v skupini štirih ljudi, ki ob četrtkih in petkih z mladimi vzpostavljajo dialog. »Predvsem jih ozaveščamo o souporabi prostora, o tem, da se za ta prostor skrbi, da ga za njimi uporabljajo še drugi. Mislim, da so odprti, zeleni prostori med mladimi kar vrednota, tako da so odzivi na našo prisotnost večinoma pozitivni.«

Evelin Radulović, študentka socialnega dela, delo Uličnih zmajev opisuje nekoliko drugače: »Na terenu to včasih izgleda

Foto: arhiv Mreže Mlada ulica

Stik z mladimi vzpostavijo tudi s peko brezplačnih palačink.

tako, da z njimi igraš košarko. Ali pa z njimi sedi na klopci in samo si tam. Moramo biti kar vztrajni, da prebijemo njihovo nezaupljivost in neko površinsko nezainteresiranost. Na teh klopcah pa potem pogosto pride do pogovorov – težave s punco, težave v šoli, prezaposleni starši, brat s posebnimi potrebami ... Teme, o katerih se ne morejo pogovarjati z nikomer, in se zato obrnejo na nas. Na zunaj pogosto izgleda, da samo izvajamo neke aktivnosti, igramo košarko, ampak na ta način se ti mladi odprejo, ti povedo stvari, ki jih težijo.« Nastja Kikec, prav tako študentka socialnega dela, pa opomni, da se pravzaprav tudi njihova ekipa pomembno razlikuje med sabo: »Vsak od nas ima nekoliko drugačen pristop. Meni recimo šport ni blizu in imam na terenu s sabo kakšne druge rekvizite. Vsak od nas prinese neko novo aktivnost in preko teh dejavnosti potem spoznavamo mlade, določeno četrtno skupnost ... zgodba pa se potem sama splete naprej, ker na začetku navadno še sami ne vemo, kako se bo dialog z njimi razvil.«

»Chillout« kotički

V okviru tega so razvili idejo »chillout« koticikov, kamor prinesejo odeje, blazine in igre in so samo tam. Zavedajo se, da so mladi že tako v šoli kot doma preobremenjeni z visokimi pričakovanji in nenehnimi dejavnostmi, zato so raje ubrali manj direkten pristop, s katerim mladim prepuščajo izbiro, ali želijo do njih pristopiti ali ne. »Prisotni smo za tiste,

ki bi želeli pogovor ali zgolj odigrati igro z žogo. Nič se jim ni treba dokazovati, lahko pridejo samo sproščeno 'hengat' z nami,« pravi Evelin, ki se je skupini Uličnih zmajev prvotno pridružila preko obvezne študijske prakse. »Preko teh aktivnosti poskušamo zagotoviti varen prostor za mlade, da se lahko odprejo in spregovorijo o temah, ki jih mogoče drugje, v šoli, doma, ne naslavlja,« zaključuje Nejc Benčič. Ker preko kontinuiranega dela na terenu pogosto naletijo tudi na rizične mlade, pa je Mreža mladinskih centrov Ljubljana v zadnjih letih ustvarila projekt mobilnega psihosocialnega svetovalca, ki nudi usposabljanja in podporo tako 9-članski ekipi Uličnih zmajev kot tudi vsem ostalim mladinskim delavcem v Mreži.

Razpršenost ljubljanske mladine in mobilno ulično delo

Tina Spruk kot izziv njihovega dela v zadnjih letih izpostavlja predvsem razpršenost mladih po različnih lokacijah. Če so bili še pred nekaj leti vsi mladi skoncentrirani na Trnovski plaži, jih morajo danes iskati po različnih koncih mesta. A hkrati v tem vidi predvsem nekaj pozitivnega, saj razpršenost pomeni, da imajo mladi na voljo dovolj javnih parkov in površin, ki jim omogočajo druženje. Tako tudi ne opaža večjega upada v zadrževanju mladih na ulicah – kljub porastu uporabe tehnologije »se mladi še naprej radi družijo v živo in spoznavajo nove ljudi«. V smehu pa dodaja, da so se

med nedavnim fenomenom Pokemon njihove ulične akcije vendarle precej spremenile: »V parku Zvezda je bilo ob vikendih še vedno veliko ljudi, ampak kar naenkrat ne pijanih, ker so bili vsi na svojih telefonih.«

Z razpršenostjo mladih pa se soočajo tudi Ulični zmaji, ki bodo v prihajajočih poletnih mesecih iz nekdanjega avtobusa LPP izdelali mobilni mladinski center, ki se bo javnosti prvič predstavil na Evropskem tednu mobilnosti. Tako bo njihova ulična prezenca bolj kontinuirana, omogočeno pa jim bo tudi celoletno vzpostavljanje dialoga z mladimi, ne glede na hladne zimske mesece ali deževno pomlad. Med poletnimi šolskimi počitnicami pa organizirajo še Poletno avanturo Mladih zmajev, ki bo ljubljansko mladino popeljala na sklop poletnih taborov, šol in izletov.

Se vidimo na ljubljanskih ulicah!

ZA LAŽJO IZBIRO ŠTUDIJA

dr. Tanja Potočnik Mesarič,
Karierni centri Univerze v Ljubljani

3. poletna šola za dijake z naslovom »Več kot 360 priložnosti, ki čakajo nate« Kariernih centrov Univerze v Ljubljani bo tudi letos omogočila dijakom iz vse Slovenije, da spoznajo svoje interese, talente ter različne fakultete, akademije in poklice – brezplačno!

Poletna šola za dijake bo potekala od 26. do 30. avgusta. Je izbirnega tipa, zato lahko vsak prilagodi program svojim interesom in potrebam.

Jaz pod lupo

Izbira študija oz. nadaljnje kariere je podobna grajenju hiše, kar zahteva svoj čas. Namen poletne šole je spodbuditi dijake, da začnejo pravočasno razmišljati o izbiri študija in se tega lotijo na pravilen način. Na

poletni šoli vam bomo v dopoldanskem delu »Jaz pod lupo« z delavnicami nastavili ogledalo in vam pomagali odgovoriti na vprašanja, kdo ste, katera so vaša močna področja, kaj vam ustreza – in morda se vam bo že posvetilo, v katero smer bi zavili.

Faksi v praksi

Samo Univerza v Ljubljani nudi več kot 360 prvostopenjskih študijskih programov in enovitih študijskih programov (od tod tudi ime poletne šole), zato je za marsikaterega dijaka odločitev za posamezen študij precej težka. S sklopom »Faksi v praksi« boste informacije lahko pridobili v praksi in preverili, kako zgleda študij na posamezni fakulteti oz. akademiji. Poleg tega vam bomo med celotno poletno šolo na voljo tudi karierni svetovalci za individualne posvete.

Znanje v praksi

Z več različnimi izobrazbami pridemo do enega poklica, z eno izobrazbo lahko opravljamo različne poklice – dejstvo, ki dodatno oteži odločitev za študij oz. nadaljnjo kariero. Odločitev bo zagotovo lažja, če boste obiskali sklop »Znanje v praksi«. V različnih podjetjih in ustanovah boste spoznali poklice in njihovo delo.

Lani se je poletne šole udeležilo več kot 90 dijakov srednjih šol iz vse Slovenije. Njihovi vtisi so bili izjemni, izkušnja pa nepozabna. Upamo, da boste s pomočjo

poletne šole lažje izbrali med več kot 360 odličnimi priložnostmi, ki jih nudi Univerza v Ljubljani! Vabljeni!

📍 www.kc.uni-lj.si
✉ poletnasolakc@uni-lj.si
#poletnasolakc
f @KariernicentriUL
in kariernicentriul

Novi ZEMLJEVID USE-IT

Izšel je novi zemljevid za mlade popotnike USE-IT Ljubljana. Zemljevid je brezplačen in ponuja

nekomercialne informacije, saj so za njegovo vsebino in podobo znova poskrbeli mladi iz lokalnega okolja. Simpatični zemljevid prestolnice popotnikom in ostalim obiskovalcem Ljubljane nudi vse potrebne informacije, ki so jih pripravili mladi: priporočila o mestnem dogajanju, najbolj priljubljenih lokacijah domačinov ter ostalih zanimivostih in znamenitostih. Zemljevid je na voljo v TIC Ljubljana, Info centru ŠKUC, ljubljanskih hostlih in lokalih, na spletni strani USE-IT Europe ter kot aplikacija USE-IT za pametne telefone.

Še ne veš,
kaj bi študiral?

Pridruži se nam na poletni šoli
za dijake Kariernih centrov
Univerze v Ljubljani.

Karierni centri
Univerze v Ljubljani

**POLETNA
SOLA ZA
DIJAKE**

26.-30. 8. 2019

**Več kot 360 priložnosti,
ki čakajo nate!**

Plešivica in Debeli hrib

Besedilo in foto: **Rok Kušlan**

Ljubljansko barje na severozahodu zaključuje stranski greben Polhograjskega hribovja. Nekako za polovico je nižji od glavnega, ki dvakrat prebode mejo 1000 m nadmorske višine. Če pogledamo na reliefno karto Slovenije, bomo opazili, da je severno od njega še en stranski greben, južno od njega pa veriga barjanskih osamelcev, ki so po višinah spet nekje med barjansko ravnino in grebenom, ki zamejuje Barje.

Videti je torej, kot da Polhograjsko hribovje v nekakšnih stopnicah sestopa na Ljubljansko barje, in na tokratnem pohodu bomo stopili na prvi dve od teh stopnic.

Pete bomo začeli brusiti na končni postaji mestnega avtobusa linije 6B v Notranjih Goricah. V prvi tretjini poti bomo hodili skoraj izključno po asfaltu. S postaje krenemo proti jugu mimo šole do križišča z znamenjem, kjer zavijemo desno na Cesto na Log. Na tem mestu že opazimo markacije, ki jim bomo sledili ves izlet. Po nekaj korakih nas usmerijo v klanec na cesto Na peske in nas vodijo najprej preko Plešivice. Po poti nam da čutiti, da je največji osamelec na Ljubljanskem barju, saj nam prečenje vzame približno pol ure, med sezono gozdnih jagod pa seveda ustrezno več. Potem ko se že začnemo spuščati, nas hočejo markacije na enem od razpotij peljati desno na Vrbičev hrib, vendar je pred nami še precej hoje, zato zavijemo levo in po najkrajši poti pridemo v Podplešivico. V omenjeni vasici se za zidano ograjo skriva Kušljanov grad, ki je tukaj stal že v 15. stoletju. Vsa ta leta se mu kar precej poznajo.

Po nekaj sto metrih s trdine stopimo na barjanska tla, o čemer pričajo nešteti drenažni kanali. Kar 5000 kilometrov jih je bilo skopanih od poznega 18. stoletja, ko se je začelo izsuševanje Barja. Hodimo

naravnost proti SZ in pred seboj gledamo naš naslednji cilj, cerkev svetega Janeza Krstnika, vendar moramo prečkati avtocesto, preden ga dosežemo. Za mostom čez avtocesto zavijemo desno, previdno prečkamo staro cesto Ljubljana-Vrhnika in tik pred trgovino zavijemo levo v hrib proti cerkvi. Ta stoji na holmu Boršt, ki je že del južnega grebena Polhograjskega hribovja. Od cerkve se spustimo na sedelce, kjer čepi zaselek Rosovše, za katerim končno stopimo z asfalta in se vzpnemo na glavni greben.

Na grebenu opazimo oznake za slovensko pisateljsko pot, saj tod poteka odsek med Cankarjevo Vrhniko in Ljubljano. Po slabe četrte ure pridemo do kmetije Ferjanka, ki je bila med vojno občasna partizanska postojanka. Temu je botrovala njena precej odročna lega sredi gozda, zaradi katere jo je elektrika dosegla šele v tem tisočletju. Od Ferjanke se povzpnemo na hrib Strmica, od katerega markacije sledijo široki stezi po grebenu, ki ga je žled na nekaterih mestih razgalil do te mere, da ujamemo tudi nekaj razgleda. Markacije občasno na razcepah silijo desno, proti dolini, mi pa se enako trmasto držimo levo po grebenu. V dobri uri pridemo do 540 m visokega Vrha, kakor je označeno na zemljevidih, po domače Debelega hriba oz. Žabe.

To je najvišja točka današnjega izleta ter celotnega grebena nad severozahodnim

robom Ljubljanskega barja in tako tudi hišni hrib Brezovičanov in Dragomerčanov. Na vrhu je nekaj klopi in miz, skrinjica z vpisno knjigo in žigom ter vrtljiva skulptura v daljavo zroče žabe, ki nadomešča običajno razgledno ploščo, čeprav je zaradi gozda, vsaj v tem letnem času, razgled le pobožna želja. Omenjeno infrastrukturo velja izkoristiti za krajši predah, potem pa med kažipoti poiščemo tistega, ki kaže na 45 minut oddaljeno in 530 m visoko Gradišče. Glede na to, da tudi z njega zaradi gozda ni razgleda, ga lahko obidemo po desni strani, če pa se bomo le zagrizli nanj, se bomo lahko tudi na njem vpisali v vpisno knjigo, odtisnili žig in malo posedeli. Okoli vrha je nasip, ki je nemara v preteklosti res služil obrambi, vendar je obzidana površina komaj dovolj velika za dve poslopji. Z Gradiščem se južni greben Polhograjevcev sicer zadnjič požene nad 500, vendar pa moramo pod noge spraviti še 480 m visoki Stari Boršt, preden se slednjič le odloči ponikniti pod nanose Gradaščice. Te skupaj z markacijo doseže v Draževniku, kjer mi zavijemo levo proti Dobrovi, kamor pridemo v nadaljnjih desetih minutah in tam, odvisno pač od voznega reda, sedemo na avtobus linije 51 ali 56. Od Notranjih Goric bomo do Dobrove hodili od 4 do 5 ur, s pijačo in hrano pa se lahko oskrbimo v trgovini na Logu.

ZNANI LJUBLJANČANI
O GIBANJU

Eva Hren, glasbenica

Sem velika zagovornica pregovora »zdrav duh v zdravem telesu«, zato posvečam čim več časa tudi temu, da dajem svojemu telesu dovolj kisika in gibanja. V zadnjem času sem prišla do (zame) novih spoznanj glede prehrane. Menda je za zdravo življenje v 80 % pomembna prehrana in v 20 % gibanje. Priznam, da sem do letos precej zanemarjala prehrano in sem se posvečala predvsem gibanju. No, to sem spremenila in zdaj dam veliko na zdravo, doma pridelano hrano ter obenem pazim, da jem vsaj 6-krat na dan. Tako se počutim mnogo bolje! In ko to pomešam s tekom, planinarjenjem ali badmintonom, imam energije toliko, da lahko premikam gore!

Spodbuda

Stres je naš vsakodnevni sopotnik, zato se ga ne moremo povsem znebiti. Lahko pa njegove negativne vplive omilimo. Zato v prostem času in na dopustu ne dovolite, da vas šef mori po telefonu, odklopite se z interneta, radio in televizor pa pustite izklopljen. Tudi redna rekreacija je odličen strelovod za stres in ta teden bo, kljub visokemu poletju, spet precej priložnosti za miganje.

Namig

Poleti nas vročina in sopara skoraj prisilita v drugačno prehrano. Tedaj nam mastni in težki obroki upočasnijo prebavo in pospešijo znojenje, zato nam bolj ustrezajo sveža in lahka živila, ki jih je v tem času na tržnicah več kot dovolj. Seveda ne pozabite zaužiti dovolj tekočine, še posebej vode. To je še posebej pomembno pred in med rekreacijo pa tudi po njej. A kakorkoli, sredi najhujše vročine se raje ne rekreirajte. Umaknite se v senco, se odpravite v višje ležeče predele ali se odločite za (varen) skok v vodo.

Razgibajmo
Ljubljano

Žiga Černe, Športna zveza Ljubljane, foto: Edo Grabrijan

Pohodništvo – slovenski nacionalni šport

Vabljeni na Teden
športa 2019

Poletni dogodek programa Razgibajmo Ljubljano je bil namenjen veslanju na Ljubljanici, septembra pa nas čaka še Športna jesen z bogato ponudbo za zdrav življenjski slog, med katero bo izstopal Teden športa. Potekal bo od 7. do 14. septembra, zajemal pa predstavitve vadbenih programov, rekreativna tekmovalstva, jutranjo telovadbo, Miniolimpijado za šolarje in Športno tržnico, na kateri se bodo 14. septembra na Kongresnem trgu in v parku Zvezda predstavili klubi in društva s ponudbo

programov v novi vadbeni sezoni. Pripravljamo tudi nagradna presenečenja. Podroben program bo avgusta objavljen na www.razgibajmoljubljano.si.

Priprave in prijava na
Ljubljanski maraton

13. avgusta se izteče najcenejši rok za prijavo na Ljubljanski maraton, do katerega so ostali le še trije meseci. V dvodnevem sporedu bodo na zadnji vikend v oktobru ljubljanske ulice spet namenjene malim in velikim tekačem. V soboto se bodo preizkušali predvsem vrtčevski in osnovnošolski otroci ter

srednješolska mladina (prijava je odprta do sredine oktobra), v nedeljo pa rekreativci računajte na že stalni spored tekov na 10, 21 in 42 kilometrov ter na polmaratonsko vožnjo ročnih kolesarjev. Zadnja možnost prijave se izteče 27. septembra. Prijavni obrazec dobite na vw-ljubljanskimaraton.si.

Poletne rekreativne
prireditve

Na portalu www.rekreacija.si, ki objavlja podatke o vseh slovenskih rekreativnih prireditvah, je s krajem Ljubljana do septembra vpisanih 256 rekreacijskih

dogodkov. Največ bo planinskih in pohodnih, poti vas bodo vodile predvsem po Julijcih, Karavankah in Kamniških Alpah, sledijo pa najrazličnejši gorskokolesarski izleti in delavnice po okolici Ljubljane. Izpostavljamo pa dva cestnokolesarska dogodka: 18. avgusta ste kolesarke vabljene na Damsko 100tko, s startom ob 8. uri v Tacnu in ciljem na Bledu (informacije: www.focussport.eu), 1. septembra pa se pustite zapeljati na ravno tako stokilometrski izlet s startom

ob 8.30 s Kongresnega trga v Lonjer nad Trstom (www.franja.org). Plavalce že 6. avgusta na Kodeljevem čaka večerni Cooperjev plavalni preizkus, 12-minutni test ali plavanje na 1000 oziroma na 2000 metrov (www.riba-drustvo.si). Bolj živahno s prireditvami bo seveda v začetku septembra, saj bo v okviru Tedna športa potekala vrsta dogodkov, med njimi tudi Dan nordijskih športov z osnovami skajka in nordijske hoje 8. septembra, ko vam bodo ob Koseškem bajerju

od 9. ure naprej brezplačno na voljo strokovnjaki in oprema (www.skike.si). Omenimo še en Cooperjev preizkus, ki ga bodo 5. septembra od 16. ure naprej na Kodeljevem izkoristili tekači (www.tek.si).

Za objavo v glasilu Ljubljana ali v elektronskem tedniku Športni utrinki nam lahko novice pošljete na info@szlj.si, vprašanja pa lahko zastavite tudi po telefonu 01 434 72 91.

NASVET STROKOVNJAKOV

Zdenka Mihelič, gorska in planinska vodnica

Šmarna gora, še nekaj minut je do sončnega vzhoda. Kakšno veselje nad tem, da sem se zbudila, da sem takoj zjutraj premigala telo, si napolnila baterije. In mir, ptičje petje ter pričakovanje, da sonce vzide in zasije v dan.

Pojdimo, odločimo se. Zase, za našo zadovoljstvo iz ljubezni do sebe – za odlično novo navado. Priporočam vam, da greste v akcijo takoj zjutraj, še pred službo. Samo 21 dni potrebujete za usvojitev nove navade. To je naložba, ki se vam bogato povrne: v dobri volji, zdravju, notranji sreči in zadovoljstvu, boljši kondiciji, potrpežljivosti, lepem telesu, odličnih odnosih pri delu in v družini, nihče vam zlepa ne odvzame dobre volje – saj ni odvisna od drugih ljudi in zunanjih dejavnikov, ampak le od vas.

Nič ni nemogoče. Vse se da, če se odločimo, kaj želimo, in gremo korak za korakom v to smer. Zastavite si cilj, naj vas vodi pri vztrajanju za svoje najboljše počutje. In cilji prav tako rastejo, kot rastemo mi, pridobivamo znanje, izkušnje, veščine, samozavest, postopno si želimo tudi več, želimo več videti, doživeti, občutiti. In kot ne preskakujemo iz prvega v deveti razred osnovne šole, ker moramo najprej usvojiti lekcije iz posameznega razreda, da lahko gremo višje in višje, tako je tudi v hribih potrebna postopnost – od lažjih k zahtevnejšim ter od krajših k daljšim turam, pridobivanje znanja, najrazličnejših veščin, izkušenj. Le tako se lahko razvijamo kot gornik celostno.

In ko bodo želje in cilji rasli, boste pogledovali tudi po pohodih in turah, na katere se

boste želeli podati v spremstvu gorskih vodnikov. Pri tem lahko naletite tudi na dilemo, kakšnega vodnika izbrati. Vabim vas, da se včlanite v bližnje planinsko društvo – po celi Sloveniji jih je kar 290, tako se lahko pridružite pohodom planinskega društva, ki jih vodijo prostovoljni vodniki PZS. Za najzahtevnejše planinske in plezalne smeri pa vas vabim, da najamete gorskega vodnika z licenco IFMGA, najdete jih na zgvs.si/gorski-vodnik. Od lani je na slovenskem prisotno tudi združenje planinskih vodnikov z licenco UIMLA. Ta licenca je, poleg IFMGA, edina mednarodno priznana licenca, ki omogoča pridobitno vodenje po vsem svetu. Glavna razlika med obema je v tem, da vodniki IFMGA lahko vodijo ture vseh težavnosti in tehničnih zahtevnosti v vsakršnem gorskem terenu, vodniki UIMLA pa po vseh planinskih poteh, ki ne potekajo po ledeniškem terenu in ne vključujejo uporabe plezalne opreme oz. za napredovanje ni potrebna uporaba vrvene tehnike.

Prijatelji, odločimo se, da začnemo skrbeti za svoje srce, duha in telo. Takrat nas vse stvarstvo pri tem podpira, mi pa moramo slediti in kaj za to narediti – akcija je potrebna. Največ pa štejejo vsakodnevni koraki, četudi drobni, a dosledni na poti proti našemu cilju. Cilj naj vam bo pot sama, uživanje na njej, sprejemanje novih stvari, novih navad, opazovanje lepot in razgledov v hribih. Že Nejc Zaplotnik je rekel: »Kdor išče cilj, bo ostal prazen, ko ga bo dosegel; kdor pa najde pot, bo cilj vedno nosil v sebi.«

Brane Žorž, inštruktor Gorske reševalne službe

Ne glede na (še vedno) obilo talečega se snega v visokogorju, ki naj bi se ponekod obdržal še pozno v avgust, je visoka sezona obiska visokogorja že tu. Že junija so se kot običajno odprle vse planinske koče, zato želimo obiskovalcem gora podati nekaj osnovnih napotkov.

Zima se je v naših gorah letos res zavlekla; sneg se je sicer z junijem pričel hitreje topiti, občasne mrzle noči pa botrujejo ponovnemu zmrzovanju. Naš najvišji vrh je zato lahko še vedno poledenel in kot tak dostopen le s popolno zimsko opremo, a še to le najbolj izkušenim. Tamkajšnja smrtna nesreča pretekli mesec je žalostni opomnik, da je pred obiskom vedno potrebno preveriti trenutno stanje ter se samokritično odločiti, ali smo za turo kondicijsko pripravljeni, ustrezno opremljeni in usposobljeni. V zadnjih letih gorski reševalci opažamo porast obiska ter s tem povezanih nesreč, ki so posledica navdiha fotografij na socialnih omrežjih. Obisk gora je vsekakor izjemna izkušnja, a ne pozabite, da visoka sezona v našem visokogorju traja do konca septembra.

Ne pozabite – že pri načrtovanju ture se pozanimajte, koliko časa bo pot trajala, katere planinske koče so ob poti in kdaj so odprte. Pozorno spremljajte in upoštevajte obvestila Planinske zveze Slovenije, saj je poletni

čas tudi obdobje rednih popravil planinskih poti, ki so medtem praviloma zaprte. Poletje je v visokogorju tudi čas nenadnih vremenskih sprememb – svetujem, da spremljate vremensko napoved dlje časa, vsekakor pa jo preverite zjutraj pred turo. Agencija Republike Slovenije za okolje ima za pogovor z meteorologom tudi dežurno telefonsko številko.

Na pot se odpravite pravilno opremljeni – v nahrbtniku imejte paket prve pomoči, rezervna in topla oblačila, saj so noči tudi poleti hladne. Če se odpravljate na planinsko pot, ki je zaradi varnosti opremljena z jeklenicami, je priporočljiva uporaba rokavic. Poskrbite, da boste imeli v nahrbtniku poleg hrane tudi zadostne količine tekočine – v vročih dneh jo še prehitro zmanjka. Pri navigaciji se ne zanašajte le na telefon, zelo priporočena je uporaba planinskih zemljevidov. Z njimi se na turi lažje umestimo v prostor, dobimo informacijo, koliko je še do cilja, ter v primeru spremembe planov hitro vidimo, katere planinske koče so nam najbližje.

Telefon naj nam v visokogorju služi za klic na pomoč, če pride do nesreče. Na pot se tako odpravimo s polno baterijo ter po možnosti še s prenosno baterijo. O vseh spremembah predvidene poti obvestite družino ali prijatelje.

Ni nor tisti, ki gre gor

Miha Štamcar

Foto: Edo Grabrijan

Tako kot nekdaj nas tudi danes v gore vlečejo notranji vzgibi, neodkriti svet, športni in rekreacijski vidik, narava pa tudi druženje.

Čeprav je najvišja točka v Mestni občini Ljubljana Janški vrh, visok le 794 m, sta planinstvo in pohodništvo že dolgo ena najbolj priljubljenih aktivnosti prebivalcev glavnega mesta Slovenije. Leta 1893 je bil v vrtnem salonu Pri Maliču, kjer danes stoji Nama, ustanovni občni zbor Slovenskega planinskega društva. Po drugi svetovni vojni je iz njega nastala današnja Planinska zveza Slovenije in Planinsko društvo Ljubljana-Matica, ki danes združuje več kot tri tisoč članov. V Ljubljani sicer deluje 45 planinskih društev, od tega je sedem plezalnih klubov oziroma športnih društev.

Pobudniki Slovenskega planinskega društva so bili t. i. piparji, Josip Hauptman, Ivan Korenčan in Anton Škof, trojica ljubiteljev slovenskih gora, ki so se jim pridružili še Henrik Lindtner, Karl Seunig in Bogumil Kajzelj. Sedež kluba je bil na Rožniku, kamor so se morali člani povzpeti vsako nedeljo, če niso bili na kateri izmed slovenskih gora, vsakdo od njih pa je moral imeti pri sebi tobačnico, vžigalico in pipo. Piparji so se na vrhu Stola 23. julija 1892 zavezali, da bodo organizirali slovensko planinsko društvo. Svojo namero so uresničili nekaj mesecev pozneje, prvi predsednik pa je bil Fran Orožen, profesor zemljepisa in zgodovine.

Osrednji odbor je skrbel za širjenje podružnic po Avstro-Ogrski ter skrbel za gradnjo slovenskih planinskih postojank in poti. Do prve svetovne vojne so zgradili 37 planinskih postojank in zavetišč, po prvi svetovni vojni pa je bil ustanovljen Turistovski klub Skala, ki je šel bolj v smer alpinistike, ukvarjanja s telesom, vzgoje »turistov« in smučanja. Leta 1948 se je po ustanovitvi Planinske zveze Slovenije Podružnica Ljubljana preimenovala v Planinsko društvo Ljubljana-Matica.

»Nekdaj vrhov niso osvajali samo iz notranjih vzgibov in želje po športu, temveč je bil pomemben tudi nacionalni vidik. Vsi poznamo zgodbo o Jakobu Aljažu, kako je odkupil vrh Triglava in

Kredarico, kjer je zdaj Triglavski dom, ki ga vzdržuje naše društvo,« je ljubezen do planinstva pojasnil Edo Grabrijan. V PD Ljubljana-Matica je zaposlen kot informator, zato ima največ stika s člani društva in ljudmi, ki jih zanimajo številne aktivnosti društva.

Odseki za vsakogar

»V društvu imamo številne dejavnosti. Del dejavnosti je namenjen oskrbi petih planinskih koč, ki so v naši lasti, in enega bivaka. Tako imamo v oskrbi Triglavski dom na Kredarici, kočo pri Triglavskih jezerih, kočo pri slapu Savica, dom na Komni, dom v Kamniški Bistrici in bivak pod Skuto na Malih podih. V kočah vsem obiskovalcem nudimo zavetišče, prenočišče, oskrbo, hrano, in to ne glede

na to, ali so člani našega društva ali ne, je pa za člane društva bivanje ugodnejše,« je eno od dejavnosti društva predstavil Grabrijan, ki deluje v mladinskem odseku, enem od sedmih v Planinskem društvu Ljubljana-Matica.

»Srce mladinskega odseka predstavlja mladinska skupina, ki je namenjena srednješolcem in študentom. Delujemo tudi na sedmih ljubljanskih osnovnih šolah, včlanjenih je okoli 300 otrok. V okviru šolskega krožka imamo izlet enkrat na mesec, poleti pa imamo tabor pod šotori, ki bo letos sredi avgusta v dolini Završnice pod Karavankami in je že zaseden. Uvedli smo tudi krajše izlete, primerne za družine s predšolskimi otroki, kamor so vabljeni vsi, ki jih veseli narava, hoja v gore in bi svoje izkušnje radi predali svojim najmlajšim.«

Glavnino društva predstavljata alpinistični in vodniški odsek.

»Alpinistični odsek izvaja celoletno alpinistično šolo, v njem je od dvajset do trideset oseb, ki si želijo postati alpinisti ali celo inštruktorji. Prednost dajemo mlajšim članom, zelo pomembno pa je za nas izobraževanje. V okviru odseka imamo alpinistično šolo in dve športnoplezalni šoli. Organiziramo večdnevne plezalne tabore v Sloveniji in v sosednjih državah pa tudi v Himalaji, Ameriki in še kje. V vodniškem odseku

“ Naš namen je ljudem približati gore na varen in prijeten način.

želimo približati gore vsem, ki ocenijo, da so pripravljeni hoditi najmanj dve, tri ure. V njem je približno 25 vodnikov, ki izvajajo svoj program za naše člane. Vsako leto imamo 300 aktivnosti in edina pogoja, da se lahko udeležite pohodov, sta članstvo v društvu in dobra telesna pripravljenost. Iščemo manj znane poti, saj se želimo izogniti gneči, največkrat pa je v skupini med deset in 15 oseb.«

Gorska straža in vzdrževanje poti

V PD Ljubljana-Matica sta ključna varstvo narave in gorska straža, ki deluje vse od leta 1966. »Na začetku je bila glavna naloga gorske straže varovanje ogroženih zavarovanih rastlin, pozneje smo veliko pozornosti namenili očiščevalnim akcijam na planinskih poteh. Tudi to se je

Planinske koč v upravljanju ljubljanskih planinskih društev (razen Janč)

Bivak pod Skuto na Malih podih	2045 m	PD Ljubljana-Matica
Bregarjevo zavetišče na planini Viševnik	1620 m	PD Drago Bregar
Črnuški dom na Mali planini	1526 m	PD Črnuče
Dom na Komni	1520 m	PD Ljubljana-Matica
Dom v Kamniški Bistrici	600 m	PD Ljubljana-Matica
Koča na Planini pri Jezeru	1453 m	PD LPP
Koča pri Savici	653 m	PD Ljubljana-Matica
Koča pri Triglavskih jezerih	1685 m	PD Ljubljana-Matica
Kosijev dom na Vogarju	1054 m	PD Železničar Ljubljana
Mihelčičev dom na Govejku	727 m	PD Obrtnik Ljubljana
Planinski dom na Jančah	792 m	PD Litija
Planinski dom Rašiške čete na Rašici	631 m	PD Rašica
Poštarski dom na Vršču	1688 m	PD Pošte in Telekom Ljubljana
Triglavski dom na Kredarici	2515 m	PD Ljubljana-Matica

v zadnjem času izboljšalo, opažamo pa, da je zdaj več smeti v samih kočah. Žal se potrošništvo pozna tudi v gorah. Druga težava z množičnim obiskom v gorah pa so fekalije. Naš odsek ozavešča ljudi glede tega, prirejamo pa tudi veliko botaničnih izletov, imamo razna predavanja, kjer spoznavamo rastlinstvo in živalstvo v gorskem svetu.«

Že vse od začetka društva imajo tudi markacijski odsek, njegov član je bil tudi zdajšnji predsednik Planinske zveze Slovenije, Tomaž Willenpart, ki je zdaj med turnimi kolesarji. Tudi ti so namreč del družine Ljubljana-Matica, kjer se radi pohvalijo z gorskim vodništvom.

»Še vedno je v uporabi Knafelčeva markacija: bela pika z rdečim kolobarjem. Markacist lahko postane vsak, ki ga tako delo veseli in je pripravljen vsako leto sodelovati na akcijah vzdrževanja planinskih poti. Včasih je bilo več zanimanja za markaciste, ki ob označevanju poti skrbijo tudi za napenjanje jeklenic, vrtanje v skale in podobno. V našem društvu imamo tudi turnokolesarski odsek, ki deluje na

Foto: Štefan Wraber

V maju smo imeli tudi nekoliko sreče z vremenom, saj je ves čas deževalo. A dvorana obratuje tudi v vročih poletnih mesecih.

so pred šestimi leti dobili svoj center v Štepanjskem naselju, konec marca pa so na svoj račun prišli tudi tisti, ki jim je ljubše plezanje po balvanih. V nekdanji proizvodni hali grelnikov Gorenje Tiki v bližini športnega parka Šiška so odprli okoli tisoč kvadratnih metrov plezalnih površin za otroke, rekreativce in tekmovalce na najvišji ravni. V prostorih Bolder Scene na svoj račun pridejo tudi tisti, ki jim plezanje ni ravno blizu in imajo rajši jogo, pilates ali masažo.

»Dolgo sem že vpet v športno plezanje. Preden sem se lotil zdajšnjega dela, sem vodil plezalni klub Stena na Parmovi ulici, kjer smo imeli malo balvansko steno, bil sem tudi inštruktor plezanja v PD Ljubljana-Matica. To, da je v Ljubljani vse več zanimanja za plezanje, me niti ne preseneča, saj gre za globalni premik. Plezanje je zelo dobra oblika rekreacije, saj dela celo telo, in je primerno za vsakogar. Ob tem ne potrebujemo kakšne zahtevne ali drage opreme, prav tako ne veliko tehničnega znanja. Predvsem tu mislim na balvansko plezanje, kjer si preprosto natakneš plezalke in plezaš. Prav tako ne potrebuješ koga, ki bi te varoval. Najhuje, kar se ti lahko zgodi, je padec na blazino,« je o razlogih za vse večje zanimanje za balvansko plezanje pojasnil Štefan Wraber, vodja balvanskega centra Bolder Scene.

Plezanje v mestu tudi poleti

»S tem ko je športno plezanje postalo olimpijski šport, je vse skupaj postalo še bolj odmevno, seveda tudi po zaslugi odličnih rezultatov naših plezalcev, predvsem Janje Garnbret. Naš šport je nenadoma prišel na naslovnice dnevnikov, kar si še pred nekaj leti niti predstavljati nismo upali,« je še dodal Wraber, ki je tudi opisal razliko med športnim in balvanskim plezanjem.

»Obe vrsti plezanja sodita pod športno plezanje, ki se deli na težavnostno športno plezanje, kjer se pleza z vrvjo in do višine 40 metrov. Za plezanje takšnih sten moramo imeti določeno znanje vrvne tehnike in plezalno opremo (vrvi, varovalne sisteme, varovalno napravo), medtem ko je pri balvanskem plezanju smer krajša, stena je visoka do 4,5 metra, plezanje pa je manj zahtevno tudi glede opreme in tehničnega znanja. Potem je tu še hitrostno plezanje, vse tri discipline pa sestavljajo olimpijsko kombinacijo.«

V dobrih štirih mesecih, kolikor časa Bolder Scene deluje, so v centru zelo zadovoljni z obiskom. Nad njim se ne pritožujejo niti v poletnih mesecih, saj so za vse obiskovalce, predvsem pa za najmlajše, pripravili pester program.

»Za otroke smo pripravili počitniško varstvo, kjer bodo lahko nekoliko drugače preživeli svoj prosti čas. Na svoj račun bodo prišli tudi odrasli, ki

bodo lahko plezali popoldan in zvečer. Imeli bomo tudi jogo, načrtujemo kakšen piknik za naše obiskovalce, rad pa bi poudaril, da ni nobene starostne omejitve. Otroci se s plezanjem lahko začnejo ukvarjati že pri treh, štirih letih, imamo pa tudi gospoda, ki je star že blizu 80 let,« na zanimivo obliko rekreacije vabi Štefan Wraber.

Ljubljanska mladinska pot

Na pobudo mladinskega odseka PD Ljubljana-Matica je bila leta 1965 z namenom popularizacije hoje in spoznavanja okoliških hribov ustanovljena Ljubljanska mladinska pot, ki z redkimi izjemami v celoti poteka po sredogorju. Na severu obišče Šmarno goro in Rašico, na vzhodu poteka po obronkih Zasavskega hribovja, po vrhovih Ciclja, Janč in Kuclja, prestopi dolensko cestno magistralo, da obišče nekaj naravnih in zgodovinskih znamenitosti. Nadaljuje se preko Kureščka in se povzpne na najvišji vrh na svoji poti, Krim (1107 m), konča pa se z barjanskimi griči nad Vrhniko in Polhograjskimi dolomiti. Pot je primerna za vse, dolga je 150 km in je razdeljena na 13 odsekov.

Violončelistki Sanja Repše in Kim Kozlevčar

Nada Breznik

Foto: osebni arhiv

Violončelistka Sanja Repše

Violončelistka Sanja Repše, solistka, komorna glasbenica in glasbena pedagoginja, in njena študentka Kim Kozlevčar sta predstavnici različnih generacij mestnih štipendistov: prva je profesorica z zavidljivo kariero in druga še študentka, na začetku poti. Sanja Repše danes poučuje violončelo na Konservatoriju za glasbo in balet v Ljubljani in v Glasbenem ateljeju Tartini, ki sta ga ustanovila in ga vodita njena starša, violinista Vildana in Vlado Repše. Kim Kozlevčar je najmlajša članica znane glasbene družine in prejemnica številnih priznanj in nagrad.

Obe izhajata iz glasbenih družin. Kaj to pomeni, odraščati v družini glasbenikov?

Sanja: Odkar vem zase, me spremlja glasba. Po neki turneji radijskega orkestra po Ameriki sta mi mama in oče triletni prinesla majhno violino. Takrat sem se začela učiti. Dobro se spomnim tudi prvega nastopa. Na klavirju me je spremljala mama, in ko sem zaključila, sem se obrnila k njej in zašepetala: »A lahko še enkrat?« Starši so naju s sestro pogosto vzeli s seboj na koncerte, spoznala sem vse dvorane, hodnike in garderobe koncertnih hiš v Ljubljani. Seveda sem včasih na koncertih tudi zaspala, ampak vseeno sem doživela koncertno vzdušje in slišala mnoge odlične soliste.

Kim: Ves čas te obkroža glasba. Z mamo Evo, profesorico klavirja, sem številne popoldneve preživela v glasbeni šoli, skoraj pod klavirjem, z očetom Tomažem v studiih in na odrih. Seveda se je okrog mene venomer vadilo, igralo in pelo, tudi brata sta vrhunska pevca in instrumentalista. Vsi smo od zgodnjega otroštva sodelovali v družinski zasedbi Pinocchio in XXL vocal project. Že od malega povezuješ klavirsko uro z igro, se veseliš vaje zbora ali koncertnega gostovanja, pravzaprav ti vse našteto kmalu začne dajati več kot le otroška igra.

Zakaj prav violončelo?

Sanja: Pri enajstih letih sem začutila, da je čelo moj inštrument, da sem to jaz. Začela sem moledovati in prepričevati mamo in očeta, ki me sprva nista resno jemala, vse dokler nista od prijatelja izvedela, da sem šla sama h gospodu Demšarju in ga vprašala, ali ima violončelo zame. Sprva čelo v mojih rokah seveda ni zvenel tako, kot sem si predstavljala. Bila sem v dvomih, ali sem se sploh pravilno odločila. Šele na prvi poletni šoli sem iz čela izvabila pravi zvok. Tedaj sem prvič zavibrirala skupaj z inštrumentom.

Kim: Mar ni najbolj strasten inštrument, predvsem v ženskih rokah? No, v zgodnjem otroštvu sem bratovo violino lahko prijela le pokonci, med kolena (smeh), in tako je postala moj prvi otroški čelo!

Kako je potekalo šolanje?

Sanja: Nižjo glasbeno šolo za violončelo sem končala v dveh letih. V tretjem

letniku gimnazije sem šla za mesec dni v Moskvo, da dobim občutek za študij in bivanje tam. Takrat so bili pogoji za življenje tam težki, standard je bil precej slabši kot pri nas. Pa vendar sem se jeseni vrnila, naredila sprejemne izpite in se vpisala. Po predčasno opravljenem prvem letniku univerzitetnega študija v Moskvi sem se vrnila v Ljubljano, naredila četrty letnik gimnazije in maturo. Istega leta sem prejela na državnem tekmovanju mladih glasbenikov 1. nagrado v najvišji kategoriji do 24 let, sama sem jih imela šele osemnajst. To je bilo zame res naporno leto. Diplomirala sem pred petnajstimi leti in vpisala še nekaj specializacij. Obenem sem po diplomi takoj začela poučevati. Sprva nisem imela veliko učencev, a tudi tako je kombinacija poučevanja in specialističnih študij zahtevala neprestana potovanja in poučevanje prek skypa.

Kim: Preden sem začela hoditi v Glasbeno šolo Ljubljana Moste - Polje, me je moja »glasbena mama«, Ksenija Trotošek Brlek, začela učiti že pri treh letih. Nižje glasbeno šolanje sva podaljšali vse do predčasnega vpisa na Konservatorij za glasbo in balet v Ljubljani. Splet okoliščin me je ob odhodu profesorja v tujino že v prvem letniku Srednje glasbene šole povezal s profesorico Sanjo Repše. V plodnih štirih letih sem pod njenim mentorstvom zlato obarvala več državnih in mednarodnih tekmovanj z violončelom in komornimi skupinami, zgodilo se je več nepozabnih gostovanj. Šolanje na ljubljanskem konservatoriju sem zaključila že v tretjem letniku gimnazije. Leto pred opravljeno maturo na Gimnaziji Bežigrad sem se kot posebej nadarjena glasbenica lahko vpisala na Akademijo za glasbo. Pri prof. Milošu Mlejniku prav zdaj zaključujem drugi letnik študija.

Je težko usklajevati koncertiranje in pedagoški poklic?

Sanja: Oboje je del mene, to sem jaz. Ko začneš študirati glasbo, moraš biti velik navdušenec in se ne samo spraševati, kaj bo, ko končaš. To sicer ni skladno s praktično logiko, ampak talentiran človek tako ravna, ker se zaveda svojega talenta. Rada sem na odru, imam močno glasbeno intuicijo, dober spomin in potrebujem oder, potrebujem igranje. Obenem je podajanje znanja naslednjim generacijam nekaj zelo lepega, to je zame nekaj samoumevnega in plemenitega.

Kim: Pravkar sem bila naprošena za moj prvi »skok v morje« poučevanja, ki traja malo dlje od pričakovanega. Kmalu sem se soočila s svojo prvo pedagoško izkušnjo, da lahko veliko več dam tistim v višjih razredih. Pozneje so me s svojo iskrenostjo bolj prevzeli malčki. Pri usklajevanju pedagoškega, kreativnega in koncertnega dela se izogneš monotoniji in rutini. Za to

Foto: Nino Kozlevčar

Violončelistka Kim Kozlevčar

potrebuješ širino, prilagodljivost in tudi odličnost. Sama najdem izzive tako v stilni dovršenosti kakor v povezovanju žanrov.

Kateri so vajini dosednji najpomembnejši uspehi in cilji?

Sanja: Globoko v spominu sta mi ostala zapisana koncerta v Moskvi in Berlinu: v Moskvi sem igrala kot solistka z orkestrom v znameniti dvorani Bolšoj zal, v Berlinu v znameniti Konzerthaus. Impresivno je bilo sodelovanje v projektu European Ensemble Academy. Ideja za zadnji, pomladni koncertni Cikel štirih koncertov je izšla prav iz potrebe po igranju. Povabila sem glasbenike, kolegice in kolege iz časa študija v Moskvi in Parizu. To sta slovenska pianista Aleksandra Pavlovič in Miha Štokelj, italijanski pianist Giulio Biddau, grška pianistka Katiana Georga in ruska

violinistka Nadježda Budnickaja. S Katiano Georgo sva imeli sredi junija tri koncerte v Parizu. Za učence rada organiziram koncertne turnee doma in v tujini. Naslednje leto računam na novo turnejo z učenci in tudi zase imam načrte.

Kim: Med kratkoročnimi cilji so dobra izbira podiplomskega študija, avdicije in seminarji v tujini. Predvsem pa si želim v glasbeni strasti, ki postaja poklicna, še nadalje uživati in si z vrhunskostjo in kreativno žanrsko širino v umetnosti zagotoviti vsaj solidne pogoje za življenje. In želim si, da vse to najdem doma v sLOVEniji, v LJUBLJANI!

Celoten intervju je objavljen na www.ljubljana.si v rubriki glasilo Ljubljana.

Delo Mestnega sveta

Poročilo s 5. seje Mestnega sveta Mestne občine Ljubljana

Veronika Sorokin

Sprejeti dokumenti na 5. seji (17. 6. 2019)

Svetnice in svetniki so sprejeli predlog sklepa o spremembah Sklepa o ustanovitvi javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda Vrtec Kolezija in več predlogov akcijskih načrtov, med drugim načrta »Ljubljana – občina po meri invalidov« za obdobje od 2019 do 2020 in »Enakost spolov v Mestni občini Ljubljana« za obdobje od 2019 do 2022. Prav tako so sprejeli predlog Odloka o podelitvi koncesij za opravljanje javne službe v osnovni zdravstveni dejavnosti v mestni občini s predlogom za hitri postopek.

Glavni poudarki razprave

Mestne svetnice in svetniki so na začetku seje izpostavili vprašanje **varne poti do**

šole na križišču med Rezijansko in Gerbičevo ulico na Viču. Samostojni svetnik Janez Stariha (Lista kolesarjev in pešcev) je poudaril, da so otroci najranljivejši člen v cestnem prometu in da bi moralo biti načrtovanje varnih šolskih poti ključnega pomena. Zato je predlagal nadvišan prehod za pešce na omenjenem križišču, ustrezno signalizacijo s postavitvijo semaforja ter omejitev hitrosti na 30 km/h. Župan Zoran Janković in predstavnik Oddelka za gospodarske dejavnosti in promet sta zatrdila, da je na Gerbičevi v skladu z vsemi predpisi poskrbljeno za varen promet in da bi omejitev dovoljene hitrosti pomenila ohromitev tranzitne poti. Nadaljevali so z obravnavo **Sklepa o spremembah glede ustanovitve**

javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda Vrtec Kolezija, v okviru katerega so podprli spremembe na področju kadrovske strukture in predlagano pripojitev enote Mencinger k enoti Kolezija. Na seji so obravnavali tudi več akcijskih načrtov, med drugim akcijski načrt **»Ljubljana – občina po meri invalidov« za obdobje od 2019 do 2020.** Mestna svetnica Maruša Babnik (SDS) je glede na vse večje vključevanje otrok s posebnimi potrebami v vrte in šole v zadnjih 20-ih letih in potreb po specialnih pedagogih predlagala uvedbo specialnih kartic za parkiranje za osebe, glede česar je župan pojasnil, da ima večina šol v mestni občini zagotovljena svoja parkirišča. Svetnica Mojca Škrinjar (SDS) je pri tej točki predlagala v

NAPOVEDNIK DOGODKOV V ČETRTHNIH SKUPNOSTIH

DOGODEK	KRATKA VSEBINA	TERMIN	LOKACIJA
ČS BEŽIGRAD			
Igraj se z nami	Ob petkih popoldne z društvom Hatana odkrivajte nove, še neodkrita družabne igre.	Vsak petek od 16. do 19. ure	Četrtni mladinski center Bežigrad, Vojkova 73
Poletno druženje v Mladincu	Druženje, družabne igre, klepet in poletne aktivnosti pri Mladih zmajih Bežigrad.	Vsak dan od 14. do 19. ure	Četrtni mladinski center Bežigrad, Vojkova 73
Biti mlad je zakon	Poulični festival s športnimi, ustvarjalnimi in kulturnimi vsebinami za mlade ob zaključku poletnih počitnic!	Petek, 30. 8., od 14. do 21. ure	BS3, igrišče med Puho in Trebinsko ulico
Bobove čajanke – soustvarjaj MC Bob	V sklopu nedeljskih Bobovih čajank soustvarjaj podobo in vsebine mladinskega centra. Aktivnosti so namenjene mladim od 15 do 30 let.	Vsako nedeljo od 16. do 21. ure	Zavod Bob, Robbova 15
Let's talk Slovene	Preizkusili boste lahko svoje sposobnosti v govorjenju in pisanju slovenščine. Ni pomembno, ali poznate samo eno besedo ali če obvladate, to je vaša priložnost, da se podružite s Slovenci, jih povprašate po tem, kar vas zanima, in vadite, preden uporabite slovenščino v »resničnem svetu«. Aktivnost je namenjena mladim od 15 let dalje.	Vsak ponedeljek od 19. do 21. ure	Zavod Bob, Robbova 15
Treninki ročnega nogometa	Pod strokovnim vodstvom aktualne reprezentantke v slovenski nogometni reprezentanci se učimo pravil in igranja ročnega nogometa. Vsak drugi ponedeljek v mesecu je turnir!	Vsak ponedeljek od 18. do 20. ure	Zavod Bob, Robbova 15
Načrtovanje dogodkov	Te zanima, kako organizirati dogodek? Potrebujete kakšen nov navdih za realizacijo svojih idej? Priključite se ekipi mladih v mladinskem centru Bob, kjer bomo vsako sredo snovali poletne dogodke. Aktivnost je namenjena mladim od 15 let dalje.	Vsako sredo od 17.30 do 20.00	Zavod Bob, Robbova 15
ČS CENTER			
Hengaj z nami	Počitniške aktivnosti za najstnice in najstnike od 13 do 15 let. Pester program delavnic o različnih najstniških temah, kjer bo prostor za izmenjavo mnenj, zanimive aktivnosti in ustvarjalna doživetja. Ponuja se torej odlična priložnost za spoznavanje novih prijateljev ter pridobivanje novih znanj in izkušenj! Rok za prijavo je 20. 8. Prijavnica in tedenski program aktivnosti sta na spletni strani www.drustvo-dpd . Prijavnico lahko pošljete po navadni pošti, e-pošti ali skenirano po faksu. Program je brezplačen!	26. 8.–30. 8. od 10. do 14. ure	Grablovičeva 28
Bgirl sessions Ljubljana	Vabljeni na brezplačne breakdance tečaje za dekleta, ženske, punce — primerno za vse starosti! Spoznavale boste break kot ples, kulturo, način izražanja ali pa samo rekreacijo. Vsebine bo prilagojena posameznici. Tečaje bo vodila Katarina Shoaib aka Bgirl Tamala, ki poučuje ples že od leta 2010. Za več informacij ter rezervacijo termina piši na mladinskimcenterulca@gmail.com , FB ali IG (@mladinskimcenterulca).	Vsako sredo od 17. do 19. ure	Mladinski center ULCA, Trg OF 10 (podhod železniške postaje)
Vegafest 2019	50 stojnic z vegansko ponudbo (degustacije, veganske jedi in slaščice, kozmetika, čistila, oblačila in obutev), celodnevni program na odru (Ditka, Cherry Brass, ples ob drogu, športni izzivi), brezplačna predavanja in kuharske delavnice, zero waste delavnica, otroški kotiček, izziv virtualne resničnosti, veganska izložba, bogat srečelov. www.vegafest.si	Sobota, 17. 8., od 10. do 21. ure	Pogačarjev trg
Svetovni dan rastlinskega mleka	Ob svetovnem dnevu rastlinskega mleka vam bodo nudili degustacije, brezplačne delavnice za pripravo domačega rastlinskega mleka, zloženke z recepti, informacije o ponudbi v slovenskih trgovinah, restavracijah in lokalih, kviz z nagradami. www.vegan.si	Četrtek, 22. 8., od 16. do 20. ure	Kongresni trg
Odprta ULCA	Pogovori, pingpong, glasba, henganje, družabne igre, aktivnost po tvoji želji ali brainstormanje idej za program ULCE po meri mladih.	Vsak ponedeljek in petek od 13. do 16. ure Vsak torek, sredo in četrtek od 18.30 do 21.30	MC ULCA, Trg OF 10 (podhod železniške postaje)
Večer video projekcij	Pridi v dobro družbo! Pripelji svoje prijatelje, prinesi odeje, oni pa priskrbijo kokice. Povsem odprto in brezplačno za vse!	Vsak zadnji četrtek v mesecu od 19.00 do 21.30	MC ULCA, Trg OF 10 (podhod železniške postaje)

potrditev ukrepe, prilagojene gibalno ali senzorno oviranim osebam.

Sledila je diskusija o predlogu akcijskega načrta »Enakost spolov v Mestni občini Ljubljana« za obdobje od 2019 do 2022. Mestna svetnica dr. Asta Vrečko (Levica) je izpostavila pobudo, da bi se pri postavitvi spominskih obeležij in poimenovanju ulic v mestu več pozornosti namenilo zaslužnim ženskam in ob 100. obletnici Univerze v Ljubljani omenila slovensko kemičarko in raziskovalko Ano Mayer-Kansky, ki je leta 1920 postala prva doktorica znanosti ljubljanske univerze. Prav tako je poudarila, da bi se morala občina z namenom podiranja stereotipov načelno zavzeti za etično oglaševanje. Proti kakršnikoli obliki diskriminacije spolov se je jasno izrekla tudi svetnica Martina Vuk (SD), ki je poudarila, da zagotavljanje enakih pravic in možnosti pomeni tudi večjo vidnost vseh posameznih skupin. Enakovredno upoštevanje obeh spolov in sožitje z vsemi je v razpravi odločno podprla tudi Mojca Škrinjar (SDS), ki se ji je z mislimi o strpnosti in spoštljivosti pridružila še svetnica Nada Verbič (LZJ).

Mestne svetnice in svetniki so sejo zaključili z razpravo o **podelitvi koncesij za opravljanje javne službe v osnovni zdravstveni dejavnosti**.

En predlog bi dodelili pediatrični dejavnosti, drugega pa področju splošne oz. družinske medicine. Svetnik Jožef Horvat (NSi) je poudaril, da je treba pred podeljevanjem koncesij preveriti dejansko situacijo glede zdravstvenih kadrov. Župan Zoran Janković je pripomnil, da za Ljubljano ni napovedi, da bi se zdravstveni oddelki zaradi pomanjkanja kadrov zapirali. Toda mesto ne pokriva le zdravstvenih potreb meščank in meščanov, temveč celotne regije, kar pomeni, da skrbi za okoli 500.000 ljudi. Dodal je še, da se koncesije ne da podeliti, če ni konkretnega zdravstvenega programa. Svetnica Mojca Škrinjar je izpostavila, da sistemske težave na področju zdravstva lahko reši kvečjemu država, ki je dolžna postaviti ustrezne normative, ki bi ljudem zagotavljali kakovostne zdravstvene storitve. Iz Levice so na tej točki razprave sporočili, da podelitev novih koncesij podpirajo le premostitveno.

Svetniška vprašanja in pobude z odgovori mestne uprave

Svetniški klub Levice je z Javnega stanovanjskega sklada prejel odgovor glede **preverjanja izpolnjevanja pogojev za upravičenost do neprofitnega najemnega razmerja**.

Pravna podlaga za preverjanje izpolnjevanja pogojev za pridobitev neprofitnega stanovanja v najem je Stanovanjski zakon, ki je do sprejetja novele iz junija 2017 omogočal preverjanje izpolnjevanja pogojev za pridobitev neprofitnega stanovanja v najem le pri najemnikih, ki so sklenili najemno razmerje po uveljavitvi zakona leta 2003. Pravilnik med drugim določa, da lahko najemodajalci vsakih 5 let preverijo, ali najemnik in uporabniki neprofitnega stanovanja še izpolnjujejo dohodkovne pogoje za neprofitno stanovanje. Dodali so še, da so bili od leta 2003 preverjeni vsi najemniki, ki so sklenili najemno pogodbo po letu 2003 in je od sklenitve že preteklo 5-letno obdobje. Iz Službe za lokalno samoupravo so se odzvali tudi na svetniško pobudo iz kluba Levice **proti načrtovanemu postopnemu zapiranju poštnih uradov v Ljubljani** zaradi optimizacije poštnega omrežja in hitrega razvoja informacijske tehnologije. Pošta Slovenije je pred zaprtjem pošte na določeni lokaciji dolžna pridobiti mnenje lokalne skupnosti oz. v določenih primerih z večjim številom gospodinjstev zagotoviti nadomestnega pogodbenika, ki bo prevzel poštno storitve. Z Oddelka za kulturo so v Svetniškem klubu Levice prejeli tudi odgovor glede pobude o

DOGODEK	KRATKA VSEBINA	TERMIN	LOKACIJA
ČS DRAVLJE			
Plesne vaje za ljubitelje plesa v paru	Plesne vaje za ljubitelje plesa v paru vodita profesionalna plesalca Peter Fileš in Maja Pucelj. Ob torkih in četrkih boste utrjevali plesno znanje v paru, se učili novih plesnih figur in ozaveščali pokončno plesno držo. Ob petkih popoldne pa si boste priredili ples, kjer boste plesali vse plesne vaje v paru in se skupaj družili ob prijetni plesni glasbi. Informacije in prijave: Društvo Kvas, www.showtime.si Prijave: plesvparu@gmail.com. Peter: 041 724 590, Maja: 031 360 340	Vsak torek od 12. do 17. ure Vsak četrtek od 12.00 do 15.30 Vsak petek od 15. do 19. ure	Sedež ČS Dravljje, Draveljska 44, velika dvorana
Plesne vaje	Plesna skupina DU Dravljje je družina aktivnih in razigranih članov DU Dravljje. Radi plešejo in nastopajo ter se pri tem zelo zabavajo. Vabljeni, da se jim pridružite. Več informacij: DU Dravljje, plesna skupina: mimica.herakovic@gmail.com	Vsak ponedeljek od 9. do 11.30 ure Vsako sredo in petek od 9. do 12. ure Vsak četrtek od 9. do 11. ure	Sedež ČS Dravljje, Draveljska 44, velika dvorana
ČS GOLOVEC			
Šola zdravlja – skupina Štepanjsko naselje	Vabljeni na jutranjo telovadbo na prostem, ki je namenjena vsem generacijam.	Vsak delovni dan ob 8. uri	Športno igrišče med Parmsko ulico in trgovino Mercator
ČS JARŠE			
Medgeneracijsko druženje in ustvarjanje občanov Zelene jame	Ustvarjanje različnih ročnih izdelkov in medgeneracijsko druženje. Material in ideje za ustvarjanje vsak prinese s seboj. Vstop prost.	Vsak petek od 10. do 13. ure	Perčeva 22, pritličje, sejna soba
Šola zdravlja – skupina Nove Jarše	Vabljeni na jutranjo telovadbo na prostem s 1000 gibi, ki je namenjena vsem generacijam. Če bo deževalo, bomo v telovadnici. Olga Pušnik: 040 299 048	Vsak delovnik od 7.30 do 8.00	Športno igrišče Produkcije šole, Jarška 44
Šola zdravlja – skupina Šmartno	Vabljeni na jutranjo telovadbo na prostem s 1000 gibi, namenjeno vsem generacijam. Če bo deževalo, bo telovadba v pokritem delu igrišča. Zlata Zajec: 031 465 521.	Vsak delovnik od 7.30 do 8.00	Nogometno igrišče Šmartno ob reki Savi
Srečevalnica KO RK Zelena jama	Različne delavnice – program je objavljen na www.ljubljana.ozrk.si/sl/SRECEVALNICA	Vsak prvi in tretji četrtek v mesecu od 10. do 12. ure	Perčeva 22
KO RK Nove Jarše	Krajevna organizacija Rdečega križa Nove Jarše vabi na meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola v krvi.	Vsak drugi ponedeljek v mesecu od 16. do 18. ure	Sedež ČS Jarše, Kvedrova 32
ČS MOSTE			
Šola zdravlja – skupina Kodeljevo	Vabljeni na jutranjo telovadbo na prostem, namenjeno vsem generacijam.	Vsak delovnik ob 7.30	Pri vhodu v stadion Športnega društva Slovan – Kodeljevo
ČS POLJE			
VegaPiknik	Druženje ob veganskih prigrizkih in športnih aktivnostih. Vabljeni, da s seboj prinesete športne pripomočke. Več o pikniku si preberite na: www.vegan.si	Nedelja, 14. 7., od 16. do 20. ure	Zajčja dobava
Joga za starejše	Dnevni center aktivnosti za starejše Zalog vabi na vadbo joge. Primerna je za starejše, vključuje počasne gibalne vaje, dihalne vaje in meditacijo. Dodatne informacije: 082 055 177 ali 051 664 941 oz. zalog@dca-ljubljana.org	Vsak ponedeljek od 10.00 do 11.30	DCA za starejše Ljubljana Zalog, Center Zalog, Zaloška 267, večnamenska dvorana
Jutranja telovadba za starejše	Dnevni center aktivnosti za starejše Zalog vabi na redno tedensko vadbo, s katero boste razgibali vse telo, poseben poudarek pa je na vajah, ki preprečujejo napredovanje starostno pogojenih zdravstvenih težav. Dodatne informacije: 082 055 177 ali 051 664 941 oz. zalog@dca-ljubljana.org	Vsak ponedeljek, torek, četrtek in petek ob 8. uri	DCA za starejše Ljubljana Zalog, Center Zalog, Zaloška 267, večnamenska dvorana

odprtju **nove enote v okviru Javnega zavoda Mladi zmaji – Centra za kakovostno preživljanje prostega časa mladih, v Četrtni skupnosti Vič**. Z Oddelka so pojasnili, da je nov mladinski center že umeščen v Dokument identifikacije za izgradnjo investicijskega projekta in bo stal tam, kjer trenutno deluje Četrtna skupnost Vič.

Svetnico Urško Honzak (Levica) je zanimal **prenos dežurne službe medicinske pomoči za odrasle z Zdravstvenega doma Ljubljana na Univerzitetni klinični center Ljubljana**. Z Zdravstvenega doma Ljubljana so ji odgovorili, da so decembra 2018 12-urno sobotno dežurno službo združili na eni lokaciji, in sicer na oddelku Splošne nujne medicinske pomoči na Bohoričevi ulici 4, kjer jo ob praznikih in nedeljah izvajajo že desetletja. Sobotno dnevno službo so združili, ker ni bilo bistvenih razlik v številu obravnavanih pacientov, ki obiščejo Splošno nujno medicinsko pomoč ob sobotah, nedeljah in praznikih. Z Oddelka za gospodarske dejavnosti in promet so se odzvali na vprašanja v zvezi s **širitvijo Tržaške ceste in ureditvijo rumenih pasov**, ki jih je zastavil mestni svetnik Grega Ciglar (Levica). Sporočili so, da projekt posodobitve

Tržaške ceste obsega vzpostavitev neprekinjene obojestranske kolesarske steze in hodnika za pešce na odseku med Bleiweisovo in parkiriščem P+R Dolgi most. Predvidene rešitve ne zajemajo širitve pasov za motorni promet in ureditve ločenih rumenih pasov, kakor tudi ne novih rumenih pasov na mestnih vpadnicah.

Z Oddelka za gospodarske dejavnosti in promet so se odzvali na vprašanja in pobude mestne svetnice dr. Aste Vrečko glede **spornosti oglaševalskih vsebin v mestu**, po njenih besedah so oglaševalci pri ustvarjanju vizualnih in besedilnih sporočil zavezani oglaševalskemu kodeksu. Pristojnosti Inšpektorata ne vključujejo nadziranja oglaševalskih vsebin, pač pa v sklopu Slovenske oglaševalske zbornice deluje Oglaševalsko razsodišče, ki odloča o primernosti oglaševanja. Svetnici je glede **poziva k dialogu z začasnimi uporabniki nekdanje Tovarne Rog** odgovoril župan Zoran Janković in poudaril, da je bila mestna občina vedno odprta za odgovoren dialog. Dodal je, da sočasni uporabniki Centra Rog do zdaj pokazali interes zgolj za komunikacijo preko socialnih omrežij in podpisovanje peticij, podali pa niso enega samega konkretnega predloga. Potrdil je velik

pomen in nujnost investicije v Center Rog in hkrati poudaril, da trenutna ureditev lokacije ni varna za uporabnike in obiskovalce, ker so prostori statično nevarni, nujna pa je tudi ekološka sanacija.

Z Oddelka za urejanje prostora so se odzvali na pobudo svetnice Mojce Škrinjar glede **omejitve pozidave oz. spremembe v parkovno površino v pravokotniku med Kovinarsko ulico in šolskim centrom tehniških strok Šiška**. Sporočajo, da je bilo širše območje okoli Kovinarske ulice že od nekdaj namenjeno stanovanjski gradnji in da je predvidena gradnja novih objektov vrstnih hiš v največji meri prilagojena neposredni okolici, tako da bi bila za sosednje stanovalce kar najmanj moteča.

Iz Javnega stanovanjskega sklada so odgovorili na pobudo svetnice Ide Medved (SDS) v zvezi s **kreditiranjem rekonstrukcije dvigal na stanovanjskih stavbah**: marca letos so objavili javni razpis za stanovanjska posojila za rekonstrukcijo in vzdrževalna dela na stanovanjskih stavbah, v okviru katerega je možno pridobiti (ugodno) posojilo, tudi za izgradnjo dvigal v stavbah. Za rešitev problematike je trajno poskrbljeno, saj razpis objavljajo vsako leto.

DOGODEK	KRATKA VSEBINA	TERMIN	LOKACIJA
Chi gong in EFT za starejše	Dnevni center aktivnosti za starejše Zalog vabi na vadbe chi gonga in tapkanja EFT. Dodatne informacije: 082 055 177 ali 051 664 941 oz. zalog@dca-ljubljana.org	Vsak torek od 9.30 do 10.30 (EFT) Vsako sredo od 8. do 9. ure (chi gong)	DCA za starejše Ljubljana Zalog, Center Zalog, Zaloška 267, večnamenska dvorana
Urjenje spomina za starejše	Dnevni center aktivnosti za starejše Zalog vabi na vaje za ohranjanje in krepitev spomina, koncentracije, natančnosti, sposobnosti za reševanje problemov, besednih spretnosti, domišljije in logičnega mišljenja. Za dodatne informacije: 082 055 177 ali 051 664 941 oz. zalog@dca-ljubljana.org	Vsak petek od 10.00 do 11.30	DCA za starejše Ljubljana Zalog, Center Zalog, Zaloška 267, večnamenska dvorana
ČS POSAVJE			
Energijsko svetovanje in terapije ter osebno intuitivno svetovanje	Nasveti, podpora in terapije za odpravo omejujočih miselnih vzorcev in posledic, odprava blokad in vzpostavljanje energijskega ravnovesja v telesu, aktiviranje in spodbujanje delovanja čakr. Z vami se bosta pogovarjala mojster in učitelj, motivator energijskih sprememb ter razvoja intuitivnih in psiho fizičnih sposobnosti, ter osebna intuitivna svetovalka. Število udeležencev je omejeno, zato se je treba predhodno prijaviti: nikolisam@outlook.com.	Vsak četrtek v juliju od 17.30 do 19.30	Sedež ČS Posavje, Bratovševa ploščad 30, kabinet 1 in kabinet 2
Kino med bloki	Projekcija filma na fasado bloka Bratovševa ploščad 21. Skupaj na ploščad! s ČS Posavje.	Petek, 30. 8., ob 21. uri	Bratovševa ploščad 21
ČS ROŽNIK			
Pogovorna skupina Rožnik – Medgeneracijsko društvo Tromostovje	Namen srečanj je oblikovanje trajne skupinice novih prijateljic in prijateljev, starih nad 65 let, za pogovore o različnih temah in drugih aktivnostih (urjenje spomina, petja, gibanja ...).	Vsak prvi in tretji ponedeljek v mesecu od 16.30 do 18.00	Sedež ČS Rožnik, Viška cesta 38
ČS RUDNIK			
Zvezde padajo z neba – dogodek z opazovanjem perzeidov	Vsako leto avgusta zemlja potuje skozi roj meteoritov. Perzeidi vas vabijo na predstavo pod prostiranim nebesnim svodom. Tretjič zapored bodo bedeli do jutra. Kontakt: livada.bob@gmail.com in FB LivadaLAB	Sobota, 17. 8., od 20. ure do jutra	Dolgi breg (označeno s tablo LivadaLAB)
Športne počitnice	Teden športnih aktivnosti v SMC-ju. Za ljubitelje športa in tiste, ki samo potrebujejo družbo ob dinamičnem preživljanju počitniškega časa. www.rakovnik.si/smc smc.rakovnik@salve.si www.facebook.com/SMCRakovnik	19. 8.–23. 8.	SMC Rakovnik, Rakovniška ulica 6
Večerni treningi košarke	Za ljubitelje košarke in tiste, ki boste to še postali! Tudi Luka Dončić je moral neke začetni svojo košarkarsko pot. Hitre osnove, potem pa tudi triki in igranje košarke. Že lani je bilo super, letos bo prav tako! www.rakovnik.si/smc smc.rakovnik@salve.si www.facebook.com/SMCRakovnik	19. 8.–23. 8.	SMC Rakovnik, Rakovniška ulica 6
Telovadba na prostem	Telovadijo na prostem, v vsakem vremenu in vsak dan ob 8.30. Njihovi člani so vseh starosti in obeh spolov. Njihov moto je: vsak trenutek je lahko nov začetek. Vabljeni vsi, ki si želijo zdravo življenje in dobro družbo.	Vsak dan ob 8.30	Igrišče Kajak Kanu klub Ljubljana, Livada 31
ČS VIČ			
Srečanje društva AI-Anon za samopomoč družin alkoholikov	Vas skrbi, ker nekdo v vaši bližini preveč pije? Družinske skupine AI-Anon lahko pomagajo vsem, ki so prizadeti zaradi prekomernega pitja družinskega člana ali prijatelja. Informacije: 041 735 780	Vsako sredo ob 10. uri	Sedež ČS Vič, Tbilisijska 22A, sejna soba

Ljubljanski vestnik

8372 živih spominov

Ela Porić, Zavod Averroes

Letos mineva štiriindvajset let od genocida v Srebrenici, najhujšega zločina, kar se jih je zgodilo na evropskih tleh po drugi svetovni vojni. Srebrenica je bila v zadnji bosanski vojni zaščiteno območje Združenih narodov, in ko je prevladoval določen občutek navidezne zaščitnosti, se je zgodilo nepredstavljivo. Tistega julija pred štiriindvajsetimi leti je bilo v nekaj dneh sistematično in brutalno pobitih več kot 8000 fantov in moških. Mednarodno kazensko sodišče za nekdanjo Jugoslavijo v Haagu je razsodilo, da se je v Srebrenici zgodil genocid, in obsodilo vojne zločince, ki so ga organizirali in izvajali. Več kot 2000 žrtev še vedno iščejo, da bi jih dostojno pokopali in njihovim družinam prinesli mir.

Dogajanja, ki smo jim priča danes, so dokaz, da se iz zgodovine nismo naučili dovolj. Tako kot holokavst in genocid v Ruandi tudi srebreniški genocid ni bil naključje. Začel se je, še preden se je zgodil. Zato zavoda Averroes in Pogreb ni tabu želita s spominskim projektom 8372 živih spominov ohranjati spomin na dogajanja v Srebrenici ter spregovoriti o genocidu in njegovih posledicah, ki jih čuti več generacij zapored.

Srebrenica je vsem nam v opomin, da se kaj takega ne bi nikoli več ponovilo, zato bo v okviru spominskega projekta do 21. julija 2019 v pritličju Mestne hiše v Ljubljani postavljen spominski kotiček in žalna knjiga. Vabimo vse k vpisu, saj tako lahko izkažete spoštovanje do vseh po nedolžnem izgubljenih življenj.

Vičkov dan

Marja Panker,
koordinatorka projekta
Erasmus+ Matematika skozi
igro

Sončno popoldne v začetku junija na Osnovni šoli Vič vsako leto napoveduje uvod v zaključek šolskega leta. Vičkov dan je namenjen prijetnemu druženju staršev, otrok in učiteljev. Letošnjega smo posvetili didaktičnim in športnim igram ter povabili starše, naj z otroki preživijo igrivo popoldne. Posebno mesto je pripadlo matematičnim igram, ki smo jih izdelali v mednarodnem projektu Erasmus+ Matematika skozi

igro. Starši in otroci so se lahko igrali matematične igre, ki so jih izdelali učitelji iz Belgije, Poljske, Italije, Portugalske, Francije in Slovenije. V projektu, ki nas druži ob izdelavi in uporabi matematičnih iger, posebno skrb namenjamo učenju in utrjevanju znanja matematike ob sproščenem medgeneracijskem in medkulturnem druženju. V okviru projekta, pri katerem sodeluje šest šol iz šestih evropskih držav, se učenci vsako leto srečajo v določenih partnerskih šolah ter skupaj igrajo matematične igre. Posebno skrb pa namenjamo igranju iger pri pouku, doma in tudi v različnih ustanovah.

Ob Vičkovem dnevu, ki ga obišče več sto staršev in krajanov, smo projekt predstavili lokalni skupnosti. Učitelji, vpeti v projekt, smo z veseljem opazovali starše in njihove otroke, kako so uživali v matematičnih igrah.

Zmajčkov dan

Barbara Breznik, vodja
enote Zmajček

Vsako leto ob koncu šolskega leta v Vrtcu Zelena jama pripravimo prireditev, na katero so vabljeni starši, sorodniki, zunanji sodelavci in vsi, ki so povezani z okolico vrtca. Tokrat smo želeli na prireditvi predstaviti projekt Ples in glasba, ki je potekal celo šolsko leto. Naslov letošnje prireditve je bil Vabilo na potovanje.

V naš vrtec so vključeni otroci, katerih starši

prihajajo iz različnih držav: iz Pakistana, Rusije, Dominikanske republike, Srbije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine ter Makedonije, zato smo prireditev pripravili kot potovanje po naštetih državah s plesnimi točkami otrok. Sledila je značilna kulinarika teh območij.

Sporočilo druženja je spoznavanje, sodelovanje in povezovanje ljudi iz različnih kultur preko plesa, kulinarike in delavnic, ki smo jih zaposleni v vrtcu pripravili skupaj z otroki.

Foto: arhiv Vrtca Zelena jama

S plesom in kulinariko smo popotovali po različnih kulturah, iz katerih prihajajo naši vrtičkarji.

Papež v ljubljanski stolnici

Tea Rejc

V stolnici svetega Nikolaja bo do 15. septembra razstavljenih sedem kiparskih portretov papeža Frančiška v bronu kiparja Mika Simčiča z naslovom Sedem trenutkov papeža Frančiška. Izdelani so bili kot študije za marmorni doprsni kip papeža, ki mu je bil predan junija v Vatikanu.

To je najobsežnejša serija kiparskih portretov živečega papeža v zgodovini, marmorni portret pa je prvi kiparski portret, ki ga je trenutni papež predhodno odobril.

Baza, center športnega življenja

Saša Abrič, Baza športa

Ob Pesarski cesti v Štepanjskem naselju že leto in pol živi nov športni center Baza. Rekreativsko središče je eno od uspešno izpeljanih javno-zasebnih partnerstev Mestne občine Ljubljana. V športnem centru Baza nudimo celovito ponudbo vrhunskih storitev, namenjenih otrokom, rekreativnim in profesionalnim športnikom ter podjetjem.

V času poletnih počitnic bomo v Bazi organizirali varstvo v okviru nogometnega kampa. Otroci se bodo družili skozi različne igre in šport. Športne počitnice v Bazi vključujejo dejavnosti v dvorani in na prostem, interaktivne igre, kreativne delavnice, izlete (športni park Muste, Golovec idr.) ter

hrano in pijačo. Cena tedenskega varstva je 120 evrov, število mest je omejeno.

Prijave na mail: info@bazasporta.si ali na ☎ 051 306 034.

🌐 www.bazasporta.si/sl_SI/pocitnisko-varstvo-3

Inštitut za celulozo in papir – center za preučevanje vlaknin

Živa Čebulj

V središču Ljubljane, na Inštitutu za celulozo in papir, so junija uradno odprli posodobljen center za preučevanje vlakninskih materialov. Inštitut je edina raziskovalna ustanova na področju papirništva v Sloveniji in bo s pomočjo nove raziskovalne infrastrukture lahko celostno preučevala različne vrste biomase (lesna biomasa, zeleni odrez, enoletne rastline, tujerodne invazivne rastline, odpadna biomasa v kmetijstvu in industriji) za razvoj novih, trajnostnih materialov in izdelkov, ki so okoljsko sprejemljivejši in podpirajo krožno gospodarstvo.

S centrom za preučevanje vlaknin Ljubljana in Slovenija prispevata h konkurenčnemu nastopu slovenskega gospodarstva na rastočih trgih trajnostnih rešitev in pogostejši uporabi obnovljivih materialov. Na Inštitutu so v okviru projekta APPLAUSE, ki se ukvarja s problematiko ravnanja z invazivnimi tujerodnimi rastlinami in raziskuje možnosti njihove koristne uporabe z aktivnim vključevanjem prebivalcev Ljubljane, uspešno izdelali papir iz več vrst rastlin na lastnem pilotnem

Foto: Suzan Gabrijan

Sončna svetloba obliva prostor skozi velika okna, skozi katera je tudi danes mogoče opazovati mestni vrvež.

papirnem stroju, ki je edini v tem delu Evrope.

Vabilo na krvodajalsko akcijo

Nevenka Lekše, predsednica Rdečega križa Slovenije - Območno združenje Ljubljana

Prijazno vas vabimo na julijski krvodajalski akciji, ki bosta potekali v **petek, 19. 7. in 26. 7. 2019, od 7. do 15. ure** na Zavodu za transfuzijsko medicino RS, Šlajmerjeva 6, Ljubljana. Pred odhodom na krvodajalsko akcijo preverite stanje zaloge krvi na ZTM Ljubljana preko povezave:

🌐 www.ztm.si/krvodajalstvo/zaloge.

Hvala, ker darujete kri za življenje.

Vse, ki si želite postati krvodajalci, vabimo, da se vpišete v bazo krvodajalcev preko povezave: 🌐 www.rks.si/sl/Prijava_na_krvodajalsko_akcijo, da vas bomo lahko preko sms obvestila povabili na redne in izredne krvodajalske akcije.

Za dodatne informacije nas lahko pokličete na ☎ 01/ 62 07 290 ali nam

pišete na kaplja@rdecikrizljubljana.si.

Zdravstvena zavarovalnica v Šiški

Živa Čebulj

Zdravstvena zavarovalnica Vzajemna avgusta odpira vrata svoje nove poslovalnice v Šiški. Za vse obiskovalce pripravljajo različne ugodnosti s področja zdravja, športa in dobrega počutja. Poleg tega boste lahko v poslovalnici izvedeli vse o njihovem programu Varuh zdravja, ki je na voljo vsem njihovim zavarovancem.

Novi Vzajemnini prostori bodo v Celovških dvorih na Rakuševi ulici 16. Poslovalnica bo odprta od ponedeljka do petka od 9. do 12. ure ter od 13. do 16. ure. Vse novosti in aktualno dogajanje v zvezi s ponudbo zavarovanj lahko spremljate tudi na Facebook profilu **VzajemnaDVZ** ali pa jih od avgusta dalje obiščete v novi poslovalnici v Šiški.

V kultno kavarno Evropa se je vrnilo življenje

Živa Čebulj

Na križišču med cestama, ki sta danes Gosposvetska in Slovenska, je leta 1869 zrasla Tavčarjeva palača s hotelom in restavracijo. Takratna gosposka kavarna Café Evropa je meščanom ponujala kavo, kapučino in možnost druženja, kramljanja ali zgolj opazovanja uličnega vrveža. Kavarniški utrip je svoj tempo v zadnjih sedemdesetih letih menjal mnogokrat, današnja palača Evropa pa je z junijem spet dobila kavarno; tokrat prvič v unikatni različici, združeno z banko – banko Sparkasse.

Sparkasse Kavarna Evropa je hkrati banka in kavarna. Pri banki Sparkasse poudarjajo, da se z združitvijo banke s kavarno želijo približati ljudem.

🌐 www.verjemivase.si

Žareče urbano obzorje

Nagrajena fotografija Svita Peterlina

Stane Jagodič, akad. slikar in publicist

Vnajožji izbor za julijsko nagrado so se uvrstili naslednji fotosnemalci: Ana Skobe s kompozicijsko izredno pretehtanim posnetkom detajla Cankarjevega doma, ki

spominja na konstruktivistično skulpturo; Nejc Kovač s fotografijo bronastega krilatega zmaja, nad katerim leti golob, v levem kotu spodaj pa izstopa reklamni pano z napisom 'Krovstvo Kralj'.

Sledi Jurij Korošec z nočno romantično podobo gradu s plapolajočo zastavo, za katerim fantastično žari ogromna luna. Peter Žargi je poslal drzno kompozicijo delavcev, ki s pomočjo orjaškega dvigala

utrjujejo betonsko konstrukcijo zasteklene stavbe. Nagrado pa si je prislužil Svit Peterlin z romantičnim motivom goreče večerne zarje, posnetim z Zmajskega mostu s pogledom proti Tromostovju, kar v obliki slikovite silhuete na razžarjenem obzorju prikazuje Plečnikove tržnice, Petkovškovo nabrežje in obris zvonikov mestne stolnice. Močno sonce prodira ob robu močno oddaljene stolpnice in skozi gole krošnje dreves, medtem ko spodnji del ožarjenega neba slikovito odseva na gladini Ljubljane. Dokaj dramatično deluje zgornji del motiva s temnimi oblaki, skozi katere na desni strani prodira modro nebo v obliki dveh oces, kar spominja na obraz bajeslovnega bitja, ki ždi nad mestom. V bistvu gre za realni posnetek, ki zaradi omenjene dvojne modrine, prodirajoče skozi temne oblake, nudi tudi fantazijsko izraznost. Glavni akcent urbane panorame logično predstavlja žareče sonce; barvitost motiva je harmonična in kompozicijsko uravnotežena.

Nagradni fotonatečaj Moja Ljubljana

Avtor vsakokratnega izbranega posnetka motiva Ljubljane prejme 125 evrov. Fotografije pošljite najpozneje do 10. septembra 2019 na glasilo.ljubljana@ljubljana.si. Za vse prejete natečajne fotografije si Mestna občina Ljubljana pridržuje pravico, da jih objavi v tiskani in/ali spletni obliki glasila Ljubljana.

Na majskem fotonatečaju je zmagala fotografija Matevža Janca, in ne Matjaža, kot smo pomotoma zapisali. Za napako se opravičujemo.

Foto: Svit Peterlin

Nagrajena fotografija

Kakovost vode in zraka v Ljubljani

dr. Brigita Jamnik, JP VOKA Snaga, in
Nataša Jazbinšek Seršen, Oddelek za varstvo okolja Mestne občine Ljubljana

O pitni vodi v Ljubljani in okolici

Centralni vodovodni sistem mesta Ljubljane in okolice se oskrbuje iz dveh vodnih virov, peščeno prodnih vodonosnikov Ljubljanskega polja in Ljubljanskega barja, kjer se podzemna voda izkorišča v petih vodarnah: Kleče, Hrastje, Jarški prod, Šentvid in Brest.

Notranji nadzor nad skladnostjo pitne vode JP VOKA SNAGA izvaja na vseh oskrbovalnih območjih skladno z določili Pravilnika o pitni vodi v okviru mikrobioloških in fizikalno-kemijskih preiskav, katerih obseg je odvisen od ocene tveganja za določeno vzorčno mesto oz. nadzorno točko sistema. Notranji nadzor izvajajo akreditirani laboratoriji. V preglednici je prikazan del rezultatov notranjega nadzora pitne vode v maju 2019.

Oskrba s pitno vodo poteka brez posebnosti in je varna.

Preostale javno dostopne informacije uporabniki prejmejo na:

✉ vokasnaga@vokasnaga.si;

🌐 www.vokasnaga.si/informacije/kaksno-vodo-pijemo.

Kakovost podzemne vode v maju 2019

() - meja zaznavanja merilne metode (LOD)

< - meja določanja (LOQ)

MV - predpisane mejne vrednosti za podzemno vodo po Uredbi o stanju podzemnih voda, za krom (skupno) pa po Pravilniku o pitni vodi

Predpisane mejne vrednosti za podzemne vode v maju 2019 niso bile presežene na nobenem merilnem mestu.

Zrak v Ljubljani v aprilu 2019

V tabeli so predstavljeni podatki meritev onesnaženosti zraka na merilnem mestu ob križišču Tivolske ceste in Vošnjakove ulice za april. Na postaji smo v tem letu do konca aprila zabeležili 29 dni s preseženo vrednostjo delcev PM₁₀. Povprečna mesečna vrednost dušikovega dioksida v preteklem mesecu je presegla nivo letne dovoljene vrednosti. Ostale vrednosti se gibljejo v okviru dovoljenih koncentracij. V aprilu se je temperatura zunanjega zraka gibala med 6 in 24 °C, povprečna temperatura pa je bila 12 °C. Veter se je pojavil 1., 5., 15., 18. in 30. 4. April je imel več padavin kot marec, pojavile so se 6. 4. (17 mm) ter od 9. do 12. 4. (27,6 mm), od 23. do 25. 4. (20,9 mm) in od 27. do 29. 4. (18,3 mm). Ob pojavu padavin in močnejšega vetra je bil opazen padec koncentracij prasnih delcev v okolici merilne postaje. Podatki so povzeti po strokovnem poročilu o rezultatih meritev OMS MOL Elektroinstituta Milan Vidmar.

V skladu z Uredbo o kakovosti zunanjega zraka veljajo naslednji normativi:

SO₂ (žveplov dioksid): Mejna urna vrednost je 350 µg/m³ in ne sme biti presežena več kot 24-krat v koledarskem letu. Mejna dnevna vrednost je 125 µg/m³ in ne sme biti presežena več kot 3-krat v koledarskem letu.

NO₂ (dušikov dioksid): Mejna letna vrednost je 40 µg/m³. Mejna urna vrednost je 200 µg/m³ in ne sme biti presežena več kot 18-krat v koledarskem letu.

NO_x (dušikovi oksidi): Mejne vrednosti za skupne dušikove okside niso določene.

PM₁₀ (delci): Mejna letna vrednost v koledarskem letu je 40 µg/m³. Mejna dnevna vrednost delcev PM₁₀ je 50 µg/m³ in ne sme biti presežena več kot 35-krat v koledarskem letu.

PM_{2,5} (delci): Mejna letna vrednost v koledarskem letu je 25 µg/m³.

Benzen: Mejna letna vrednost za benzen je 5 µg/m³.

Del rezultatov rednih preskušanj notranjega nadzora pitne vode v maju 2019

PARAMETER	mejna enota	vrednost	OSKRBOVALNO OBMOČJE			
			KLEČE	HRASTJE/ JARŠKI PROD	JARŠKI PROD	BREST
			20. 5. 2019	20. 5. 2019	20. 5. 2019	20. 5. 2019
Temperatura	°C	/	13,4	13,4	12,0	12,3
Nitrat	mg/L	50	11,2	14,6	5,93	8,72
Atrazin	µg/L	0,1	0,0073	0,022	<LOD=0,002	<LOQ=0,0067
Desetilatrazin	µg/L	0,1	0,011	0,027	<LOQ=0,0067	0,048
Terbutilazin	µg/L	0,1	<LOD=0,001	<LOD=0,001	<LOD=0,001	<LOD=0,001
Desetilterbutilazin	µg/L	0,1	<LOD=0,002	<LOD=0,002	<LOD=0,002	<LOD=0,002
Metolaklor	µg/L	0,1	<LOD=0,002	<LOD=0,002	<LOD=0,002	<LOD=0,002
Metazaklor	µg/L	0,1	<LOD=0,005	<LOD=0,005	<LOD=0,005	<LOD=0,005
Trikloroeten	µg/L	**	<LOD=0,06	<LOQ=0,20	<LOD=0,06	0,31
Tetrakloroeten	µg/L	**	<LOD=0,06	<LOQ=0,20	<LOD=0,06	<LOD=0,06
Escherichia coli	CFU/100 mL	0	0	0	0	-
Koliformne bakterije	CFU/100 mL	0	0	0	0	-
Skupno št. mikroorganizmov pri 36 °C	CFU/mL	100	<2	<2	<2	-
Skupno št. mikroorganizmov pri 22 °C	CFU/mL	*	<2	<2	<2	-
OCENA			SKLADEN	SKLADEN	SKLADEN	SKLADEN

Legenda: LOQ: meja določanja; LOD: meja zaznavanja.

* Brez neobičajnih sprememb

** Mejna vrednost za vsoto trikloroeten in tetrakloroeten znaša 10 µg/L.

Podatki o kakovosti podzemne vode v vodnjakih vodarn na Lj. polju in Lj. barju

Maj 2019						
merilno mesto	datum	atrazin	desetilatrazin	lahkohlapni halogenirani ogljikovodiki	nitrat	krom (skupno)
enota		µg/l	µg/l	µg/l	mg/l	µg/l
MV		0,1	0,1	10	50	50
Kleče VIII A	8. 5. 2019	0,008	0,01	< 2	12	1,7
Šentvid II A	8. 5. 2019	0,006	0,008	< 2	17	0,94
Jarški prod III	8. 5. 2019	0,002	< 0,004	< 2	8,9	1,1
Hrastje IA	8. 5. 2019	0,032	0,041	< 2	19	13
Brest II A	8. 5. 2019	0,011	0,011	< 2	7,5	0,62

Vir: Monitoring kakovosti podzemne vode in površinskih vodotokov za leto 2019 MOL, MU, Oddelek za varstvo okolja

Zrak v Ljubljani aprila 2019

Merilno mesto križišče Vošnjakove ul. in Tivolske c.	SO ₂	NO ₂	NO _x	Benzen	PM ₁₀	PM _{2,5}
Stopnja pokritosti z meritvami v merilnem obdobju	99 %	99 %	99 %	98 %	99 %	99 %
Maksimalna urna koncentracija	6	125	457	3	108	75
Maksimalna dnevna koncentracija	4	67	158	3	58	34
Minimalna dnevna koncentracija	3	20	34	2	15	5
Srednja (mesečna) koncentracija	4	46	92	2	33	20
Število preseganj dnevni dovoljenih vrednosti	0	-	-	-	1	-

Vse vrednosti koncentracij so navedene v µg/m³.

Popravek: V 5. številki glasila Ljubljana je pravilen parameter v deveti vrstici tabele »Prosti klor« in ne »Escherichia coli«, kot je pomotoma navedeno.

Ne zamudite!

IMAGO SLOVENIAE

do 31. 8., različna prizorišča

POLETJE V STARI LJUBLJANI

Vrhunski glasbeni dogodki v stari Ljubljani.

DESNI ATRIJ MESTNE HIŠE

18. 7.–22. 8.

Miha Štrukelj: ALTER EGO MEST,

likovna razstava

Razstava predstavlja najnovejše slike vizualnega umetnika Mihe Štruklja, ki so nastale na podlagi raziskovanja prostorov in ljudi kitajskih oziroma tajvanskih mest. So plod opazovanja, kako fizični prostor ustvarja družbenega in nas determinira.

NARODNI MUZEJ SLOVENIJE

Julij in avgust, čet. in sob. od 18. do 21. ure, Muzejska 1

PRETEKLOST NA DOTIK

Privoščite si večerni obisk muzeja, ogled pa obogatite s preizkušanjem svojih spretnosti: od blizu spoznajte antične modne trende in usvojite večšine neandertalca!

ŠKUC

19.–28. 7.

DOBIMO SE PRED ŠKUCEM, festival

Pester festivalski program obsega glasbene, literarne, gledališke, plesne in filmske dogodke, razstavi, modne performanse, ustvarjalne delavnice, Knjižnico pod krošnjami in »Škucevo tržnico«.

TEHNIŠKI MUZEJ SLOVENIJE

16.–24. 7., Bistra

Ob razstavi **Človek na Luni** pester program za družine, ki bo tudi najmlajšim obiskovalcem na zabaven način predstavil zgodovinski trenutek prvega pristanka na Luni.

NARODNA GALERIJA

Vsak četrtek od 17. do 20. ure

POLETNE PACKARIJE

Brezplačna ustvarjalna druženja za otroke na ploščadi pred Narodno galerijo. Če bo deževalo, bodo delavnice v Ustvarjalnem ateljeju.

SLIKANJE V NARAVI

Za odrasle, tehniki: akvarel in pastel. Zbirno mesto v Narodni galeriji. Risarsko predznanje ni potrebno.

GALERIJA KRESIJA

23. 7.–29. 8.

Jasna Samarin: INTERFERENCE,

likovna razstava

Slikarski ambient Jasne Samarin nas postavlja v vlogo aktivnega gledalca, ki mora poiskati odgovor na vprašanje, ne kaj nam slike prikazujejo, temveč v kakšno razmerje do sveta nas slikarka postavlja.

FESTIVAL LJUBLJANA

do 5. 9., različna prizorišča

67. LJUBLJANA FESTIVAL

V juliju in avgustu ne zamudite številnih priznanih ustvarjalcev, kot so primabalerina Svetlana Zakharova, Münchenski radijski orkester z Zborom Bavarskega radia, ki ga bo vodil Ivan Repušić, Shenzhenski simfonični orkester pod taktirko Lina Daya, Orkester Slovenske filharmonije s Charlesom Dutoitem. Pridite poslušat baritonista Thomasa Hampsona in sopranistko Eleno Mosuc, slovito opero La Traviata v izvedbi gledališča Teatro Regio iz Torina ter Zubina Mehto, ki bo sklenil letošnji festival z Izraelsko filharmonijo.

MEDNARODNI GRAFIČNI

LIKOVNI CENTER

26. 7.–2. 8., različna prizorišča

METABOLIČNI MUZEJ-UNIVERZA

Projekt v okviru 33. grafičnega bienala Ljubljana, ki skozi čute, organe in dražljaje spodbuja dialog med posameznimi umetniškimi deli in poteka v sodelovanju z Univerzo za umetnost in oblikovanje v Karlsruheju. Odprt je za vsakogar.

CENTER NEVLADNIH ORGANIZACIJ

11. 9. od 10. do 18. ure, Prešernov in Mestni trg, Stritarjeva ulica

FESTIVAL NEVLADNIH ORGANIZACIJ LUPA

Na stojnicah se bodo predstavile nevladne organizacije, na Prešernovem trgu bodo glasbene, plesne in gledališke točke, v kavarni Pritličje pa predavanja in okroglice. Če se želite na festivalu predstaviti tudi vi, poiščite prijavnico na www.cnvos.si.

CANKARJEV DOM

do 1. marca 2020

IDEJA

Znanost in tehnologija antične Grčije
V sodelovanju z znanstvenim centrom in tehnološkim muzejem Noesis v Solunu.

MESTNA KNJIŽNICA LJUBLJANA

Vsak četrtek v avgustu ob 17. uri, Labirint umetnosti

URE PRAVLJIC V LABIRINTU UMETNOSTI

Pravljicarke bodo v Labirintu umetnosti na Fužinah (končna postaja mestnih avtobusov 20 in 22) pripovedovale pravljice v čudovitem nasadu iglavcev. Če bo deževalo, ura pravljic odpade.

MESTNI MUZEJ LJUBLJANA

23. 8. ob 18.30

IKONIČNI PETEK

Ogled razstave IKONE: Zakladi ruskih muzejev, glasba, pijača in druženje v muzejskem atriju.

MUZEJ NOVEJŠE

ZGODOVINE SLOVENIJE

do 18. 8.

ZIDOVI / WALLS, mednarodna razstava
Trideset let po padcu berlinskega zidu je jasno, da procesi demokratizacije in združevanja Evrope, napovedani v zgodovinskem letu 1989, niso dosegli svojih ciljev. Čeprav je bilo porušenih veliko realnih in simboličnih zidov, so se namesto njih dvignili novi in nekateri še vedno globoko vznemirjajo našo družbo.

SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ

do 20. 10.

ŠAMANIZEM LJUDSTEV SIBIRIJE,

gostujoča razstava Ruskega etnografskega muzeja, Sankt Peterburg

Razstava pripoveduje o šamanizmu, edinstvenem fenomenu svetovne civilizacije, kot mitološki predstavi o svetu ljudstev Sibirije in ruskega Daljnega vzhoda na koncu 19. in začetku 20. stoletja, katerega nosilci so šamani, posredniki med nebom in zemljo.

LJUBLJANSKI GRAD

6.–8. 9.

ZMAJEV FESTIVAL

Izvrstni glasbeniki in glasbene zasedbe (Hladno pivo, Elvis Jackson), plesni in akrobatski nastopi, doživljajske delavnice in artistske uprizoritve, kulinarčna ponudba za vse okuse in ognjene točke, ki jemljejo dih. V svetu zmaja vedno dogaja.

do 8. 9., Palacij in Stanovska dvorana

VZPOREDNI SVETovi ALANA

HRANITELJA, retrospektivna razstava

Ustvarjalni podvigi kostumografa Alana Hranitelja se prepletajo na področjih opere, gledališča in filma. Sodeluje z najpomembnejšimi in najbolj uveljavljenimi ustanovami po svetu.

MUZEJ IN GALERIJE

MESTA LJUBLJANE

11.–13. 9.

FESTIVAL INDIGO: Nikogar ne briga?

Program razstav, predstav, koncertov, delavnic, predavanj in strokovnih debat s priznanimi domačimi in tujimi umetniki ter teoretiki na temo brezbriznosti bo potekal v že tradicionalni »Indigo četrti« javnih institucij in nevladnih organizacij – na Trgu francoske revolucije in na ulicah, ki ga obkrožajo.

CENTER KULTURE ŠPANSKI BORCI

14. 9.

MOSTE OPEN

Pestro plesno, kulturno in gurmansko dogajanje.